

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

[Sverige, F. K. P. R.]

Statsråd
Petta

ÅRSBERÄTTELSE

FÖR

LANDSFÖRENINGEN OCH LOKALFÖRENINGARNA

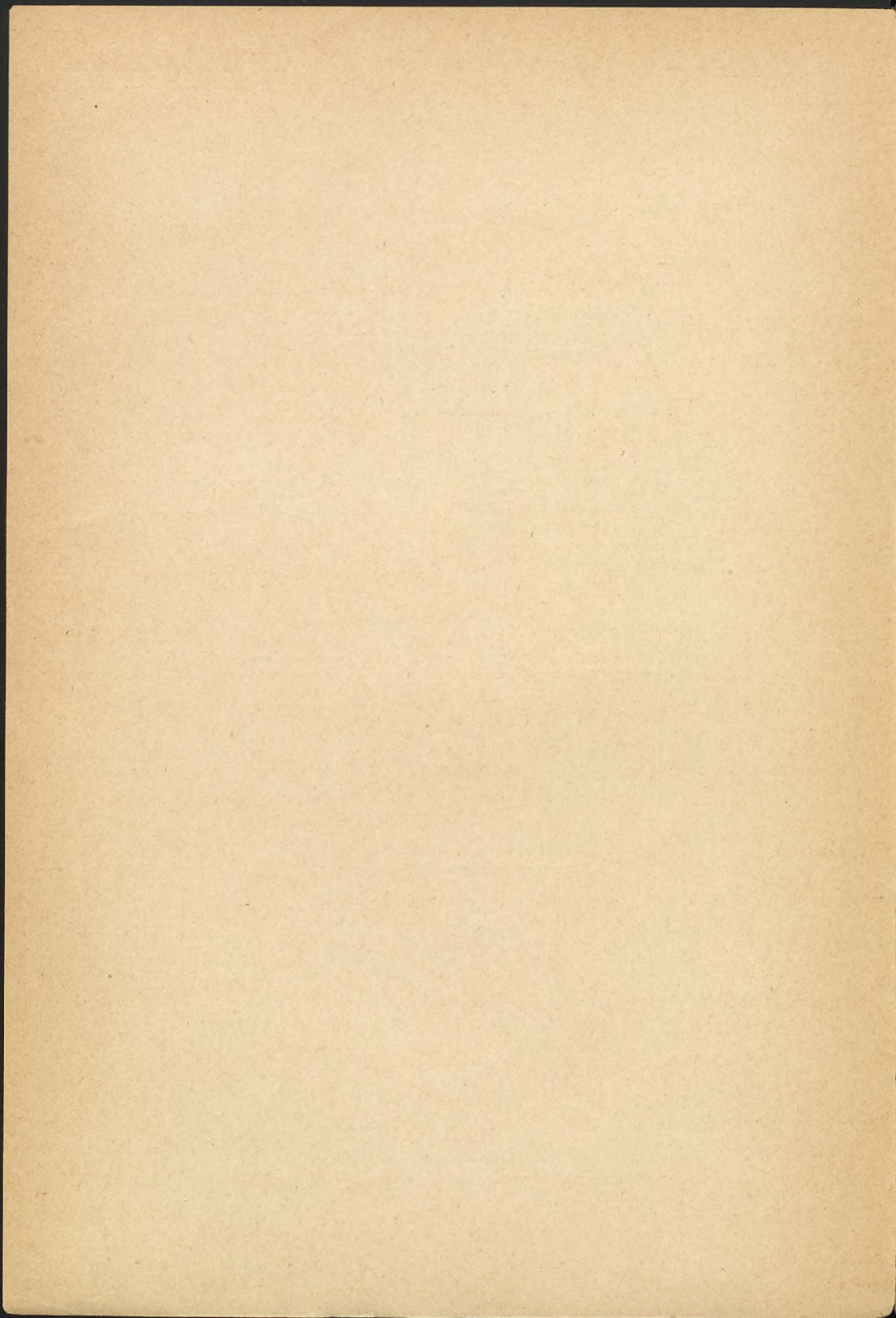
FÖR

KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT

1908.

STOCKHOLM
OSKAR EKLUNDS BOKTRYCKERI, 1909.

ÅRSBERÄTTELSE

FÖR

LANDSFÖRENINGEN

OCH

LOKALFÖRENINGARNA

FÖR

KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT

1908.

STOCKHOLM
OSKAR EKLUNDS BOKTRYCKERI
1909.

ÅRSBERÄTTelser

1908

LANDSFÖRENINGEN

1908

LOKALFÖRENINGARNA

1908

KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT

1908

1908

1908
GÖTTA BOKTRYCKERI
GÖTTA

Centralstyrelsens

för

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt årsberättelse 1908.

Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt med varje år stegrade arbete för ernående av fulla politiska rättigheter åt Sveriges kvinnor har under det sist förflutna året mera varit riktat på stärkandet av redan befintliga rösträttsföreningar än på bildandet av ett större antal nya sådana. Såsom ett viktigt led i detta konsolideringsarbete måste de i flera trakter av landet under året uppkomna länsammanslutningarna betraktas. Sådana länsammanslutningar hava under året bildats inom Göteborgs, Stockholms, Värmlands, Gävleborgs, Örebro och Östergötlands län. Dessutom hava F. K. P. R. i Malmöhus och Kristianstads län sammanslutit sig till ett gemensamt förbund, Skåneförbundet.¹ Fastän arbetet sålunda mera varit riktat på organisationens stärkande inåt än på dess utvidgning utåt, hava icke desto mindre 25 nya föreningar bildats under året, varjämte Eskilstuna F. K. P. R. rekonstruerats efter föredrag av d:r Lydia Wahlström, så att föreningsantalet vid årsskiftet uppgick till 134 med 11,065 medlemmar. Då antalet lokalföreningar vid slutet av 1907 uppgick till 112, borde således föreningarnas antal uppgått till 138, men dels ha 2 av de mindre föreningarna — Broby och Värnamo — upplösts, dels ha 2 föreningar — Sösdala och Liljeholmen — uppgått, den förra i Hesselholms, den senare i Stockholms F. K. P. R. De nybildade föreningarna äro: Gislaved, Markaryd, Östhammar, Enköping, Vimmerby, Helgum, Falköping, Hjo, Öxnered, Oviken, Köping, Lilla

*Länsför-
bunds- och
lokalfrö-
eningars
bildande.*

¹ I början av 1909 hava F. K. P. R. inom Älvsborgs och Södermanlands län bildat länsförbund.

Edet, Borås, Bräcke, Torpa, Marstrand, Valdemarsvik, Över—
Selö, Ulricehamn, Åtvidaberg, Glommersträsk, Rogberga, Klippan,
Mjellby och Bomhus.¹

*Central-
styrelsens
årsmöte.*

I Centralstyrelsens 5:te årsmöte, som ägde rum i Gävle 8—9 januari, deltog 46 medlemmar representerande 42 föreningar. Dessa voro: fröken Carolina Falk, Arboga; fru Anna Geijer, Boden; fru Ida Johansson, Edsvalla; fru Agda Wiberg-Söderberg, Elmhult; fröken Valborg Olander, Falun; fröken Ottilia Marin, Filipstad; fru Anna Hellborn, Gellivare; fröken Elin Pålman, Gnesta; fru Anna Björk, Gäfle; fru Klara Lindh, suppleant, Gäfle; fru Frigga Carlberg, Göteborg; fröken Anna Ljungberg, Halmstad; fröken Alma Persson, Hudiksvall; fröken Ada Höglund, Jönköping; fru Hilma Runbäck, Kalmar; fröken Thekla Schmidt, suppleant, Karlshamn; fru Valborg Falck, suppleant, Karlskrona; fru Gerda Hellberg, Karlstad; fröken Maja Forsslund, Kopparberg; fröken Gunhild Linder, Landskrona; fröken Maria Eriksson, Lidköping; fru Anna Thunborg, Ljusdal; fru Anna Wicksell, suppleant, Lund; fru Frida Danielsson, Norrköping; fröken Ingrid Öström, suppleant, Nyköping, fröken Selma Jakobson, Piteå; fru Augusta Tonning, Ronneby; fru Maria Pihl, suppleant, Sandviken; fröken Elise Ahlfvengren, suppleant, Säffle; fru Jenny Velander, Skara; fröken Augusta Hammarström, suppleant, Skutskär; fröken Anna Åkerberg, Sollefteå; fröken Anna Whitlock, fröken Signe Bergman, d:r Lydia Wahlström, Stockholm; fröken Alma Ståhl-nacke, suppleant, Storvik; fru Augusta Widebeck, Strängnäs; fröken Elin Wahlqvist, Sundsvall; fru Ellen Sonesson, suppleant, Söderhamn; fröken Signe Wollter, Trollhättan; fru Ellen Hagen, Uppsala; fru Rut Edström, suppleant, Västerås; d:r Gulli Petrini, Växjö; fru Siri Forsell, suppleant, Örebro; fröken Elna Nilsson, Öregrund; fru Ann Margret Holmgren, Landsföreningens resetalare.

Första dagens enskilda möte upptogs av föreningsärenden; på aftonen hölls ett halvenskiilt möte. Andra dagen var anslagen dels åt ett enskiilt möte, dels åt ett offentligt opinionsmöte.

Mötet öppnades av fröken Anna Whitlock med en kort återblick på vad som under det gångna året gjorts för att föra kvinnornas rösträttsfråga framåt. Hon meddelade, att den förhoppning man hyst om att regeringen i samband med den av riksdagen begärda utredningen även skulle framlägga proposition om politisk rösträtt för kvinnor, nu tyvärr måste uppgivas, eme-

¹ I början av 1909 ha föreningar bildats i Mora, Avesta och Flen.

dan excellensen Lindman delgivit regeringens beslut att innevarande år icke upptaga denna fråga.

Härefter företogs val av ordförande, sekreterare och kassaförvaltare, och utsågos härtill genom slutna omröstning fröken Anna Whitlock, fröken Signe Bergman och d:r Lydia Wahlström.

Det från föregående årsmötet vilande förslaget om ändring av § 1 i Landsföreningens stadgar, så att orden "och valbarhet" insätts efter "rösträtt", antogs enhälligt. § 1 har sålunda fått följande lydelse: *Landsföreningen är en sammanslutning av lokalföreningar, som verka för att svensk kvinna må erhålla politisk rösträtt och valbarhet på samma villkor som svensk man.*

På aftonens halvenskilda möte inledde d:r Lydia Wahlström den av V. U. uppställda frågan: *Startandet av ett nytt tidsningsorgan för den svenska kvinnorörelsen.* Det gällde egentligen ej att starta ett nytt organ, utan i stället att omorganisera tidskriften Dagny, så att den komme att motsvara den nyaste tidens krav på en kvinnotidskrift. Detta hoppades man ha vunnit genom att bilda *Föreningen Dagny u. p. a.*, vars rörelsekapital skulle utgöras av andelar om tjugo kronor. Till redaktör för tidskriften hade utsetts fröken Ellen Kleman. Tal. hoppades att trots svårigheten att ena de stridiga intressen, som kvinnorna representera, kunna få ett verkligt gott organ för kvinnorörelsen.

Härefter inledde fröken Anna Whitlock det likaledes av V. U. föreslagna ämnet: *Erfarenheter och önskemål angående det socialpolitiska upplysningsarbetet.* Tal. påpekade att medborgarandan hos kvinnan var vaken, men att hon ofta saknade tillräckliga kunskaper. Det vore därför av vikt att söka skaffa henne sådana. Ett gott medel härtill vore anordnandet av socialpolitiska kurser, i likhet med vad som skett i Stockholm under vintern 1907—1908. Detta exempel borde följas av alla Sveriges större landsortsstäder. Tal. uttalade slutligen den önskan, att detta sociala upplysningsarbete skulle komma att sträcka sina verkningar långt in i framtiden.

Slutligen höll fru Anna Wicksell föredrag över ämnet: *Om lämpligheten av åstadkommandet av motion om gift kvinnas kommunala rösträtt och i samband härmed frågan om egen debetsedel för gift kvinna.*

Centralstyrelsen beslöt i anslutning härtill att anmoda Liberala samlingspartiet att genom härads hövding Karl Staaff väcka motion om gift kvinnas kommunala rösträtt, om möjligt vid 1908 års riksdag, samt att låta trycka fru A. Wicksells föredrag som broschyr och genom F. K. P. R:s försorg låta sprida den bland kvinnorna.

Denna broschyr har sedermera utkommit å Aktiebolaget Ekmans förlag och utgör n:o IV av skrifter utgivna av Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt med titel: "Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor" av Anna B. Wicksell. Pris 10 öre.

På det andra enskilda mötet upptogs till diskussion frågan om vad som under nuvarande situation skulle kunna göras för att åstadkomma en så kraftig påtryckning på riksdagen som möjligt. Mötet ansåg, att f. n. inga beslut om direkta agitationsmetoder borde fattas och antog enhälligt en resolution av följande lydelse:

Centralstyrelsen uttalar, att det under den nu så hastigt ändrade politiska situationen icke torde vara möjligt att å mötet uppgöra något definitivt handlingsprogram, men vill tillika påpeka, att arbetet nu måste upptagas med ökad energi såväl med avseende på upplysningsverksamheten och agitationen bland kvinnorna själva och bland allmänheten som på framkallandet av massmotioner i riksdagens båda kamrar.

Fröken Anna Whitlock inledde den av V. U. uppställda frågan: *Är icke tiden inne att F. K. P. R. sammansluta sig länsvis eller på annat sätt?* och framhöll den stora betydelsen av närliggande förenings sammanslutning för gemensamt stöd och hjälp. Denna sammanslutning kunde dock även medföra vådor; dylika mindre sammanslutningar — t. ex. länsvis — ha t. ex. svårare att bevara sin neutralitet i frågor, för vilka representanterna som individer hysa ett särskilt varmt intresse. En annan fara vore om länsammanslutningarna frestades att vända sig direkt till regering, riksdag eller politiska partier, men då ett dylikt uppträdande stadgeenligt är förbehållet centralstyrelsen, torde detta lätt förekommas. I anslutning till föredraget uttalade sig mötet för en blivande sammanslutning i lokalförbund, som grundade sig på länsindelningen, men kunde omfatta flera län.

Den av Hörby och Växjö centralstyrelsemedlemmar uppställda frågor: *Vad bör bli av F. K. P. R., då rösträttsfrågan gått igenom?* inleddes av d:r Gulli Petrini, som ansåg, att organisationen borde bestå även sedan kvinnorna fått rösträtt, emedan en centralorganisation för gemensamt uppträdande och fortsatt upplysningsarbete är synnerligen behöfvlig, även sedan kvinnorna ingått i olika politiska partier.

Samma tal. inledde även den av styrelsen för Stockholms F. K. P. R. uppsatta frågan: *"Hur få en planmässig förbindelse*

mellan sådana F. K. P. R., som önska föredrag, och de föredragsresande?" Centralstyrelsen gjorde i denna fråga följande uttalande:

att närliggande föreningar böra sammansluta sig för erhållande av föreläsare; att V. U. skall med stöd av anmälningar upprätta förteckning å lämpliga föreläsare till ledning för samtliga F. K. P. R., att rösträttsföreningarna böra träda i närmare förbindelse med föreläsningföreningarna och att kvinnliga rösträttstalare böra uppmanas att, så vitt möjligt, uppsätta sina namn på föreläsningföreningarnas listor.

Fru Frigga Carlberg inledde härefter den av styrelsen för Stockholms F. K. P. R. uppställda frågan: *Vad kan göras för ökat inval av kvinnor i fattigvårdsstyrelser, skolråd m. m.?* Först och främst framhöll tal. vikten av att kvinnorna göra sig påmind, ty ofta är det snarare ren glömska än ovilja, som håller kvinnorna utestängda. Ett grundligt upplysningsarbete bland såväl män som kvinnor är därför av nöden, och en liten demonstration skulle säkert icke heller skada. Vidare bör pressen påverkas långt kraftigare än vad hittills skett. Mötet enades om följande beslut:

att verka för att kvinnor måtte inväljas i fattigvårdsstyrelser, skolråd, hälsovårdsnämnder; att för detta ändamål hänvända sig till valmyndigheterna; att uppsätta bestämda kandidater; att uppmana de kvinnliga kandidaterna att åtaga sig uppdraget och att åstadkomma en interpellation i såväl Första som Andra kammaren till förmån för den gifta kvinnans lagliga rätt att sitta i fattigvårdsstyrelser, såvida regeringen ej till 1908 års riksdag väcker proposition i frågan.

Årsmötets glanspunkt blev utan gensägelse det av Gävle F. K. P. R. anordnade offentliga opinionsmötet, som ägde rum sista mötesdagens afton i den vackra nya teatern, vars scen var smakfullt dekorerad med flaggor, blommor och grönt och med ett jättestort rösträttsmärke i fonden. Salongen var fullsatt till sista plats av en intresserad publik. Utmärkta anföranden höllos av riksdagsmännen redaktör K. M. Lindh och lektor K. Starbäck, av fru Ann Margret Holmgren, doktorerna Lydia Wahlström och Gulli Petrini samt fröken Maria Qvist. Den känsla av indignation, som behärskat mötet efter meddelandet om regeringens beslut att under 1908 års riksdag icke framlägga proposition om rösträtt för kvinnor, spårades såsom en underström i de flesta anföranden och tog sig öppet uttryck i den resolution, som på centralstyrelsens förslag enhälligt antogs av mötet. Den var av följande lydelse:

"Män och kvinnor till ett antal av 800, samlade till offentligt möte i Gävle den 9 januari 1908, protestera mot regeringens

beslut att — trots landets opinion — icke framlägga proposition om politiskt medborgarskap för kvinnor vid innevarande års riksdag. Mötet uttalar, att för den starkare rösträttskamp, som kvinnorna nu måste upptaga, bär regeringen ansvaret“.

Årsmötet avslutades med en animerad fest på Strandhotellet, där det älskvärdaste värdskap utövades av Gävle F. K. P. R.

*Gift kvin-
nas lagliga
rätt att sitta
i fattig-
vårdssty-
relser.*

För att fullgöra det av centralstyrelsemötet till V. U. lämnade uppdraget att åstadkomma interpellationer i båda kamrarna till förmån för gift kvinnas lagliga rätt att sitta i fattigvårdsstyrelser vände sig Landsföreningens ordförande enligt vedertaget bruk till chefen för det departement, under vilket frågan hör, för att erhålla upplysning om regeringsproposition angående denna sak vore att förvänta. Jordbruksministern svarade med en hänvisning till fattigvårdskommittén, vilken han antog med all säkerhet komme att i sitt förslag även behandla denna fråga. Sedan ordföranden genom samtal med kommitténs kvinnliga ledamot fröken Ebba Pauli försäkrat sig om, att kommittén verkligen ämnade inkomma med förslag att gift kvinna skulle få laglig rätt att sitta i fattigvårdsstyrelse samt att kommitténs förslag troligen skulle föreligga färdigt 1909, beslöt centralstyrelsen — med frångående av Gävle-mötets beslut — att under sådana förhållanden någon interpellation i riksdagen icke skulle föranstaltas.

*Landsfö-
reningens
möte med
riksdags-
männen på
Grand
Hotel.*

Huvudparten av centralstyrelsens intresse togs emellertid under vintern i anspråk av frågan, huru man före den kvinnliga rösträttsfrågans behandling i riksdagen bäst skulle kunna inverka på opinionen inom denna och särskilt inom Första kammaren. Genom rådplägingar med ledarna för de partier, som upptagit kvinnornas rösträttsfråga på sitt program och som även denna riksdag motionerat om saken, samt med några av kvinnorösträttens anhängare i Första kammaren, kom man till det resultat, att riksdagen borde inbjudas till ett möte, där några av de ledande kvinnorna finge tillfälle att framlägga sin sak för riksdagsmännen. Ett sådant möte ägde rum den 30 april på Grand Hotel, till vilket personliga bjudningskort utfärdats till båda kamrarnas ledamöter. Talare på mötet voro fröken Anna Whitlock, som redogjorde för utvecklingen av de svenska kvinnornas rösträttsrörelse, fru Lizinka Dyssen, som skärskådade ämnet från den gifta kvinnans och hemmets ståndpunkt, samt d:r Lydia Wahlström, som avhandlade frågans ställning till statsintresset. Mötet, som var besökt av omkring 150 riksdagsmän, de flesta tillhörande Första kammaren, kan betecknas såsom synnerligen lyckat, och samtliga talare hade att glädja sig åt åhörarnes odelade uppmärksamhet och intresse. Bevis härför voro de ofta återkommande

citat ur anförandena på mötet, som förekommo under rösträttsdebatten i riksdagen några dagar senare.

Det av statsministern till Landsföreningens ordförande före årsmötet i Gävle lämnade meddelandet angående regeringens ställning till frågan om framläggande av förslag om rösträtt för kvinnor till 1908 års riksdag, fick vid riksdagens öppnande sin officiella bekräftelse i konungens trontal, där det hette:

Rösträttsfrågans behandling i riksdagen.

“Det av sistlidne riksdag såsom vilande antagna grundlagsförslaget i rösträttsfrågan anser jag böra förekomma till slutligt avgörande, innan frågan om politisk rösträtt för kvinnor av mig upptages till behandling. I sistnämnda fråga har därför den nu sammanträdande riksdagen icke att från mig emotse något förslag“.

Frågan om rösträtt för kvinnor kunde sålunda endast genom framläggande av motioner komma under debatt denna riksdag.

Vid den ordinarie motionstidens utgång hade de tre vänsterpartierna, som upptagit frågan på sitt program, framlagt sina rösträttsmotioner. I likhet med vad som skett under föregående år omfattade socialdemokraternas och den Lindhagenska gruppens motioner hela rösträttsfrågan, under det att liberala samlingspartiets motion uteslutande sysselsatte sig med den del därav, som berör kvinnorna. Det sista förslaget skulle således utgöra ett tillägg till det vilande förslaget om rösträtt för män. Liberala samlingspartiets motion var, liksom partiets övriga motioner, under tecknad av dess förtroenderåd, under det att den socialdemokratiska och den Lindhagenska motionen voro undertecknade av partiernas samtliga medlemmar. Alla tre grupperna motionerade dessutom om kommunal rösträtt för gift kvinna. Senare motionerade även herr Sjöcrona i Första kammaren om rösträtt för kvinnor på samma grunder som de i det vilande förslaget för män antagna, dock utan valbarhet.

Vid frågans behandling i konstitutionsutskottet yrkades avslag å samtliga motioner med 11 röster mot 9. Den 2:dra maj avgjordes motionernas öde i riksdagen, och därmed grusades även alla förhoppningar om ett slutligt avgörande av kvinnornas rösträttsfråga i samband med det vilande förslaget om utvidgad rösträtt för män vid 1909 års riksdag. I Första kammaren lyckades icke ens herr Tryggers modifiering av herr Sjöcronas motion, oakttat den endast omfattade rösträtt för kommunalt skattskyldiga kvinnor, samla mera än 49 ja mot 79 nej. I Andra kammaren, där man dock haft skäl att vänta sig ett bättre resultat, blev utgången följande: K. A. Staaffs motion om rösträtt och valbarhet för kvinnor som ett tillägg till det vilande förslaget

om allmän rösträtt för män avslogs med 110 röster mot 93. K. H. Brantings motion om lika, allmän och direkt rösträtt och valbarhet för män och kvinnor avslogs med 146 röster mot 48. C. A. Lindhagens motion om rösträtt och valbarhet för kvinnor på grundval av det vilande rösträttsförslaget (med uteslutande av vissa i detsamma upptagna garantier) avslogs med 140 röster mot 47. Men trots denna ogynnsamma utgång fick man dock under debatten en stark övertygelse om att frågan fallit framåt. I Första kammaren varade debatten 3, i Andra kammaren 5 timmar, och många talare talade varmt för den kvinnliga rösträttens rättvisa sak. Bland de talare, vilkas anföranden voro av särskilt intresse, må inom Första kammaren nämnas herr Säve, som framhöll, att med principen om allmän rösträtt icke vore förenligt att undantaga över hälften av landets medborgare från denna rätt, och att han för sin del ansåg att det obetingat skulle leda till samhällets nytta, om kvinnorna erhöles politisk rösträtt; herr Sjöcrona, som betonade vikten av frågans snara lösning, då förhållandena utvecklat sig därhän, att kvinnor i ständigt växande antal användas i statens, kommunernas och de enskilda bolagens tjänst och erlægga skatt till stat och kommun likaväl som männen; samt slutligen herr Bergström, som ansåg, att den omständigheten att kvinnor icke hade samma rättigheter och ansvar som mannen utövade inflytande på hela nationens intellektuella ståndpunkt. I Andra kammaren betonade herr Lindh från Gävle, att kvinnan måste få rösträtt, som är den enda slutliga möjligheten att komma till både inflytande och ansvar. I motsats mot dem, som ansågo att varken kvinnan eller tiden vore mogen för en sådan lösning, trodde tal. att om frågan icke löstes snart, skulle det visa sig att den som icke var mogen det var just mannen. Herr Lindhagen betonade att tillfället nu var öppet att kunna fritt och oberoende av mennens rösträttsfråga bedöma frågan om kvinnans politiska rösträtt. Han var övertygad, att om regeringen med kraft framfört saken, hade den gått igenom. Herr Erikson i Grängesberg framhöll, att han ansåg, det kvinnorna hade stora intressen att bevaka i det politiska livet och att nya lagar, anslag och skatter icke blott borde bedömas från mennens, utan även från kvinnornas synpunkt. Herr Kjellberg förundrade sig över att de, som voro för ömsinta att vilja indraga kvinnan i det politiska livet, icke upptagit frågan om huru det skall kunna ordnas så, att det ekonomiska samhället icke ställer så stora krav på kvinnan som det nu gör.

Den Internationella Rösträttsalliansens möte i Amsterdam.

Vid den Internationella Rösträttsalliansens 4:de möte, som ägde rum i Amsterdam den 15—20 juni och till vilket varje an-

slutet land hade rättighet att sända sex delegerade och sex suppleanter, representerades Sverige av d:r Lydia Wahlström, fröken Signe Bergman, fru Ann Margret Holmgren, fru Frigga Carlberg, fru Anna Wicksell och fröken Anna Kleman i egenskap av delegerade. Suppleanter voro: fru Augusta Tonning, fru Rut Edström, fröken Ellen Wester, fröken Sigrid Gyllencreutz och fröken Anna Åbergsson. Den sjätte suppleanten, fröken Anna Svallingson, som vid tiden för kongressen vistades i Holland, infann sig icke på sammanträdena.

Kongressen blev en glänsande demonstration av kvinnorröstrens landvinningar under de 2 år, som förlutit sedan Köpenhamnskongressen. 21 länder och 4 världsdelar voro representerade vid densamma, och Alliansen räknar nu 16 landsföreningar, av vilka de flesta hade sänt fulltaliga delegationer. Tre nya landsföreningar blevo vid kongressen upptagna i Alliansen, nämligen Sydafrika, Schweiz och Bulgarien. Såsom en nyhet av intresse må framhållas, att regeringarna i Norge, Australiska statsförbundet och Utah dessutom hade skickat av staten avlönade officiella representanter, som naturligtvis blevo föremål för särskilda hedersbetygelser. Stor uppmärksamhet visade man även d:r Drysdale, som representerade männens förening för kvinnans politiska rösträtt i England. Att kongressen omfattades med intresse i Holland bevisas bäst därav, att 1,000 medlemskort sålts redan innan den öppnades.

Vanligen förekommo två till tre möten om dagen, av vilka morgonmötena voro enskilda, eftermiddags- och aftonmötena offentliga. Varje land hade rätt till ett 20 minuters och två 5 minuters anförande. Vid ett aftonmöte talade d:r Lydia Wahlström för Sveriges räkning över ämnet: "*Behöva kvinnorna särskild förberedelse för rösträtten?*" Fru Anna Wicksell framförde Sveriges förslag till lösning av frågan, huruvida mera än en rösträttsorganisation i varje land skulle få ansluta sig till Alliansen, och fru Frigga Carlberg talade över ämnet: "*Varför böra konstitutionella regeringar giva kvinnorna rösträtt?*" Den holländska rösträttsföreningen hade dessutom inbjudit fru Ann Margret Holmgren såsom första talarinna vid ett ungdomsmöte.

Muntliga rapporter fingo endast avgivas av länder, som vunnit några större segrar eller där något särskilt anmärkningsvärt inträffat. Bland dessa voro Finland och Norge: det förra med fullständigt genomförd politisk rösträtt och valbarhet, det senare med partiell, Danmark, där kvinnorna vunnit full kommunal rösträtt och valbarhet, och England, där rösträttsstridens vågor gått högre än i något annat land. Sverige kunde tyvärr

ej göra anspråk på någon sådan utmärkelse. Men ordföranden mrs. Chapman Catt framhöll vid alla tillfällen, och särskilt i sitt hälsningstal, det storartade arbete, som Sveriges kvinnor nedlagt för lösningen av sin rösträttsfråga. I den vidlyftiga resolution, som fattades av kongressen, hette det om Sverige: "Vi lyckönska Sveriges kvinnor till det sista årets hjältemodiga arbete och till den beundransvärda organisation, de åstadkommit, vilken måste erövra rösträtten i en snar framtid".

Bland beslut som fattades må nämnas, att nästa kongress skulle hållas i London 26 april—1 maj 1909; att Jus Suffragii, den Internationella Alliansens tidningsorgan, skulle utgivas på samma sätt som förut; att kongressen skulle skicka in en petition om rösträtt för kvinnor till regeringarna i de till Alliansen anslutna länderna (detta förslag kom från Sverige) och att den Internationella Alliansen skulle skaffa sig en egen fana.

De svenska representanterna hedrades med flera kommitté-inval. Så invaldes fröken Anna Whitlock i Alliansens stadgekommitté, fru Anna Wicksell i en interparlamentarisk stadgekommitté och fröken Agnes Branting (Licium) i kommittén för åstadkommande av en internationell fana.

Under diskussionen om arbetsmetoder förordades från de flesta länder ett aktivt uppträdande vid riksdagsmannavalen samt framhölls vikten av att interpellera riksdagsmannakandidater och talrikt besöka alla valmöten.

Helhetsintrycket av kongressen var synnerligen uppmuntrande och stärkande till förnyade ansträngningar, ehuru det icke kan förnekas att Sverige spelade en ganska slät roll i jämförelse med de övriga nordiska länderna, som alla hade att uppvisa stora segrar. Detta medvetande bör dock bliva en sporre till fortsatta strävanden för att så ej länge må bliva fallet.

Som-
marens
valrörelse.

Den gångna sommaren har varit av en särskild betydelse för de svenska kvinnornas rösträttsrörelse, så till vida som det då var första gången som kvinnorna aktivt deltog i en valrörelse.

Före valkampanjen enades Landsföreningen om en gemensam valtaktik, som sedan även följdes. Man överenskom: att samarbeta med männen, så att enskilda kvinnor, vilka intogo en bestämmd partiståndpunkt, skulle ingå i de politiska föreningar, liberala såväl som konservativa, vilka stå öppna för dem, samt motaga förtroendeposter, om sådana erbjödos dem; att kvinnorna skulle så talrikt som möjligt besöka sommarens valmöten; att riksdagsmannakandidaterna skulle vid valmötena interPELLERAS rörande sin ställning till kvinnornas rösträttsfråga; att kvinnorna skulle

söka på allt sätt motarbeta den riksdagsmannakandidat, som var motståndare till deras sak; *att* i valkretsar, där två motkandidater lovat att lika kraftigt arbeta för kvinnornas rösträtts sak, skulle kvinnorna förhålla sig passiva; *att* i de landsortskretsar, där det för kvinnorna torde bli svårt att erhålla tillträde till valmötena, i synnerhet de konservativa, de skulle i förväg söka påverka traktens kvinnor genom föredrag, opinionsmöten och spridning av skrifter.

På förslag av Örebro länsförbund trycktes ett upprop, som innehöll en särskild vädjan till nykterhetsorganisationerna att upp- taga kvinnans rösträtt på sina valprogram, då ju kvinnorna i sin egenskap av hemmets vårdarinnor måste vara naturliga bunds- för- vanter i striden mot hemmets svåraste fiende — rusdrycks- be- gäret. Detta upprop utgavs och spreds i 50,000 exemplar. Samma stora spridning erhöll ett *Utdrag ur riksdagens protokoll den 2 maj 1908*, som särskilt utdelades på valmötena. Bland andra skrifter, som utgavos med anledning av sommarens valkam- panj, må även nämnas Frisinnade Landsföreningens broschyr om *Kvinnornas rösträttskrav* av redaktör K. M. Lindh samt Göteborgs F. K. P. R:s flygblad: *Kvinnorna och riksdagsmannavalen* av Signe Bergman.

För att alla riksdagsmannakandidater skulle ställas inför frågan om kvinnornas politiska rättigheter utsände V. U. genom F. K. P. R. ett frågeformulär, vars besvarande skulle an- giva de respektive kandidaternas ställning till frågan. Genom de inkomna svaren erhöll man en överblick av ställningen, som även bör bli till framtida nytta.

Vid många valmöten interPELLERADES kandidaterna av för- enings- och styrelsemedlemmar i F. K. P. R. rörande deras ställ- ning till kvinnornas rösträttsfråga. Genom vänligt tillmötesgående från Frisinnade landsföreningens sida sattes Landsföreningen i tillfälle att sända kvinnliga talare till de flesta stora vänstermöten i landet. Sålunda talade d:r Gulli Petrini på möten i Östergöt- land, Skåne och Norrland, fru Frigga Carlberg i Västergötland och Halland, fröken Signe Wollter i Västergötland och Bohus- län, fröken Sigrid Kruse i Skåne, Småland och Blekinge, fru Ellen Hagen i Skåne och Uppland, fru Jenny Velander i Väster- götland och Norrland, fru Augusta Widebeck på västkusten och i Närike samt fröknarna Anna Lindhagen och Anna Kleman i Stockholmstrakten. Fröken Anna Whitlock blev av den liberala valledningen särskilt inbjuden att tala på det stora vänstermöte, som ägde rum på cirkus å Djurgården strax före Stockholmsvalet. Övriga talare vid detta möte voro d:r Fridtjuv Berg, kapten Erik

Palmstierna och häradshövding Karl Staaff. Genom det livliga deltagandet i valmötena fingo kvinnorna tillfälle icke blott att direkt inverka på riksdagsmannakandidaterna, utan även att framlägga sin sak för ett långt större antal män än någonsin förut. Tyvärr kan det icke sägas, att det från högerhåll visades lika stort tillmötesgående som från vänsterhåll. Visserligen hände det även på högermöten, att kvinnor tillätos att yttra sig, fastän detta ofta skedde under protest från mötesdeltagarnas sida, men någon inbjudan till kvinnliga talare förekom icke. Det hände dessutom att kvinnor, som begärde ordet på högermöten, nekades att tala under förklaring att kvinnorna icke voro valmän.

Hela denna valagitation med tryckning och spridning av skrifter och med talare, som reste till olika platser, fordrade bland mycket annat också pengar. V. U. hade även förutsett detta och redan i början av året utsänt en uppmaning till lokalföreningarna att söka insamla medel till en gemensam agitationskassa. Dock skulle varje lokalförening för sin egen räkning behålla 25 % av de medel, den lyckats insamla. Denna uppmaning vann livlig anslutning, och vid årsskiftet hade insamlats omkring 2,400 kr., varav större delen använts för sommarens valagitation.

De kommunala valen.

För att mera allmänt väcka kvinnornas intresse för deltagande i de kommunala valen har V. U. uppmanat alla F. K. P. R. att var i sin stad genom utsändande av uppmaningar, fullmakter, uppgifter om lokal och tid för valen, m. m. söka verka för en livligare anslutning. Dock borde föreningarna såsom sådana icke ansluta sig till någon särskild namnlista för att icke därigenom äventyra neutraliteten. Till ledning vid valen utsände dessutom V. U. tryckta formulär och fullmaktsblanketter.

Resetalare.

Redan under föregående år hade Landsföreningens ordinarie resetalare fru Ann Margret Holmgren genom sjukdom varit hindrad sköta sin befattning, så att resetalareverksamheten måst uppehållas av frivilliga krafter. Då fru Holmgren icke heller under 1908 återfick sin förlorade hälsa och sina forna krafter, avsåg hon sig i juni månad resetalarebefattningen. För att i någon mån visa sin erkänsla för de oskattbara tjänster, fru Holmgren gjort rösträttsrörelsen, beslöt Landsföreningen att genom sin ordförande avlåta en tacksamhetsskrivelse till fru Holmgren med kallelse att vara ständig medlem av centralstyrelsen med både yttrande- och rösträtt. Väl inseende svårigheten att finna *en* person, som kunde offra den tid och kraft som upprätthållandet av resetalareverksamheten i själva verket fordrar, beslöt centralstyrelsen att lämna frågan om platsens besättning till årsmötet i januari och att till

dess söka uppehålla verksamheten provisoriskt. Såsom redan har omtalats blevo i synnerhet under valrörelsen de kvinnliga talarnas krafter hårt anlitade. — Till ledning för F. K. P. R. har V. U. upprättat en lista på föredragshållare, deras ämnen, villkor, tider m. m. Mer än tjugu personer hade under 1908 låtit uppföra sina namn på denna lista, de flesta centralstyrelsens egna medlemmar.

Under sommaren företog fröken Thorhild Malmberg på Landsföreningens bekostnad en fotvandring genom Öster- och Västergötland för att bland allmogekvinnorna sprida upplysning om kvinnornas rösträtts sak. Fru Anna Palme-Dutt från Cambridge höll under våren genom V. U:s förmedling på flera platser en serie intressanta föredrag om *“De engelska kvinnornas rösträttskamp och deltagande i det politiska livet”*.

Sist, men icke minst, må framhållas d:r Gulli Petrinis på Landsföreningens bekostnad företagna Norrlandsfärd, varunder hon mitt i vintern besökte de nordligaste rösträttsföreningarna och höll föredrag på en mängd platser i Norr- och Västerbotten.

Den av V. U. i Stockholm anordnade socialpolitiska kurs, som tog sin början i oktober 1907, fortsatte med oförminskat intresse från de alltjämt lika talrika deltagarnas sida även under vårterminen. På hösten 1908 övertog Stockholms F. K. P. R. anordnandet av den socialpolitiska kursen för vintern, som sålunda fortsattes fastän efter en förändrad och delvis förenklad plan. I de flesta större rösträttsföreningar, där social-politiska kurser anordnats under 1907, fortsattes dessa 1908, och även på många nya platser har det samhällseliga upplysningsarbetet i en eller annan form upptagits under året. Den livliga efterfrågan på vandringsbiblioteken har gjort det nödvändigt att utom de fyra, som upprättades 1907, söka åstadkomma åtminstone lika många till. Genom för detta ändamål influtna penninggåvor och tillmötesgående från Folkbildningsförbundets sida ha under året ytterligare fyra bibliotek upprättats. En avsevärd spridning av rösträttslitteratur till alla delar av landet har dessutom genom V. U:s försorg ägt rum.

Till revisorer av Landsföreningens räkenskaper hava genom omröstning inom lokalföreningarnas styrelser valts fru Anna Gunnarsson och fröken Alida Jakobsson samt till revisorssuppleanter fröken Eugenia Laurin och fru Emilia Broomé.

V. U. har under det gångna året sammanträtt 15 gånger och utsänt 13 cirkulär till centralstyrelsens medlemmar och suppleanter, vilkas antal vid årsskiftet uppgick till 245. Med det ständigt växande antalet föreningar och föreningsmedlemmar ställas ständigt ökade krav på V. U., som har att förmedla samarbetet

Socialpolitisk upplysningsverksamhet.

Revisorer.

Verkställande utskottet.

mellan de över hela landet spridda F. K. P. R. Härtill har under det sistförflutna året även kommit organisationen och till stor del även ledningen av kvinnornas anpart i valrörelsen samt det allt livligare samarbetet med männen och deras politiska organisationer, två nya sidor av rösträttsarbetet, vilkas betydelse för rösträttsfrågans snara lösning helt säkert icke kan överskattas, i synnerhet om man samtidigt har blicken öppen för den fara för rösträttsrörelsens neutralitet, som den senare otvivelaktigt skulle kunna medföra.

Med kvinnorösträttsfrågans fall i riksdagen den 2 maj blev målet för kvinnornas rösträttsarbete flyttat ett betydligt steg fram i tiden, men genom utgången av höstens val till Andra kammaren har frågan kommit i ett avsevärt gynnsammare läge än någonsin förut. Det faktum, att majoriteten i denna kammare valts på programmet "rösträtt åt kvinnorna", och att de flesta av kammarens ledamöter även uttalat sig *för* saken, bör bli kvinnorna en sporre att å sin sida göra allt för att föra frågan till seger. Vad som under nuvarande förhållanden fordras av kvinnorna är således uthållighet i arbetet, politisk takt och först och sist entusiasm för den stora saken, vilken bör stå över alla parti- och andra intressen. Det är en stor konst att tända hänförelsens eld för en idé, men det är mången gång en ännu större konst att hålla elden vid liv.

Stockholm i mars 1909.

Anna Whitlock.

Landsföreningens ordförande.

Signe Bergman.

Landsföreningens
sekreterare.

Lydia Wahlström.

Landsföreningens
kassaförvaltare.

Kassaförvaltarens rapport.

Räkenskaperna utvisa följande ställning:

Behållning från 1907 1,312: 71

Inkomster år 1908:

Landsföreningsavgifter från lokalföreningarna	2,637: 25	
Influtna agitationsmedel	2,395: 69	
Gåva av fru M. Bergman-Österberg	272: 25	
Återbetalat resetalarearvode	229: 16	
Räntor	84: 55	5,618: 90
		<u>Summa kr. 6,931: 61</u>

Utgifter år 1908:

Tryckning av cirkulär	485: 45	
Trycksaker, broschyrer m. m.	31: 11	
Möte för riksdagsmännen å Grand hotel	272: 25	
Utsända talare	1,051: 11	
Spridande av skrifter	735: 62	
Till Folkbildningsförbundet för vandringsbibliotek	200: —	
Snabbkursen i samhällslära för centralstyrelsemedlemmar	103: 43	
Årsavgift till Int. Woman Suffrage Alliance	36: 44	
Sekreterarens arvode	400: —	
Bidrag till telefon	25: —	425: —
Post-, telegraf- och rikstelefonavgifter	468: 84	
Skrivmaterialer	83: 01	
Allmänna omkostnader	62: 20	3,954: 46

Behållning till 1909:

Kontant i kassan	140: 66	
Stockholms Enskilda Bank, innestående å sparkasseräkning	2,736: 49	
Inventarier, 1 dokumentskåp	100: —	2,977: 15
		<u>Summa kr. 6,931: 61</u>

Stockholm den 2 mars 1909.

V. skattmästaren.

Revisionsberättelse.

Undertecknade, av Landsföreningen för Kvinnans Politiska Rösträtt utsedda revisorer, hava genomgått och granskat Föreningens räkenskaper för 1908, och då vi funnit desamma förda med synnerlig omsorg och noggrannhet samt alla utgifter vederbörligen verifierade, få vi tillstyrka full och tacksam ansvarsfrihet för den tid räkenskaperna omfatta.

Stockholm den 8 mars 1909.

Anna Gunnarsson.

Alida Jakobson.

Lokalföreningarnas

för

kvinnans politiska rösträtt årsberättelser

1908.

1. Alvesta.

Bildad 13 augusti 1907. Medlemsantal 22.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Carolina Bondesson*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Edith Andersson*.

Under året ha hållits 2 ordinarie föreningsmöten. På föreningens föranstaltande höll d:r Gulli Petrini på våren 1908 ett föredrag om Kvinnans politiska rösträtt. Valkretsens båda riksdagsmannakandidater ha skriftligen interPELLERATS.

2. Arboga.

Bildad den 16 november 1904. Medlemsantal 74.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: skolföreståndarinnan fröken *Carolina Falk*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fru *Maria Blidberg*.

Styrelsen har sammanträtt 2 gånger och föreningen 8 gånger. Av dessa möten ha 2 varit föreningsmöten, 1 offentligt möte och 1 samkväm, de övriga läsaftnar med diskussion.

Fru Ellen Hagen har hållit offentligt föredrag över ämnet: "Kvinnorna och framåtskridandet."

Riksdagsmannakandidaterna i länet hava skriftligen interPELLERATS.

3. Arvidsjaur.

Bildad 2 november 1907. Medlemsantal 42.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: barnmorskan fröken *Anna Lidström*.

1 styrelsesammanträde och 8 föreningsmöten hava hållits under året samt 2 offentliga möten med föredrag av herr G. Julin, Arvidsjaur, och d:r Gulli Petrini, Växjö.

Uppläsning i socialpolitiska frågor har hållits vid varje möte av medlemmarna.

Tvänne riksdagsmannakandidater hava skriftligen interPELLERATS.

4. Arvika.

Bildad den 29 november 1905. Medlemsantal 114.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Wretman-Lindström*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Ida Nordström*.

8 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten hava hållits och 2 samkväm anordnats. Styrelsen var närvarande vid sammanträdet i Kil den 6 september, då Värmlands Länsförbund bildades.

3 föredrag hava hållits, nämligen av fru Palme-Dutt, Chamberidge, om "De engelska kvinnornas rösträttsrörelse", av fröken Helga Sundborg, Lysekil, om "Kvinnans rösträtt" samt av fru Frigga Carlberg, Göteborg, om "Svenska barns sociala och rättsliga skydd."

Före höstens val interPELLERADES skriftligen 4 riksdagsmannakandidater inom föreningens distrikt, och erhöles svar av riksdagsman M. Mattson i platsens tidningar samt av sedermera valde disponenten P. Anderson på valmöte den 2 september.

Den socialpolitiska upplysningsverksamheten har bedrivits genom cirkulation av eget vandringsbibliotek. De deltagande ha varit 41.

Insamling av medel till agitation anordnades med gott resultat i maj medelst kringsändande av teckningslistor.

5. Boden.

Bildad 18 juli 1907. Medlemsantal 60.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Geijer*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Ellen Tirén*.

Under året hava hållits 2 styrelsesammanträden och 4 föreningsmöten, därav ett med samkväm, samt 1 offentligt möte, varvid d:r Gulli Petrini föreläste över ämnet: "Kvinnans politiska

rösträtt". Av uppropet: "Till medlemmarna av Sveriges nykterhetsorganisationer" hava 500 exemplar rekvirerats och utdelats. Riksdagsmannakandidaterna hava dels skriftligt och dels muntligt interPELLERATS. Kurser i samhällslära hava av föreningen anordnats.

6. Bomhus.

Bildad 18 december 1908. Medlemsantal 15.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Hanna Westlund*.

7. Borgholm.

Bildad 4 november 1907. Medlemsantal 38.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Cecilia Janson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Thérèse Johansson*.

5 styrelsesammanträden och 3 föreningsmöten ha hållits under året samt 1 offentligt möte med föredrag av d:r Gulli Petrini, efter vilket allmänt samkväm var anordnat på Turisthotellet. Då föreningen haft svårighet få hyra lokal, har Blåbandsföreningen kostnadsfritt upplåtit sin lokal åt föreningen.

8. Borås.

Bildad 7 maj 1908. Medlemsantal 68.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Leonore Odenkrantz*.

Centralstyrelsesuppleant: skolföreståndarinnan fröken *Signe Cederquist*.

Föreningen bildades efter föredrag av fru *Frigga Carlberg*.

4 styrelsesammanträden och 4 föreningsmöten ha hållits. Till 3 av de senare ha utomstående kvinnor inbjudits. På dessa möten har förekommit uppläsning av föredrag över socialpolitiska ämnen.

Föreningen har anmält sig till erhållande av vandringsbibliotek.

9. Bräcke.

Bildad 10 maj 1908. Medlemsantal 54.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Nancy Swanberg*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Emma Almer*.

Föreningen bildades ett par veckor efter ett föredrag av fröken *Anna Lindhagen*.

5 styrelsesammanträden hava hållits och 3 möten, varav 2 ha varit enskilda föreningsmöten och ett offentligt samkväm med sång, musik och föreläsning.

För att vinna större sammanslutning och söka sprida upplysning i sociala och politiska frågor har föreningen anordnat s. k. symöten 2 gånger i månaden, varvid sociala och politiska skrifter blivit förelästa och diskuterade.

Föreningen har under hösten prenumererat på flera exemplar av Dagny, vilka utdelats gratis åt syföreningsmedlemmarna.

För att befrämja hemslöjden har föreningen inrättat slöjdkurser för unga flickor samt tillhandahållit garn och mönster till handslöjd för allmänheten.

10. Edsvalla.

Bildad 18 november 1906. Medlemsantal 40.

Ordförande: vakant.

Centralstyrelsemedlem: f. d. folkskolelärarinnan fru *Anna Lindström*.

Centralstyrelsesuppleant: arbetarehustrun fru *Hanna Sjöberg*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten samt 4 offentliga möten.

Vid de offentliga mötena ha förekommit: Uppläsning av "För kvinnan", ett versifierat tal av K. Wicksell (fr. 1878), pianomusik, biografbilder.

Uppläsning av C. S. A:s föredrag: "Från krig till skiljedom", belyst av skioptikonbilder.

Föredrag av fru Frigga Carlberg om "Svenska barns sociala och rättsliga skydd", belyst av skioptikonbilder.

Dessutom har av föreningen anordnats midsommarfest i fattiggården.

Valupprop hava utsänts.

Fryksdalens riksdagsmannakandidater hava skriftligt interpellrats.

Föreningen prenumererar på Dagny.

11. Eksjö.

Bildad 2 december 1904. Medlemsantal 52.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: föreståndarinnan för Smålands sinnesslöanstalt fröken *Hilda Löfgren*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Emma Lambère*.

4 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten ha hållits under året samt 1 offentligt möte, på vilket hölls föredrag av d:r Gulli Petrini.

Föreningen har under förra hälften av året haft sammankomster 2 gånger i månaden, varvid förekommit uppläsning ur tidskriften Dagny.

Ett vandringsbibliotek har under tre månader varit tillgängligt för föreningsmedlemmar. Detta har omfattat fattigvården, kvinnofrågan och sedlighetsfrågan.

Vid härstädes förekommande kommunala val hava kvinnor ganska allmänt deltagit.

På initiativ av föreningen har härstädes bildats en lokalkommitté för 1:a-majblomman, som redan den 1 maj trädde i verksamhet.

12. Elmhult.

Bildad 16 juli 1907. Medlemsantal 35.

Ordförande: fru *Sofia Österberg*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Agda Wiberg-Söderberg*.

Under året hava hållits 2 styrelsesammanträden, 1 offentligt möte, 4 föreningsmöten (varav 3 diskussionsmöten) samt 4 offentliga samkväm.

För att på mötena få diskussionen mera livligt i gång har parlamentarismen tills vidare upphävts och alla medlemmar placerats kring ett gemensamt bord.

Följande ämnen hava förekommit till diskussion:

1. Varför bör kvinnan hava rösträtt?
2. Vad kan åtgöras mot biografföreställningarnes demoraliserande inverkan?
3. Vad är och vad vill socialismen?
4. Är ett nytt badhus inom köpingen av behovet påkallat?
5. Vad kan åtgöras mot cigarettökningen bland barn i skolåldern?
6. Vad kan åtgöras för de ideella intressenas höjande inom samhället?

Musik, sång, uppläsning av monologer, dikter o. d. ha förekommit vid samkvämen.

Fru Anna Wicksell har den 10 maj hållit offentlig föreläsning härstädes över ämnet: "Kommunal rösträtt för gifta kvinnor."

Flygblad hava under höstens valrörelse utdelats inom valkretsen till förmån för den riksdagsmannakandidat, som uttalat sig för kvinnans rösträtt.

57 kr. av samkvämsinkomsterna hava skickats till landsföreningens agitationskassa.

Med anledning av nr:ris 2, 4 och 5 av ovannämnda diskussionsämnen hava 2 skrivelser avsänts till kommunalnämndens ordförande och 1 till kommunalstämmans ordförande. Till följd av föreningens åtgärd har kommunalnämnden utsett tre personer att granska biografbilder.

2 kommunalt röstberättigade kvinnor hava på kommunalstämma invalts i en kommitté för utredande av förutnämnda badhusfråga.

13. Engelholm.

Bildad 23 april 1903. Medlemsantal 54.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: skolföreståndarinnan fru *Sofi Lindstedt*.

Centralstyrelsesuppleant: författarinnan fröken *Ellen Wester*.

Under året hava hållits 5 styrelsesammanträden, 1 föreningsmöte (årsmötet) och 4 offentliga möten, därav 2 med föredrag av fru Frigga Carlberg och fröken Ellen Wester, 1 med diskussion om "Mannens målsmanskap" samt 1 med anledning av årets stadsfullmäktigeval.

Riksdagsmannakandidater inom S. Åsbo och Bjäre samt N. Åsbo härad hava interPELLERATS både skriftligt och på möten.

Föreningen har anordnat en s. k. försakelsedag den 1 maj.

14. Enköping.

Bildad i februari 1908. Medlemsantal 50.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Anna Molin*.

15. Eskilstuna.

Nybildad 3 februari 1908. Medlemsantal 66.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: doktorinnan *Emma Robbert*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Alma Johansson*.

Föreningen, som ursprungligen bildats 1906, hade under någon tid nedlagt sin verksamhet, men rekonstruerades efter föredrag av d:r Lydia Wahlström under början av året. 6 styrelsesammanträden, 5 föreningsmöten och 3 offentliga föredrag ha ägt rum. Föredragshållare hava varit fru Maja Strandberg, fru Anna Palme-Dutt och fröken Anna Kleman.

Fyra riksdagsmannakandidater ha skriftligt interPELLERATS.

Föreningen har anmält sig för erhållande av vandringsbibliotek.

16. Eslöv.

Bildad 4 december 1903. Medlemsantal 48.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Emilia Lindqvist*.

Centralstyrelsesuppleant: fil. kand. *Tyra Lundblad*.

Under året ha hållits 5 styrelsammanträden, 6 föreningsmöten och 1 offentligt möte. Vid det sistnämnda höll N. Skog från Malmö ett föredrag "Om arbetsförmedling".

Dessutom ha 4 studieaftnar anordnats och omfattats med mycket intresse. Vid dessa ha förekommit dels föreläsningar, dels diskussioner.

17. Falkenberg.

Bildad 5 maj 1903. Medlemsantal 44.

Ordförande: folkskolelärarinnan fru *Signe Elving*.

Centralstyrelsemedlem: doktorinnan *Eliza Björck*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden och 2 ordinarie möten.

18. Falköping.

Bildad 17 mars 1908. Medlemsantal 31.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Ingeborg Alexandersson*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Emy Melander*.

19. Falun.

Bildad 11 december 1905. Medlemsantal 250.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: seminarieadjunkten
fröken *Valborg Olander*.

Centralstyrelsesuppleant: skolföreståndarinnan fröken *Gerda Martin*.

Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten, de senare med föredrag och samkväm. I avsikt att insamla agitationsmedel anordnades ett offentligt föredrag. Föredraget, som handlade om "Kooperation", hölls av lektorskan *Ebba Möller*. På grund av kollision med annat föredrag blev publiken så fåtalig, att tyvärr ingen behållning uppstod. Den socialpolitiska upplysningsverksamheten har bedrivits i form av samhällskurser, vilka voro tillgängliga endast för föreningsmedlemmar och räknade omkring 50 deltagare. 1909 är det förningens avsikt att göra kurserna offentliga, och äro föredrag ut-

lovade av bl. a. landshövdingen, borgmästaren och stadsfullmäktiges ordförande.

Under året har föreningens ordförande valts till ledamot av skolrådet, dess v. ordförande, förut medlem av fattigvårdsstyrelsen, till ledamot av barnavårdsnämnden, sekreteraren till suppleant i fattigvårdsstyrelsen samt tvenne av styrelsens medlemmar till ledamöter av styrelsen för Falu allmänna bibliotek.

20. Filipstad.

Bildad 26 mars 1905. Medlemsantal 83.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: telegrafisten fröken *Ottilia Marin*.

Centralstyrelsesuppleant: samskolelärarinnan fröken *Alma Rundberg*.

Under året ha hållits 2 styrelse- och 2 föreningssammanträden samt 6 samkväm, de senare med uppläsning av föredrag m. m. och enkel tesupé. Det sista av dessa samkväm var anordnat som "Selma Lagerlöfsafton", med sång, musik och läsning, talrikt besökt och synnerligen angenämt.

4 offentliga föreläsningar ha hållits på kallelse av styrelsen med d:r Lydia Wahlström, (två föredrag¹) d:r Karolina Widerström och fru Frigga Carlberg såsom föreläsare.

Under hösten interPELLERADES valkretsens riksdagsmän skriftligen om sin ställning till kvinnornas rösträttsfråga; de svar, som ingingo, uttalade sig *för* densamma.

Deltagandet i senaste stadsfullmäktigevalet här var ovanligt livligt såväl från män som kvinnor; exakta uppgifter å de olika gruppernas antal och röstetal har dock ej kunnat erhållas.

Inom föreningen har bildats en studiecirkel med 17 medlemmar.

21. Gellivare-Malmberget.

Bildad 10 januari 1904. Medlemsantal 36.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Hellborn*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Hilma Borin*.

Föreningen har under det gångna året hållit 3 föreningsmöten, ett i Gellivare den 17 febr. och 2 i Malmberget, det ena den 5 april och det andra den 27 oktober. Vid det förstnämnda redogjorde föreningens ordförande i korta drag för Gävlemötet. Dessutom beslöts anläggande av rösträttsmärke, dock utan tvång

¹ Det första av dessa hade föreningen gemensamt med föreläsningföreningen.

för medlem att bära detsamma. Det från folkbildningsförbundet anskaffade vandringsbiblioteket bestämdes att fördelas mellan Gellivare och Malmberget. På mötet i april behandlades frågan om bildande av ett länsförbund, varom förfrågan hade ingått från Luleå-föreningen, och beslöts tillstyrka förslaget. På mötet den 27 oktober diskuterades bland annat frågan, om föreningen vore villig att sända ombud till styrelsemötet i Örebro i januari 1909 och beslöts att föreningen om möjligt skulle låta sig representeras. Den 19 november hölls föredrag i Gellivare av d:r Gulli Petrini över ämnet: "Kvinnans politiska rösträtt". Lokalpressen har under det gångna året varit vänligt stämd mot föreningen och dess verksamhet.

22. Gislaved.

Bildad 29 januari 1908. Medlemsantal 23.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskolelärarinnan fröken *Sofie Johnson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Elin Strandberg*.

Föreningen bildades på initiativ av folkskolelärarinnan fröken Sofie Johnson och fru Elin Strandberg efter föredrag av fru Augusta Tonning.

Under året ha 2 styrelsesammanträden och 3 möten hållits; av dessa senare ha 2 varit föreningsmöten och 1 offentligt möte. En offentlig föreläsning av fru Palme-Dutt från Cambridge har hållits.

Två riksdagsmannakandidater hava interPELLERATS skriftligen.

23. Glommerstråk.

Bildad den 23 november 1908. Medlemsantal 12.

Ordförande: lärarinnan fru *Mina Lindström*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Vendla Lindgren*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Vendla Berggren*.

Föreningen bildades efter föredrag av d:r Gulli Petrini.

Föreningen har under sin korta tillvaro haft 1 styrelsesammanträde och 1 föreningsmöte, men hoppas kunna utveckla större livaktighet i framtiden.

24. **Gnesta.**

Bildad 9 oktober 1907. Medlemsantal 37.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: samskolelärarinnan
fröken *Elin Pålman*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Hedvig Lindau*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten samt 1 offentligt möte med föredrag av fru Ellen Hagen om "Kvinnans rätt och samhällets väl."

Till det ena av föreningsmötena, varvid ordföranden höll föredrag om "Varför just den gifta kvinnan bör ingå i rösträttsföreningen", hade särskild inbjudan utfärdats till Kooperativa kvinnogillet på platsen, vilket förbund på sitt program uppsatt kvinnorösträtten, men icke ingått i rösträttsföreningen. En del medlemmar av klubben infunno sig och 4 ingingo i rösträttsföreningen. Ett annat föreningsmöte var anordnat som samkväm med diskussion, varvid särskilt debatterades en eventuell matvarustadga för samhället. Efter fru Hagens föredrag var samkväm anordnat.

Tack vare en enskild medlems frikostighet har rösträttsföreningen under sommaren satts i tillfälle att anordna skolköskkurs. Kursen, som var den första i sitt slag på platsen, räknade 19 deltagare.

Genom föreningens styrelse, som tecknade sig som kommitté, har 1:a majblommor hemtagits och sålts till förmån för en lungsjuk kvinna inom samhället.

På decemberstämman valdes föreningens ordförande till ordinarie ledamot av skolrådet.

2 av styrelsemedlemmarne äro invalda i föreläsningsföreningens styrelse.

25. **Gräbbestad.**

Bildad 7 augusti 1907. Medlemsantal 29.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: telegrafkommissarien
fröken *Annie Busch*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Elise Hansson*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden och 1 föreningsmöte, vilket var offentligt, samt en allmän fest till förstärkande av kassan.

Två offentliga föreläsningar har föreningen anordnat av d:r Gerda av Geijerstam och fru Jenny Velander.

1 vandringsbibliotek har cirkulerat.

26. Grängesberg.

Bildad 29 december 1905. Medlemsantal 20.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Emma Giliusson*.

27. Gränna.

Bildad 13 september 1907. Medlemsantal 38.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: telegrafisten fru *Berta Bergin*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Jeanie Lundegård*.

Styrelsen har under året haft 5 sammanträden, föreningen 7, varav 5 samkväm, för övrigt anordnas alltid föreningens möten såsom sällskapsaftnar med musik, sång, föredrag och uppläsning. De äro alltid talrikt besökta, även av icke medlemmar. Föreningen har under året insamlat en ringa summa för agitationen, har en andel i Dagny samt prenumererar på 5 exemplar av nämnda tidning. 25 rösträttsmärken försålda. Rösträttslitteratur utdelad. 2 kvinnor äro antagna såsom medlemmar i stadens fattigvårdsstyrelse, 1 såsom suppleant. 33 kvinnor deltog i årets stadsfullmäktigeval emot 13 i fjol.

28. Gudmundrå.

Bildad 7 december 1907. Medlemsantal 39.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Helga Vestin*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Karin Eriksson*.

Under år 1908 har föreningen haft fyra möten, nämligen 2 januari, 17 februari, 23 mars och 3 september. Det sistnämnda av dessa anordnades såsom offentligt möte å Babelsberg med föreläsning av d:r Lydia Wahlström över ämnet: "Varför önska kvinnorna rösträtt?"

På föreningsmötena har omväxlats med uppläsning, diskussion, samkväm o. s. v.

Föreningen har diskuterat anordnandet av ett opinionsmöte, vilket dock icke ännu ägt rum.

Till suppleant i Gudmundrå skolråd är föreningens ordförande fröken Karin Eriksson invald. Hon är även omvald till vårdare i fattigvårdsstyrelsen.

Lokalpressen förhåller sig mycket vänligt till föreningens verksamhet.

29. Gävle.

Bildad 4 april 1903. Medlemsantal 265.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Björk*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Klara Lindh*.

Styrelsen har under det gångna året haft 7 sammanträden och föreningen 3. Vid årsmötet redogjorde fru Lindh för de vid årets riksdag väckta motioner, som direkt beröra kvinnan, och vid junimötet, till hvilket representanter för de övriga föreningarna inom länet voro inbjudna, diskuterades frågan: "Vad fordrar den nuvarande politiska situationen av rösträttskvinnorna", varvid d:r Lydia Wahlström höll inledningsföredraget. Vid novembermötet höll fru Sigrid Hofrén ett anförande om tidningen Dagny, varefter såväl föreningen själv som åtskilliga medlemmar tecknade andelar i företaget. Fröken Anna Sundbom inledde frågan om: "Böra de större F. K. P. R. ekonomiskt understödja de mindre?"

I samband med centralstyrelsemötet, som föreningen har haft glädjen att i år få emottaga, anordnades ett offentligt opinionsmöte på teatern, som fyllts av intresserade till sista plats. Talare vid mötet voro förutom stadens båda representanter i Andra kam-maren, lektor K. Starbäck och redaktör K. M. Lindh, även fru Ann-Margret Holmgren, d:r Gulli Petrini, d:r Lydia Wahlström, fröken Maria Qvist och fru Anna Björk. Följande av centralstyrelsen föreslagna och av fröken Anna Whitlock framlagda, sedermera riksbekanta resolution antogs enhälligt: "Män och kvinnor till ett antal av 7- à 800, samlade till offentligt möte i Gävle den 9 januari 1908, protestera mot regeringens beslut att — trots landets opinion — icke framlägga proposition om politiskt medborgarskap för kvinnor vid innevarande års riksdag. Mötet uttalar att för den starkare rösträttskamp, som kvinnorna nu måste upptaga, bär regeringen ansvaret."

I den avskedsfest, som föreningen anordnat för centralstyrelsen, deltog även många utom föreningen stående, såväl herrar som damer. Efter årsmötet var likaledes gemensam supé anordnad för föreningsmedlemmarna.

3 offentliga föredrag har hållits: av d:r Karolina Widerström om "De veneriska sjukdomarna och deras bekämpande" och om "Uppfostran och sexuell hygien", samt av d:r O. Tidström om "Selma Lagerlöfs författarskap", vid den på författarinnans 50-årsdag av föreningen anordnade festen, vid vilken även fru Anna Björk föredrog en av henne författad hyllningsdikt.

Efter därom av styrelsen hos fattigvårdsstyrelsen gjord framställning, ha under året tillsatts 5 kvinnliga fattigvårdare av dem, som föreningen uppsatt på förslag. Med anledning av en inom stadsfullmäktige väckt motion om tillsättande av en s. k. livsmedelskommitté, har styrelsen ingått till drätselkammaren med begäran, att också kvinnor måtte inväljas i denna kommitté. Drätselkammaren biföll denna begäran och tillsatte en kvinnlig ordinarie ledamot och en suppleant.

Riksdagsmännen inom Gästrikland hava interPELLERATS medelst det av V. U. utsända frågeformuläret, och till olika nykterhetsgrupper har utsänts centralstyrelsens cirkulär med uppmaning till de organiserade nykterhetsvännerna att av sina riksdagsmannakandidater vid valet fordra medverkan för rösträtt och valbarhet för kvinnor.

Föreningen har under året anordnat en kurs i samhällslära för kvinnor. Kursen omfattade 12 föreläsningar, 10 på vår- och 2 på höstterminen och rönste en glädjande stor tillslutning i det att 280 kvinnor, därav ungefär hälften ej föreningsmedlemmar, deltagit i hela kursen och åtskilliga dessutom i enstaka föreläsningar. Föreläsare voro: redaktör K. M. Lindh, lektor O. Ottelin, friherre Dan Åkerhielm, rådmän G. Rosenberg, pastor O. Hedberg, d:r M. Sterner, häradshövding G. Sandström, d:r R. v. Post, fröken Anna Whitlock och fru Emilia Broomé. Till tryggande av företaget tecknades en viss summa som grundplåt av såväl föreningsmedlemmar som utomstående.

Till stadsfullmäktigevalet i december uppmanades samtliga röstberättigade kvinnor i Gävle meddelst ett cirkulär att utöva sin rösträtt, varjämte upprop om samma sak inflöto i samtliga stadens tidningar.

Till landsföreningens agitationskassa har föreningen anslagit 50 kronor.

På initiativ av ett par styrelsemedlemmar har en rösträttsförening bildats i Bomhus.

Den 2 juni hölls i Gävle ett möte, till vilket Gävleföreningens styrelse utfärdat inbjudan, mellan delegerade från de olika rösträttsföreningarnas inom länet styrelser. Härvid bildades en länsammanslutning, "Gävleborgsförbundet", som bl. a. planerat en föredragsturné genom länet, med fru Ellen Hagen som talare, avsedd att äga rum i början av 1909.

30. Göteborg.

Bildad 7 oktober 1902. Medlemsantal 607.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: skriftställarinnan fru *Frigga Carlberg*.

Centralstyrelsesuppleant: postexpeditören fröken *Hildur Öjer*.

Styrelsen har under året sammanträtt 8 gånger och föreningsmöten hava varit 5, alla offentliga.

Å ordinarie mötet i mars anordnades diskussion med inledningsföredrag av folkskolläraryninnan fröken Hanna Jonsson över ämnet: "Samverkan i föreningsarbetet", vilken diskussion sedermera fortsattes å mötet den 9 påföljande april. Vid förstnämnda möte lämnade därjämte ordföranden en kortare redogörelse över centralstyrelsemötet i Gävle den 8 och 9 januari.

Den 22 maj ägde ett talrikt besökt samkväm rum i Trädgårdsföreningen, varvid fru Anna Palme-Dutt talade om de engelska kvinnorna och deras energiska kamp för medborgarrätt.

"Om kvinnorna och valkampanjen" höll fru Jenny Velander ett sakrikt föredrag den 11 oktober.

Å årsmötet i novembet gav fröken Elise Heyerdahl — sedan sex år tillbaka stadsfullmäktig i Kristiania — en intressent överblick av sina erfarenheter under denna tid.

Föreningen hade dessutom under tiden 8 febr.—11 maj anordnat en *kurs i samhällslära*, vilken omfattats med största intresse och bevistats av omkring 300 personer. Alla föreläsningarna voro offentliga och ägde rum efter följande program:

- 1—2. Fattigdom och rikedom (2 föreläsningar), prof. *G. Steffen*.
3. Kooperationen, fil. kand. *Anna Brita Bergstrand*.
4. Sveriges statsskick.
5. Kommunalpolitiska utvecklingstendenser, d:r *Sigurd Hansson*.
6. Sveriges politiska partier och deras program, fil. lic. *Sven Brisman*.
7. Sättet att leda offentliga förhandlingar, fru *Emilia Broomé*.
8. 1907 års rösträttsreform och den proportionella valmetoden, d:r *Gulli Petrini*.
9. Nutida utvecklingstendenser i bostadsfrågan.
10. Några drag ur städernas kommunalförvaltning, stadsrevisor *Axel Ramm*.
11. Fredsfrågan, fru *Anna Bugge-Wicksell*.
12. Samhällshygien, d:r *Adolf Strömstedt*.
13. Reformen i vår äktenskapslagstiftning, fil. kand. *Ester Brisman*.
14. Svenska barns sociala och rättsliga skydd, fru *Frigga Carlberg*.

Styrelsen utsände i juli månad en uppmaning till alla kvinnliga föreningsmedlemmar att flitigt deltaga i sommarens valmöten samt att på andra sätt arbeta för att endast sådana representanter,

som förbinda sig att verka för kvinnans politiska rösträtt, bleve invalda i Andra kammaren. Uppropet åtföljdes av ett särtryck av Signe Bergmans artikel i Dagny: "Kvinnorna och riksdagsmannavalen."

Kvinnornas deltagande i valmötena blev också oväntat stort, och föreningen försummade intet tillfälle att på olika partiets möten sprida flygblad berörande kvinnornas krav på rösträtt. Tack vare två unga energiska medlemmar utdelades under dessa dagar omkring 7,000 ströskrifter.

33 riksdagsmannakandidater interPELLERADE skriftligen om sin ställning till kvinnans rösträttsfråga, och av de 20, som avgåvo svar, voro endast 3 direkta motståndare till reformen.

Föreningens ordförande har under valtiden talat å flera såväl höger- som vänstermöten och var särskilt kallad som talare vid två av Liberala valmansföreningen anordnade möten i Göteborg och Halmstad.

Den 15 maj utsågs av föreningen till *försakelsedag* och gav densamma en välbehöflig förstärkning i kassan av 445 kronor. Föreningen väntar sig för ett kommande år en extra intäkt av de sparbössor, som den på ett vårsammanträde beslöt anskaffa och som för insamling välvilligt mottagits av flera föreningsmedlemmar. Sparbössorna hade tillverkats i större mängd och finnas för övriga föreningar tillgängliga för inköpspriset, 25 öre stycket. En hel del hava också redan levererats till såväl Stockholm som landsorten.

Under året har föreningen utgivit flygblad n:o 4: "Varför fru Håkansson gick in i rösträttsföreningen", av Frigga Carlberg; n:r 5: "Den fängslade modern" (med anslutning till Sindings konstverk), av Helen Sjöstedt; och n:r 6: "När begreppen klarna", av Frigga Carlberg.

Det sistnämnda, "dramatisk bagatell i 2 scener", uppfördes å en soaré, som föreningen anordnade den 22 november, och vann livligaste bifall. Soarén upptog därjämte såsom prolog fru Helen Sjöstedts dikt "Den fängslade modern" samt musik av framstående förmågor. Det över all förväntan stora intresse, som kom soarén till del, visar att denna form för agitation är att förorda.

Till Göteborgs 4,532 kommunalt röstberättigade kvinnor hava upprop att begagna denna sin rätt blivit utsända omedelbart före valen. Uppropen innehöllo även praktiska råd och anvisningar samt åtföljdes av blankett till fullmakt. 107 av de röstberättigade hörsammade uppmaningen, och anmärkas bör måhända att någon

kandidatstrid icke förelåg denna gång, utan voro höger och vänsterlistorna i det närmaste lika — vid ett tillfälle till och med fullkomligt.

31. Halmstad.

Bildad 24 april 1903. Medlemsantal 120.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskolelärarinnan fröken *Anna Ljungberg*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Frida Billing*.

Under 1908 ha hållits 3 styrelse- och 2 ordinarie förenings- sammanträden. Samkväm med enkel tésupé avslutade marsmötet, som var ganska talrikt besökt. Sång, musik m. m. förekom.

Flera av föreningens medlemmar besökte höstens valmöten. Högermötets kandidat interPELLERADES på valmötet av ordföranden. Vänsterkandidaten, som blev vald till riksdagsman, upptog kvinnans politiska rösträtt i sitt program.

Valupprop insändes till båda tidningarna före stadsfullmäktige- valet i december. Den socialpolitiska upplysningsverksamheten har under året bedrivits genom cirkulerande bibliotek.

Lokalpressen har i allmänhet förhållit sig passiv.

32. Haparanda.

Bildad 12 augusti 1907. Medlemsantal 42.

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: samskolelärarinnan fröken *Mia Grape*.

Centralstyrelsemedlem: folkskolelärarinnan fru *Angelika Forsberg*.

2 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten samt 1 diskussions- möte hava hållits under året; dessutom har föredrag av dr Gulli Petri anordnats.

Föreningen har beställt ett vandringsbibliotek.

33. Hedemora.

Bildad 10 maj 1905. Medlemsantal 31.

Ordförande: fru *Maria Bergendal*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Zelma Göranson*.

Styrelsen har under året sammanträtt 1 gång och dessemellan samrått pr telefon, enär ordföranden bott 1 mil från staden och sedan juli är bosatt i Avesta. 2 ordinarie föreningsmöten ha

hållits med avgörande av föreningsärenden och uppläsning av flygblad och uppsatser i kvinno- och rösträttsfrågan.

Den 12 januari ägde opinionsmöte rum, anordnat av F. K. P. R. i Hedemora i förening med socialdemokraterna på platsen. Mötet besöktes av omkring 300 personer. Sedan ordföranden hälsat de närvarande, höll riksdagsmannen häradshövding av Callerholm ett kortare anförande. Därpå vidtog en avdelning musik och deklamation, varefter en socialdemokratisk talarinna, fru Agda Östberg från Stockholm, talade för den kvinnliga rösträtten. Fröken Hilma Söderberg, som lovat medverka, blev tyvärr av sjukdom hindrad att komma. Till slut upplästes och antogs den s. k. Ronneby-resolutionen. Mötet präglades av en angenäm och från partifärg fullkomligt fri stämning.

Lokalpressen är gynnsamt stämd för föreningens verksamhet. En del flygblad ha utdelats och broschyrer sålts. Föreningen prenumerar på "Jus Suffragi", och rösträttsmärket bäres av dess medlemmar. De kommunalt röstberättigade kvinnorna ha uppmanats att deltaga i valen.

34. Helgum.

Bildad 15 mars 1908. Medlemsantal 10.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Sara Abrahamsson*.

35. Hesselholm.

Bildad 22 september 1907. Medlemsantal 32.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskolelärarinnan
fröken *Maria Follin*.

Centralstyrelsesuppleant: handelsidkerskan fröken *Ida Bondesson*.

Föreningen anordnade på våren ett offentligt möte, vid vilket fru Anna Wicksell höll föredrag om "Kommunal rösträtt för gifta kvinnor."

36. Hjo.

Bildad 26 mars 1908. Medlemsantal 28.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Hilda Öberg*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Else Törnmark*.

Föreningen bildades efter föredrag av d:r Gulli Petrini. 2 styrelsesammanträden och 1 ordinarie möte i form av samkväm hava hållits under året.

Vid ett stort nykterhetsmöte utdelades tryckta upprop med anledning av höstens riksdagsmannaval.

De två riksdagsmannakandidaterna hava både skriftligen och muntligen interPELLERATS.

37. Hudiksvall.

Bildad 3 december 1903. Medlemsantal 54.

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: fru *Stina Rodenstam*.

Centralstyrelsemedlem: folkskolelärarinnan fröken *Alma Persson*.

Styrelsen har under året sammanträtt 11 gånger.

Möten hava hållits 7 gånger. Av dessa hava 3 varit utslutande föreningsmöten, 3 möten med samkväm och 1 endast samkväm.

Vid de mera sällskapliga sammankomsterna hava sång, musik, deklamation, uppläsning ur Höjers samhällslära eller av något flygblad förekommit. Vid ett samkväm lämnade sekreteraren en redogörelse för centralstyrelsemötet i Gävle. Dessa sällskapsaftnar hava i regel varit talrikt besökta.

Genom tillmötesgående från härvarande föreläsningsförening lyckades föreningen erhålla ett offentligt föredrag av d:r Lydia Wahlström över ämnet: "Bör vårt offentliga liv längre undvara kvinnan?" Föredrag har därjämte hållits av d:r Gulli Petrini över den kvinnliga rösträttsrörelsen.

Ortens riksdagsmannakandidater hava skriftligt interPELLERATS angående sin ställning till den kvinnliga rösträttsfrågan, och båda hava uttalat sin sympati för densamma.

Vid lämpliga tillfällen har ordföranden lämnat föreningens medlemmar en översikt av den kvinnliga rösträttsfrågans läge och dess behandling vid årets riksdag.

Genom frivillig kollekt vid samkvämen jämte bidrag av styrelsemedlemmar har föreningen haft glädjen kunna till V. U. insända 50 kronor såsom agitationsmedel.

Årsberättelsen har gratis utdelats till medlemmarna.

38. Hvetlanda.

Bildad 7 dec. 1905. Medlemsantal 28.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Elin Sundell*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Anna Nylén*.

3 styrelsesammanträden, 5 föreningsmöten samt 1. s. k. sällskapsafton ha hållits under året. Valupprop ha utsänts samt riks-

dagsmannakandidater skriftligen interPELLERATS. Till agitationsmedel har varje medlem skänkt 1 krona. Till ökanDET av en tuberkulosfond har föreningen anordnat en bazar, varav 100 kronor tillföll föreningen.

39. Hälsingborg.

Bildad 19 febr. 1903. Medlemsantal 76.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Kristina Borg*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskolelärarinnan fröken *Nanny Palmkvist*.

Styrelsen har under året sammanträtt 5 gånger. 3 offentliga möten ha hållits av föreningen med föredrag av fil. kand. Anna Brita Bergstrand, Stockholm, om "Kooperationens sociala betydelse"; författarinnan fru Frigga Carlberg, Göteborg, om "Kvinnan och fattigvården"; d:r Karolina Widerström, Stockholm, om "De veneriska sjukdomarna och deras bekämpande."

2 diskussionsmöten ha hållits inom föreningen med inledningsanförande av fröken Ellen Læstadius, Hälsingborg, och d:r Malin Wester-Hallberg, Malmö, om "Två brännande nutidsfrågor."

Ett samkväm med förevisning och demonstrering av den nya svenska nationaldräkten i gult och blått, korta anföranden om rösträtt och stadsfullmäktigevalfrågan, sång och musik, har varit anordnat. Sammankomster inom föreningen i allvarliga frågor med denna prägel över sig, där det rent personliga finge komma mera till sin rätt, i lokaler med ett hemtrevligare och varmare utseende, d. v. s. mera hem, mindre möteslokal, hellre *kring* talaren än *framför* henne på långbänkar, skulle ganska säkert visa sig vara det bästa medlet för ökning av medlemsantalet i lokalföreningarna.

Ett offentligt opinionsmöte, besökt av 5- å 600 personer har hållits till förmån för kvinnans politiska rösträttsfråga. Kravet att kvinnornas rösträttsfråga borde lösas samtidigt med männens uppställdes av mötets ordförande, fröken Nanny Palmkvist, såsom rättfärdigt och såsom den huvudfråga, varpå en riksdagsman till 1909 års riksdag måste väljas. Huvudanförandet hölls därpå av d:r Gulli Petrini och mottogs med livligaste bifall. Stadens båda riksdagsmannakandidater, högerns kandidat, direktör M. Sommelius, och socialdemokraternas, redaktör A. J. C. Christiernson, redogjorde därefter för sin ställning till frågan.

Av lokalpressen har isynnerhet Öresundsposten ivrigt verkat för kvinnans rösträtt.

40. Härnösand.

Bildad 2 mars 1904. Medlemsantal 54.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: rektorskan *Linnea Bucht*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Augusta Olson*.

Under året hava hållits 2 styrelse- och 2 föreningsmöten samt ett offentligt möte. Vid det sistnämnda, som ägde rum den 2 september, höll d:r Lydia Wahlström föredrag över ämnet: "Varför önska kvinnorna rösträtt?"

Den studiecirkel, som bildades i slutet av 1907, har sammankommit och till diskussionsämne upptagit fattigvårdsfrågan. Dessutom fortsätter den på F. K. P. R:s initiativ bildade föreningen "Frivillig fattigvård" sin verksamhet.

Genom upprop i tidningarna till kvinnorna att deltaga i de allmänna valmötena och valen har föreningen sökt väcka kvinnornas intresse att deltaga i stadsfullmäktigevalen i slutet av december. Stadens frisinnade tidning har visat sig som en god bundsförvant i allt vad som rör kvinnornas rösträttsfråga.

Föreningen har prenumererat på Jus Suffragii.

Liksom under föregående år har föreningen fått hålla sina sammankomster i Elementarläroverket för flickor.

41. Hörby.

Bildad 6 december 1906. Medlemsantal 42.

Ordförande: handlanden fru *Carolina Hallqvist*.

Centralstyrelsemedlem: lasarettssysslomannen fröken *Ellen Stenborg*.

Centralstyrelsesuppleant: handlanden fru *Elna Person*.

8 styrelsesammanträden och 9 möten ha under året hållits. Av dessa sistnämnda ha 5 varit föreningsmöten eller sammanträden. 3 ha varit föredrag, 1 med d:r Malin Wester-Hallberg som föreläsare över ämnet: "Kvinnohygien" och 2 med fru Anna Wicksell över "Sveriges regeringsform". Ett av mötena har varit ordnat som samkväm med kort föredrag av fru Ingers-Holmström från Hvilan över ämnet: "Hemmens förenkling". Efter föredraget vidtog sång och musik och till sist avåts gemensam supé. Till detta möte ägde även män tillträde.

Upprop till deltagande i de kommunala valen ha av ordföranden kringsänts till alla röstberättigade kvinnor både i kö-

pingen och landsförsamlingen, och valkretsens båda riksdagsmannakandidater interPELLERADES skriftligt strax före valet.

Genom frivilliga bidrag har föreningen åstadkommit en insamling av 30 kronor till Landsföreningens agitationskassa.

42. Jönköping.

Bildad 8 mars 1906. Medlemsantal 105.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Ragnhild Spånberg*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Adèle Wetterlindh*.

Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden och 5 föreningsmöten. Vid marsmötet redogjordes utförligt för de vid 1908 års riksdag inlämnade motionerna för kvinnans politiska rösträtt. Till några av riksdagsmännen i länet ha avlåtits brev med begäran om deras medverkan inom riksdagen för någon av dessa motioner. Stadens riksdagsman, som är vän av kvinnans rösträtt, uppvaktades personligen.

Två offentliga föredrag ha på styrelsens föranstaltande hållits, nämligen av fru *Palme-Dutt* om "De engelska rösträttskvinnorna" och av fru *Jenny Velander* om "Några drag ur vår tids sociala verksamhet." Därför har återgivits ett föredrag om "Statskommunerna" av *S. Björklund*.

Ett av styrelsen väckt förslag om anordnande av en kurs i medborgerlig kunskap mottogs med livligt intresse, och sedan å listor tillräckligt antal deltagare tecknat sig, beslöts att kursen skulle taga sin början i februari 1909.

Till stadens 540 kommunalt röstberättigade kvinnor ha omedelbart före ett större stadsfullmäktigeval här i december utsänts centralstyrelsens tryckta uppmaning till deltagande i de kommunala valen, vilken åtgärd visade sig ha god verkan på intresset för valet.

Föreningen prenumererar på *Jus Suffragii*. Tvänne av stadens tidningar införa gärna våra meddelanden om föreningens verksamhet.

43. Kalmar.

Bildad 6 april 1907. Medlemsantal 186.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Hilma Runbäck*.

Centralstyrelsesuppleant: skolföreståndarinnan fröken *Anna Danielsson*.

Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten samt 2 offentliga föreläsningar, den ena avslutad med samkväm. D:r *Gulli Petrini* föreläste om "Proportionella val"

och fru Anna Palme-Dutt om "Rösträttsrörelsens utveckling i England. Dessutom bör nämnas att d:r Lydia Wahlström på styrelsens initiativ hållit föredrag i härvarande föreläsningssällskap över ämnet: "Svensk kvinna inför svensk lag." På föreningsmötena ha förekommit uppläsning av föredrag samt diskussion.

Genom utsändande av inbjudningskort har föreningen under året tillförts 104 nya medlemmar.

Valupprop och flygblad ha utskickats och riksdagsmannakandidater skriftligen interPELLERATS.

En serie föredrag i statskunskap och samhällslära ha hållits av fröken Anna Danielsson. Antalet deltagare i kursen var 34.

44. Karlshamn.

Bildad 15 maj 1905. Medlemsantal 29.

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: skolföreståndarinnan fröken *Olga Tengström*.

Centralstyrelsemedlem: fröken *Thekla Schmidt*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden och 4 föreningsmöten. Till ett av föreningsmötena, varvid N. Beskows föredrag: "Social kunskap om medborgarplikt" upplästes, voro en del utomstående kvinnor inbjudna. Ett samkväm har dessutom anordnats.

Riksdagsmannakandidaterna inom två av länets valkretsar ha skriftligen interPELLERATS angående sin ställning till frågan om kvinnans politiska rösträtt.

Av folkbildningsförbundet har under fyra månader förhyrts ett vandringsbibliotek (statspolitik och spridda sociala frågor), vilket av föreningens medlemmar flitigt anlitas. På Dagny och Jus Suffragii har föreningen prenumererat.

Vid ett föreningsmöte i maj insamlades medel för bedrivandet av en kraftigare agitation för kvinnans politiska rösträtt. De lämnade bidragen uppgingo till 86 kr. 50 öre, av vilken summa 75 proc. översänts till Landsföreningens kassa.

I december utsändes genom styrelsens försorg till kommunalt röstberättigade kvinnor inom samhället ett upprop att deltaga i de då förestående stadsfullmäktigevalen, en åtgärd som utan tvivel i sin mån bidrog till kvinnornas relativt livliga deltagande i nämnda val.

45. Karlskoga.

Bildad 15 maj 1907. Medlemsantal 73.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Helena Larsson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Elise Starck*.

Styrelsen har varit samlad 3 gånger under arbetsåret.

Två allmänna möten ha hållits i sammanhang med föreningens ordinarie årsmöten. Vid det sista av dessa föreläste fru Frigga Carlberg över ämnet: "Svenska barns sociala och rättsliga skydd."

I maj hölls ett föreningssammanträde, varvid förelästes "Moderna klassutjämningsförsök", av Anna Whitlock.

En aftonunderhållning har anordnats med föredrag av riksdagsmannen lektor Karl Starbäck över ämnet: "Den kvinnliga rösträttsfrågans nuvarande läge." Sång, musik och Frödingsbitar föredrogos.

Lokalpressen har i allmänhet ställt sig sympatisk till rörelsen, men ej fullt så beredvilligt som önskligt varit öppnat sina spalter för referat och uppsatser i rösträttsfrågan, vilka föreningen önskat föra till allmänhetens kännedom.

46. Karlskrona.

Bildad 9 april 1904. Medlemsantal 104.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Sigrid Kruse*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Valborg Falck*.

Under år 1908 har styrelsen sammanträtt 7 gånger och föreningen i sin helhet 2 gånger. Ett samkväm har hållits med d:r Lydia Wahlström som gäst.

Den socialpolitiska upplysningsverksamheten har bedrivits genom anordnandet av en del föredrag, som hållits för ett fyrtio-tal av F. K. P. R:s medlemmar, som antecknat sig såsom åhörare.

Ämnena för dessa föredrag ha varit: "Kommunala önskemål", "Socialismen", "Nykterhetsfrågan som samhällsfråga", "Svenska riksdagens uppkomst och utveckling", "Jordreformfrågan", "Kommunalpolitik", "Bostadsfrågan".

Dessutom ha anordnats tvänne offentliga föredrag: "Proportionella val", av d:r Gulli Petrini och "Fattigvård" av fru T. Borgström.

En del socialpolitisk litteratur har inköpts, varigenom grunden lagts till ett bibliotek.

Då stadens riksdagsmannakandidater alla bestämt och offentligt uttalat sina åsikter om kvinnans politiska rösträtt i sina programtal, behövdes inga interpellationer i den frågan.

De kommunalt röstberättigade kvinnorna ha dels genom cirkulär och dels genom lokalpressen uppmanats att begagna sin rösträtt vid stadsfullmäktigevalet i december.

47. Karlstad.

Bildad 16 mars 1903. Medlemsantal 165.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Gerda Hellberg*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskolelärarinnan fröken *Anna Ljungqvist*.

Styrelsen har under året sammanträtt 5 gånger och föreningen 3 gånger. 2 fristående offentliga föredrag hava anordnats: fru Anna Palme-Dutts om "De engelska kvinnornas rösträttsrörelse" och fru Frigga Carlbergs om "Svenska barns sociala och rättsliga skydd". Dessutom har stadens föreläsningsförening visat stort tillmötesgående genom att kalla flera kvinnliga föreläsare.

Under sommarens valrörelse spreds genom nykterhetsorganisationen ungefär 2,000 ex. av centralstyrelsens valupprop. Före stadsfullmäktigevalet i december utsändes till stadens alla kommunalt röstberättigade kvinnor tryckta cirkulär med uppmaning att delta i valet. Resultatet blev mycket klen. Det sista ordinarie stadsfullmäktigevalet efter gamla valordningen omfattades med ringa intresse.

Upplysningsverksamheten bedrives tillsvidare endast genom läsning. Sedan erforderliga medel under våren anskaffats genom frivilliga bidrag av föreningens medlemmar, inköptes en större boksamling och ungefär 75 personer antecknade sig som läsare. Deltagarna äro uppdelade i kretsar. Varje krets studerar en "fråga" och har en kretsföreståndare med uppgift att vara medelpunkt och drivkraft.

Den 6 september sammanträdde i Kil 20 styrelsemedlemmar ur alla värmländska F. K. P. R. och bildade "Värmlands länsförbund för kvinnans politiska rösträtt". Ett arbetsutskott på 3 personer tillsattes och en årsavgift till förbundet av 10 öre per medlem från anslutna föreningar bestämdes, men tills vidare antogs inga stadgar.

Den 18 oktober anordnade förbundet å Karlstads rådhus ett offentligt länsmöte, dit länets samtliga riksdagsmän i Första och Andra kammaren inbjudits. Tal höllas av fru Ellen Hagen och riksdagsmannen landssekreteraren A. Schotte. Av länets övriga 15

riksdagsmän hade 6 ej alls låtit höra av sig (från herr Igel ingick dock senare en skrivelse) och 3 i brev endast förklarat sig förhindrade att närvara. Herrar Olsén, Sæve, Bergström och Jansson i Edsbäcken uttalade sig för kvinnans politiska rösträtt i längre sympatiska skrivelser, vilka vid mötet upplästes. Personligen närvarande voro slutligen herrar Jansson i Krakerud och Andersson-Berg, vilka även vid mötet talade för kvinnans politiska rösträtt. Salen var packad med åhörare, regementsmusik, unison sång, vackraste stämning, kraftig, enhälligt antagen resolution.

Fru Frigga Carlbergs ovannämnda föredrag om barnskydd anordnades av länsförbundet som turné genom Värmlands alla föreningar för kvinnans politiska rösträtt. Vår medlemssiffra har tyvärr på grund av åtskilliga omständigheter sjunkit, men reparation och tillbyggnad kan med säkerhet utlovas till nästa års berättelse.

48. Kil.

Bildad 15 december 1906. Medlemsantal 30.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Adèle Melén*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Alma Blom*.

Styrelsen har under året haft sammanträde 2 gånger och föreningen 1 gång.

Vid föreningsmötet beslöts, att sådana skulle under 1909 hållas varje månad för att därigenom söka väcka till liv ett större intresse för rösträttsfrågan. Styrelsen fick i uppdrag att till varje möte utarbeta ett intresseväckande program.

Ett offentligt möte, besökt av cirka 150 personer, har under hösten anordnats, då vi hade nöjet höra fru Frigga Carlberg i ett utmärkt föredrag behandla ämnet: "Svenska barns sociala och rättsliga skydd."

Våra tre riksdagsmannakandidater hava under valstriden skriftligen interPELLERATS. För insamlande av agitationsmedel har föreningen från Göteborgs F. K. P. R. inköpt sparbössor.

49. Kiruna.

Bildad 2 maj 1906. Medlemsantal 33.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Ester Kriström*.

50. **Kisa.**

Bildad 30 mars 1906. Medlemsantal 42.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskolelärarinnan
fröken *Ingeborg Sjögren*.

2 föreningsmöten hava hållits under året, 1 i april och 1 i maj. På aprilmötet talade fröken Gertrud Adelborg över ämnet: "Mors ansvar."

Två riksdagsmannakandidater ha interPELLERATS, den ena muntligt, den andra skriftligt.

Rösträttslitteratur har sålts, utdelats gratis och utlånats.

51. **Klippan.**

Bildad 2 december 1908. Medlemsantal 32.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: telegrafkommissarien
fröken *Hilma Ramberg*.

Centralstyrelsesuppleant: bankkassören fröken *Augusta Charlier*.

52. **Kopparberg.**

Bildad 31 januari 1906. Medlemsantal 60.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Maja Forsslund*.

Centralstyrelsesuppleant: telegrafisten fröken *Maria Fogelqvist*.

Föreningen har under året haft 4 styrelse- och 5 föreningsmöten, varav två gemensamt med platsens kooperativa kvinnogille.

Ett offentligt föredrag har hållits av fru Anna Palme-Dutt.

Under sommarens valrörelse ha spritts dels det s. k. nykterhetsvaluppropet, dels ett av Örebro länsförbund utgivet upprop till kvinnorna. Kandidaterna ha skriftligen interPELLERATS och uttalade sig båda för rösträtt åt kvinnorna.

10 av föreningens medlemmar deltaga fortfarande i goodtemplarlogens studiecirkel på platsen. En läsecirkel inom föreningen är dessutom under bildande.

53. **Kristianstad.**

Bildad 21 november 1906. Medlemsantal 129.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Anna Möller*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Ella Billing*.

6 gånger under året har styrelsen sammanträtt och föreningen lika många gånger. Av mötena har 1 i april och 1 i november

varit enbart föreningsmöten, 2 ha varit offentliga med diskussioner och två anordnats som samkväm; man har då läst högt, musicerat, sjungit och druckit té.

Det första diskussionsmötet inleddes av fru Ella Billing med ämnet: "Vilka kvinnor äro och vilka äro icke självförsörjande." Ämnet till den andra diskussionen, inleddes av fröken Anna Möller, och var: "Inrättandet av en mjölkdropp." Denna diskussion hade till följd att en "Mjölkdropp" nu på initiativ av F. K. P. R., kommer att inrättas i Kristianstad.

Två offentliga föreläsningar ha under året föranstaltats av F. K. P. R. Den ena hölls i mars av fru Frigga Carlberg, Göteborg, över ämnet: "Kvinnan och Fattigvårdsarbetet", den andra av pastor Aug. Virén, Malmö, över ämnet: "Brottslighetens orsaker — en social fråga."

V. U:s frågeformulär ha tillsänts riksdagsmannakandidater i Kristianstad och närliggande landsbygd.

Studiecirklar ha varit anordnade och besökts av ett 20-tal medlemmar. Man har där försökt att såväl genom praktiska övningar som genom föredrag och diskussioner bibringa deltagarna kunskap i sociala frågor.

Ett bibliotek har under året kommit till stånd, visserligen litet, men innehållande goda författare.

54. Kumla.

Bildad 28 april 1906. Medlemsantal 45.

Ordförande: fröken *Vienna Mesterton*.

Centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Kerstin Anderson*.

Centralstyrelsesuppleant: postexpeditören fröken *E. Nilsson*.

Föreningen har under året haft 3 styrelsesammanträden och 11 möten, av vilka 4 varit föreningsmöten, 2 diskussionsmöten, 1 politiskt möte samt 4 samkväm.

2,000 exemplar valupprop ha utsänts. Riksdagsmannakandidaterna ha skriftligen interPELLERATS.

För insamling av agitationsmedel har en försakelsevecka varit anordnad.

55. Köping.

Bildad 21 april 1908. Medlemsantal 50.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Maria Lybeck*.

Centralstyrelsesuppleant: husägarinnan fröken *Amelie Salén*.

Köpings F. K. P. R. bildades den 21 april 1908 efter föredrag av fröken Thorhild Malmberg från Stockholm. 16 kvinnor

ingingo genast i föreningen. Till ordförande valdes vid föreningens bildande telegrafkommissarien fröken Alma Malmström, som emellertid vid novembersammanträdet avsåde sig ordförandeskapet. Till ordförande valdes då lärarinnan fröken Maria Lybeck, som sedan föreningen bildades varit dess centralstyrelsemedlem. Centralstyrelsesuppleant är husägarinnan fröken Amelie Salén.

Styrelsen har under året sammanträtt 4 gånger och föreningen 1 gång. Ett offentligt möte med föredrag av d:r Gulli Petrini om "Den kvinnliga rösträtten" anordnades av föreningen den 1 december. Vid detta möte hölls ett inledningsföredrag av riksdagsmannen redaktör Alfred Stärner. Föreningen har skriftligt interPELLERAT ovannämnde riksdagsman angående hans ställning till kvinnornas rösträttsfråga.

Av lokalpressen är den liberala tidningen gynnsamt stämd mot den kvinnliga rösträttsrörelsen.

56. Landskrona.

Bildad 6 april 1903. Medlemsantal 94.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: seminarieadjunkten fröken *Gunhild Linder*.

Centralstyrelsesuppleant: skolföreståndarinnan fröken *Ester Nennes*.

Styrelsen har under året sammanträtt 8 gånger. Föreningen har haft 6 sammanträden med uppläsningar och diskussioner. Såsom diskussionsämnen hava förekommit: "Tjänarinnefrågan" och "Barnuppfostran." För att bereda föreningsmedlemmarna tillfälle till övning hava vid diskussionerna stundom fungerat särskilt utsedda ordförande och sekreterare. Alla föreningssammanträden hava varit förenade med samkväm. Dessutom hava sedan oktober månad varannan vecka anordnats s. k. arbetsaftnar, då vid ett par tillfällen föredrag hållits. Ordföranden har talat öfver ämnet: "Vårt lands barnavård" och rektor N. Torpsson öfver ämnet: "Repräsentationsreformen i Sverige 1809—1866", vilket senare föredrag nästa år skall följas av ett nytt öfver samma ämne. Ett från C. S. A. förhyrt föredrag om doktor Barnardos barnhem har upplästs, belyst av ljusbilder.

Två offentliga föredrag hava hållits. Fru Frigga Carlberg har talat om "Kvinnan och fattigvårdsarbetet" och d:r Malin Wester-Hallberg om "Kvinnohygien". Efter båda föredragen hava samkväm varit anordnade.

På styrelsens initiativ har av stadens alla kvinnoföreningar anordnats ett offentligt möte för behandling av "biografifrågan".

Resultatet av föreningarnas arbete i berörda ämne har blivit, att noggranna bestämmelser utfärdats för biografteatrarna.

Föreningen har livligt deltagit i höstens valrörelse. Vid två valmöten hava kvinnor talat. Dessutom hava interpellationer framställt till de uppsatta kandidaterna.

Även för de kommunala valen hava stadens kvinnor visat ganska stort intresse. I höstens stadsfullmäktigeval deltog $11\frac{1}{2}$ % av de röstberättigade kvinnorna med ungefär 39 % av röstantalet. Deltagandet i senaste skolrådsvalet ställer sig ungefär lika. En av föreningen uppsatt kvinnlig kandidat till skolrådsledamot erhöi mer än 900 röster. — Av föreningens ordförande har vid kyrkostämman väckts motion om tillsättande av en barnavårdsnämnd.

Föreningen har under året haft till låns en avdelning av C. S. A:s vandringsbibliotek.

Genom listor har föreningen sökt insamla agitationsmedel.

Föreningen har anslutit sig till det av skåneföreningarna bildade Skåneförbundet av F. K. P. R.

57. Leksand.

Bildad 1 juli 1907. Medlemsantal 74.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Ingrid Claëson*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Margreta Asplund*.

Under året ha hållits 5 styrelsemöten, 3 föreningsmöten samt 3 offentliga möten.

Föredragen: "Föregångskvinnor" av Lotten Dahlgren, "Medel och mål" av Gertrud Adelborg samt en del ströskrifter ha vid de offentliga mötena blivit upplästa.

Den socialpolitiska upplysningsverksamheten har bedrivits genom cirkulation av föreningens bibliotek.

58. Lidköping.

Bildad 9 maj 1906. Medlemsantal 38.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: skolföreståndarinnan fröken *Maria Eriksson*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Nanni Wendt*.

Under det gångna året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten och 2 offentliga möten. Vid det första offentliga mötet höll d:r Gulli Petrini föredrag om "Den proportionella valmetoden", och vid det andra föreläste d:r Karolina Widerström om "Sexuell hygien."

En studiecirkel med 15 medlemmar har bildats, och ha inom densamma cirkulerat omkring 20 böcker i sociala ämnen. Dessa utgöra begynnelsen till föreningens bibliotek. 10 medlemmar äro prenumeranter på Dagny.

59. Lilla Edet.

Bildad 2 maj 1908. Medlemsantal 25.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Hanna Gerdtsson*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Alma Karlsson*.

Föreningen bildades efter föredrag av fröken Signe Wollter från Trollhättan, och ingingo genast 17 medlemmar i densamma.

Under året har föreningen haft 2 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten. Efter det sista ordinarie föreningsmötet var ett enkelt samkväm anordnat.

Hittills har det ej varit möjligt att få tillstånd något föredrag, men skall detta ske så fort sig göra låter.

60. Lindesberg.

Bildad 12 augusti 1905. Medlemsantal 20.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: skolföreståndarinnan fröken *Agnes Zetterström*.

61. Linköping.

Bildad 2 maj 1903. Medlemsantal 123.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Jenny Wallerstedt*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Villy Sjödin*.

Styrelsen har sammanträtt 6 gånger under året, och föreningen i sin helhet har haft 4 möten, av vilka 2 varit de ordinarie årsmötena. Vid det första av dessa höll ordföranden ett föredrag om "De engelska suffragetternas arbetsmetod", och i sammanhang med det andra höll fröken Clara Wahlström föredrag över ämnet "Samhörighet och samhällsanda." Ett av föreningsmötena var ett diskussionsmöte. Det hölls kort efter riksdagsmannavalet, och ämnet, "Vår taktik under det gångna året", föranledde ett livligt meningsutbyte.

Under våren gjordes ett försök att anordna sociala kurser. Fil. lic. B. Gezelius från Linköping höll 3 föreläsningar i statskunskap, och d:r Gulli Petrini föreläste om "Proportionella val."

Ehuru "Vita Bandet" och rösträttsföreningen gemensamt arrangerade dessa föreläsningar, var tillslutningen jämförelsevis ringa. De 4 föreläsningarna besöktes av sammanlagt c:a 350 personer.

Under valperioden engagerade föreningen d:r Gulli Petrini att tala å ett politiskt möte i Linköping. D:r P. hade där tillfälle att tala till en publik av c:a 2,000 personer (mest män), vilka mottogo föredraget med stormande applåder. Vid sommarens nykterhetsmöten i länet utdelades Landsföreningens upprop "Till medlemmar av Sverges nykterhetsorganisationer." Föreningen interpellade en del riksdagsmannakandidater skriftligt. Stadens båda riksdagsmannakandidater uttalade sig på valmötena, utan interpellation, om sin ställning till vår rösträttsfråga. Någon valagitation bedrevs icke.

Östergötlands länsförbund kallade d:r Gulli Petrini att i Norrköping under valperioden hålla sitt Linköpings-föredrag om kvinnans rösträtt. För övrigt har länsförbundets verksamhet inskränkt sig till utsändande av skrivelser till länets riksdagsmän.

62. Ljungby.

Bildad 5 augusti 1907. Medlemsantal 45.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Signild Johanson*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Sigrid Hjelmqvist*.

2 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten ha hållits under det gångna året samt den 28 maj ett offentligt möte, då fru Anna Palme-Dutt höll föredrag om den kvinnliga rösträttsrörelsen i England.

Vid det ordinarie novembersammanträdet ökades föreningen med tio nya medlemmar och blev då också bestämt att föreningsmöten skola under år 1909 regelbundet hållas varannan månad.

63. Ljusdal.

Bildad 17 aug. 1907. Medlemsantal 71.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Thunborg*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Maria Hagander*.

Under det gångna året har styrelsen sammanträtt 4 gånger och föreningen i sin helhet 7 gånger. Vid alla föreningsmöten ha föredrag förekommit, vid det ordinarie höstsammanträdet över kvinnans politiska rösträtt av d:r Gulli Petrini. Utomstående ha ägt tillträde.

Offentligt föredrag om "Kvinnans rösträttskrav" av d:r Lydia Wahlström anordnade föreningen omedelbart före höstens riksdagsmannaval, och var detta jämte en riklig broschyrutdelning den enda form av valagitation, föreningen ansåg sig behöva företaga.

Förutom de ovan nämnda protokollsförda föreningsmötena ha särskilda sådana under mera sällskaplig form anordnats. En av de närvarande har läst högt något social-politiskt upplysande arbete, under det de andra vid sina handarbeten åhört läsningen, och sedan ha alla, när man samlats vid de även förekommande förfriskningarna, samtalat eller yttrat sig om det lästa.

Även genom att tillhandahålla såväl medlemmar som utomstående lån ur ett av Folkbildningsförbundets vandringbibliotek har föreningen sökt väcka och sprida intresset för socialpolitiskt vetande; tyvärr har dock biblioteket varit ganska litet anlitat. Mer intresse ha föreningsmedlemmarna visat för insamling av penningmedel till agitation och upplysning: en försakelsedag har anordnats och sparbössor från Göteborgs F. K. P. R. anskaffats och fördelats bland föreningsmedlemmar och intresserade.

För att erhålla välbehöflig hjälp i sitt arbete har föreningen ingått i det under sommaren bildade "Gävleborgsförbundet", en sammanslutning av länets F. K. P. R.

64. Ludvika.

Bildad 10 december 1905. Medlemsantal 36.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Fejan Forsslund*.

Under år 1908 ha hållits 3 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten.

Försök att få offentliga möten till stånd ha strandat på att ej någon lämplig föredragshållare kunnat erhållas.

Föreningen har varit föga bärkraftig under de senare åren, men efter en tillfredsställande agitation, som pågått den sista tiden, inom nykterhetsloger och socialdemokratiska kvinnoklubben, är det hopp om, att den nu i någon mån skall kunna ryckas upp.

65. Luleå.

Bildad 11 juli 1907. Medlemsantal 164.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Hulda Uddenberg*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Julia Fernlund*.

Under 1908 ha hållits 5 styrelsesammanträden och 4 föreningsmöten, varav 2 offentliga. Vid det ena av de senare höll

redaktör Segerstéen ett föredrag om "Kvinnans ställning i samhället sådan den varit och är samt sådan den borde vara", och vid det andra lämnades av samma talare en redogörelse för motionerna för kvinnans politiska rösträtt vid årets riksdag jämte respektive motionärens motivering av desamma.

I syfte att påverka goodtemplarna dels att själva verka för kvinnans politiska rösträtt, dels att vid höstens riksdagsmannaval av sina kandidater fordra kraftig medverkan för rösträtt och valbarhet åt Sveriges kvinnor, uppvaktade en av föreningens medlemmar utsedd deputation den 8 juni logerna I. O. G. T. och N. G. T. O. vid deras distriktsmöten. Distriktscheferna svarade, att goodtemplarorden, eftersom den är politiskt neutral, ej kan som korporation arbeta för kvinnans politiska rösträtt, men att orden inom sig hyser en stor skara medlemmar, som sträva för denna och andra samhällsnyttiga reformer. Deputationen, som å båda distriktsmötena erhöll ett synnerligen välvilligt mottagande, passade på att utdela ett par hundra exemplar av uppropet: "Till medlemmar av Sveriges nykterhetsorganisationer."

I november månad hölls här av d:r Gulli Petrini ett talrikt besökt rösträttsföredrag.

I stadens fattigvårdsstyrelse finnas 2 kvinnliga ledamöter.

Till föreningens verksamhet och mål har lokalpressen ställt sig gillande och sympatisk.

66. Lund.

Bildad 24 januari 1903. Medlemsantal 135.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fil. lic. *Hilma Borelius*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Anna Wicksell*.

Styrelsen har sammanträtt 10 gånger, föreningen 5 gånger, studiecirkeln dessutom 2 gånger, varvid fru Anna Wicksell föreläst över tryckfrihetsförordningen samt fru Hallberg-Sjöström över nykterhetsfrågan, som diskuterats. Studiecirkeln sammanföll tvänne gånger med föreningens allmänna sammanträden. Fru A. Andersson föreläste första gången om den reglementerade prostitutionens system och innebörd, andra gången om frågan: "Vad är att göra mot prostitutionen?" såsom inledning till diskussion. Studiecirkelns verksamhet har sedan tagit en mer omfattande form, då föreningen tillika med Malmö F. K. P. R. samt Fredrika-Bremerförbunds-kretsen Malmö—Lund under hösten börjat en kurs i samhällslära, som fortsattes under vårterminen 1909. Den består dels i föreläsningar, dels i praktiska övningar. Kursen har under hösten

fortgått efter följande schema: föreläsning I och II. Grunddragen av Sveriges kommunalförvaltning. Föreläsare docent S. Wallengren. — III, IV och V. Fingerat valmöte, stadsfullmäktigeval samt stadsfullmäktigesammanträde. Ledare folkskolelärare N. Lundahl. — VI. Vår fattigvårdslagstiftning. Föreläsare fru Frigga Carlberg. — Antalet kursdeltagare i Lund är 301, vilket antal mycket överstiger de för kursen kommitterades förhoppningar.

Vid höstens stadsfullmäktigeval tillställde F. K. P. R:s styrelse varje i Lund röstberättigad kvinna en uppmaning att delta i valet.

Skolföreståndarinnan fröken Anna Rönström är fortfarande skolrådsledamot.

Föreningen har prenumererat på Jus Suffragii.

Lokaltidningarna ha förhållit sig passiva gent emot föreningen.

67. Lyckeby.

Bildad 10 mars 1906. Medlemsantal 20.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken

Hildegard Larsson.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Adèle Wiebe.*

68. Lysekil.

Bildad 6 november 1907. Medlemsantal 73.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: samskolelärarinnan

fröken *Helga Sundberg.*

Centralstyrelsesuppleant: bankkassören fru *Esther Malm*, född Rosengrén.

Under året ha hållits 8 styrelsesammanträden, 2 årsmöten samt 2 allmänna möten, 8 augusti och 18 december, de båda senare i förening med rösträttsföredrag av fröken Helga Sundberg.

69. Malmö.

Bildad 21 april 1903. Medlemsantal 243.

Ordförande: dr *Malin Wester-Hallberg.*

Centralstyrelsemedlem: folkskolelärarinnan fröken *Naëmi Uddenberg.*

Centralstyrelsesuppleant: dr *Sofia Holmgren.*

Styrelsesammanträdena ha under året varit 8, föreningsmötena 4. Vid de senare, som alla varit enskilda, ha föredrag hållits, utom vid höstmötet, då flera viktiga föreningsärenden förelågo till avgörande. Härvid ha förekommit: sammanfattning av de viktigare ärendena vid centralstyrelsemötet i Gävle av centralstyrelse-

medlemmen, "Om tuberkulosdispensärer" av d:r Sofia Holmgren, "Sverges ungdom. — Sverges framtid!" av fröken Naëmi Uddenberg. Offentligt föredrag har av föreningen anordnats, varvid fru Frigga Carlberg talade över ämnet: "Om kvinnan och fattigvårdsarbetet."

På förslag av styrelsen beslöt föreningen att ingå till Fredrika-Bremerförbundskretsen Malmö—Lund med omnejd med förfrågan, om kretsen vore villig att i förening med F. K. P. R. under hösten anordna kurser i samhällslära. Ungefär samtidigt inkom F. K. P. R. i Lund med samma erbjudande till Fredrika-Bremerförbundskretsen.

Sedan förbundskretsen antagit anbudet om samarbete, tillattes ett gemensamt arbetsutskott, bestående av 2 medlemmar från vardera rösträttsföreningen samt 4 från Fredrika-Bremerförbundskretsen, vilket uppgjorde program och anskaffade föreläsare. Kurserna ha omfattats med livligt intresse av såväl föreningsmedlemmar som utomstående. Antalet deltagare har i Malmö uppgått till 352.

Säkert ha dessa kurser mycket bidragit till att kvinnorna mera än hittills deltagit i höstens stadsfullmäktigeval.

För anskaffande av medel till ökat agitations- och upplysningsarbete bestämdes den 15 maj till s. k. offerdag. Denna inbragte kr. 272: 65, varav 75 % överlämnades till Landsföreningen.

70. Mariefred.

Bildad 18 augusti 1907. Medlemsantal 20.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: bankkamreren fröken
A. G. Idebetou.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Signe Ericsson.*

Mariefreds F. K. P. R. har en längre tid underhandlat om att uppgå i Strängnäs F. K. P. R., enär några av styrelsemedlemmarna på grund av bristande tid och krafter önska frånträda sina befattningar,

71. Mariestad.

Bildad 21 november 1904. Medlemsantal 72.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: skolföreståndarinnan
fru *Andriette Florén.*

Centralstyrelsesuppleant: fru *Jenny Lindberger.*

Styrelsen har under året sammanträtt 5 gånger; 2 föreningsmöten hava hållits, båda förenade med kortare föredrag i rösträttsfrågan, det ena även med samkväm. Vid senaste föreningsmötet beslöts att under år 1909 anordna studiecirklar.

72. **Markaryd.**

Bildad 31 januari 1908. Medlemsantal 25.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Rina Frick*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Anna Holmgren*.

Föreningen bildades efter föredrag av fru Augusta Tonning från Rönneby, men första initiativet därtill utgick från fröken Thorhild Malmberg, som besökte Markaryd sommaren 1907.

Under året hava hållits 8 styrelsesammanträden samt 4 föreningsmöten.

Två öfver offentliga föreläsningar hava anordnats, nämligen av fru Augusta Tonning och dr. Gulli Petrini.

Under valrörelsen hava två öfver riksdagsmannakandidater interPELLERATS skriftligt.

Under året ha 2 kvinnor på föreningens initiativ blivit invalda i fattigårdsstyrelsen samt 4 kvinnliga suppleanter.

Ett antal rösträttsmärken har försålts inom föreningen.

73. **Marstrand.**

Bildad 6 juli 1908. Medlemsantal 37.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: organisten fru *Annie Olán*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Eugenie Timæus*.

Initiativet till föreningens bildande utgick från fru Ann Margret Holmgren, som under besök i Marstrand höll ett rösträttsföredrag.

2 styrelsesammanträden och 1 föreningsmöte hava hållits under året.

74. **Mjellby.**

Bildad 13 december 1908. Medlemsantal 7.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Elsa Kosack*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Anna Olsson*.

75. **Mölnbo.**

Bildad 7 september 1906. Medlemsantal 12.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *T. Geijer*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *E. Tersmeden*.

76. **Neder-Kalix.**

Bildad 10 augusti 1907. Medlemsantal 28.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: skolföreståndarinnan fröken *Ester Taube*.

77. **Nora.**

Bildad 17 december 1905. Medlemsantal 22.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Pettersson*.

Styrelsen har under året sammanträtt 3 gånger och föreningen likaledes 3 gånger.

Föreningen har ingått i Örebro länsförbund vid det konstituerande länsmötet i Örebro den 22 sistlidne april.

På föreningens föranstaltande hava föredrag hållits, dels den 25 april av fröken Anna Borgström från Örebro om »Olika synpunkter för kvinnans berättigade anspråk på politisk rösträtt» och dels den 4 maj av fru Anna Palme-Dutt om »Rösträttrörelsen i England just nu». Dessutom hava flygblad inköpts och utdelats för att väcka intresse för föreningens verksamhet.

Till länets riksdagsmän hava skrivelser (= V. U:s frågoförmulär) avsänts för att utforska deras ställning till frågan om kvinnans politiska rösträtt.

78. **Norrahammar.**

Bildad 3 januari 1907. Medlemsantal 60.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Alma Andersson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Gerda Holmkvist*.

Under året ha hållits 6 föreningsmöten och 12 styrelsesammanträden. Föreningen har dessutom anordnat 4 offentliga möten. På det första hölls föredrag av d:r Lydia Wahlström från Stockholm om Kvinnans politiska rösträtt. På det andra mötet talade fru Anna Palme-Dutt om Den engelska kvinnans rösträttsrörelse och hennes deltagande i det politiska livet. Det tredje mötet var en sommarfest, som hölls ute i det gröna och var besökt av 400 personer. Där talade fru Elma Danielsson från Malmö över ämnet: Moderna kvinnliga spörsmål. Slutligen höll riksdagsman E. Räf på det fjärde mötet den 12 december föredrag om sin ställning till kvinnans rösträtt. Detta möte hölls i missionshuset och var talrikt besökt. Under valtiden tillskrevos både riksdagsman E. Räf samt överlärare Alf. Dalin; från båda inkommo svar, och båda voro för kvinnans rösträtt. 1,000 nykterhetsbroschyrer samt 500 gratisbroschyrer från Frisinnade landsföreningen spredos under valtiden. Av dessa utdelades en del i Jönköpings stadspark när förre statsminister Staaff höll föredrag där, en del i folkparken när riksdagsman Branting talade där, samt dessutom på sommarfesten. Någon kommunal agitation har ej kunnat be-

drivas, emedan det ej finns några röstberättigade kvinnor i Norrahammar. Föreläsningföreningen har visat sig mycket vänligt stämd mot oss, i det att flera stycken kvinnliga talare varit här och hållit föreläsningar. Även ett vandringsbibliotek har varit stationerat här i 4 månader, ur vilket av föreningens medlemmar erhållits 117 boklån.

Tidningen Smålands Folkblad har välvilligt infört våra meddelanden.

Till Landsföreningens agitationsfond har föreningen bidragit med 15 kr. samt skänkt 10 kr. till fattiga barn till julen.

79. Norrköping.

Bildad 24 oktober 1903. Medlemsantal 260.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Frida Danielsson*.

Centralstyrelsesuppleant: skolföreståndarinnan fröken *Aurore Pihl*.

Styrelsen har under året sammanträtt 11 gånger. Föreningen i sin helhet har haft 6 möten, nämligen 2 ordinarie årsmöten, 2 diskussionsmöten och 2 samkväm. Vid ordinarie mötet i mars höll fröken Jenny Wallerstedt föredrag om "De engelska kvinnornas rösträttsarbete."

Vid det första diskussionsmötet uppsattes kandidater till ett stundande stadsfullmäktigeval, och vid det senare diskuterades ett till föreningen inkommet förslag: "Om samarbete med andra föreningar vid val av stadsfullmäktige."

5 offentliga föredrag hava hållits under året, nämligen 3 av kapten Erik Palmstierna över följande ämnen: "Drag ur samhällets utvecklingsliv", "Stadssamhällets utveckling och kommunalpolitiken" samt "Arbetarerörelsen". D:r Verner Söderberg har hållit 2 föredrag över "Grunddragen av Sveriges statskick".

Styrelsen har dessutom med välvillig medverkan av flera av stadens musikaliska förmågor anordnat en populär musikafton.

Flera av länets riksdagsmän hava genom styrelsen skriftligen uppmanats att verka för landshövding Sjöcronas motion.

På ett av Frisinnade valmansföreningen och länsförbundet för F. K. P. R. anordnat större möte höll d:r Gulli Petrini föredrag, vari hon särskilt betonade olägenheterna för kvinnan av en föråldrad lagstiftning.

En studiecirkel med ett medlemsantal av 8 bildades i början av året. Vid ett samkväm insamlades agitationsmedel.

I sammanhang med arbetet under valrörelsen bör även antecknas att ordföranden hade av styrelsen för Allmänna Valmans-

förbundet erhållit tillåtelse att vid ett valmöte en kvinnlig talare skulle få hålla föredrag. Dock kom detta möte aldrig till stånd.

80. Norrtälje.

Bildad 6 november 1905. Medlemsantal 44.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Humble*.

Centralstyrelsesuppleant: slöjdlärarynningen fröken *Helga Anderson*.

Föreningen har under året haft 2 styrelsesammanträden och 3 föreningsmöten samt 1 samkväm med musik och sång.

För socialpolitisk upplysning ha böcker ur ett vandringsbibliotek cirkulerat bland medlemmarna.

I fattigvårdsstyrelsen sitta 2 kvinnor.

Lokalpressen har hittills varit onådig mot kvinnans rösträttsrörelse.

81. Nyköping.

Bildad 9 februari 1903. Medlemsantal 120.

Ordförande: fru *Elna Cullberg*.

Centralstyrelsemedlem: folkskolelärarynningen fröken *Ingrid Örström*.

Centralstyrelsesuppleant: småskolelärarynningen fröken *Ada Gustavson*.

Föreningen har under året haft 7 styrelsesammanträden och 6 föreningsmöten, varav 2 ordinarie. Därjämte ha för dess räkning hållits 3 offentliga föredrag: av fru Anna Palme-Dutt: "De engelska kvinnornas rösträttsarbete", av fru Emilia Broomé: "Sättet att leda offentliga förhandlingar" och av d:r Gulli Petrini: "Den proportionella valmetoden".

Vid riksdagsmannavalen under hösten utsändes till några av länets kandidater tryckta frågeformulär angående deras ställning till kvinnornas rösträttsfråga. Några av föreningens medlemmar infunno sig vid vart och ett av de valmöten, som här ägde rum. De tre uppställda kandidaterna voro alla anhängare av kvinnornas rösträttsfråga.

Inom föreningen har en studiecirkel arbetat, under förra hälften av året en afton varje, under senare hälften en afton varannan vecka. Ett tjugotal medlemmar ha deltagit. Under våren studerades Höijers "Samhällslära" m. m. Dessutom förekom ett par gånger diskussion över följande ämnen: "Vilket inflytande kan samhällsarbetet ha på kvinnans utveckling?" samt "Socialismen". Föremål för studierna under hösten har varit fattigvårds- och i samband därmed rikspensioneringsfrågan. I två på varandra följande före-

läsningar redogjorde rektorn vid stadens läroverk herr K. G. A. Grandinson för riksdagens arbetssätt. Dessutom ha hållits ett fingerat stadsfullmäktigesammanträde och ett dito valmöte. Som årsavslutning tillställdes ett samkväm, vartill föreningsmedlemmar samt utomstående inbjudits. Härvid hölls bl. a. föredrag av redaktör Österberg om "Hemmets betydelse för samhället och nationen".

Genom upprop i stadens tidningar ha kommunalt röstberättigade kvinnor uppmanats att begagna sin rösträtt vid i december hållet stadsfullmäktigeval.

För insamling av agitationsmedel har på några möten varit framlagd en lista för tecknande av bidrag, och mottogs uppmaningen härtill tämligen välvilligt av föreningen.

82. Oskarshamn.

Bildad 5 november 1907. Medlemsantal 84.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Eva Linnell*.

Centralstyrelsesuppleant: handelsidkerskan fru *Henrika Juréen*.

Föreningen har haft 4 styrelsesammanträden och 2 ordinarie föreningsmöten. På F. K. P. R:s initiativ har föreläsningföreningen kallat d:r Gulli Petrini att hålla föredrag om proportionella val och d:r Lydia Wahlström om Svensk kvinna inför svensk lag. Båda föredragen voro talrikt besökta.

Föreningen har antagit till uppläsning eller eventuellt uppförande fru Frigga Carlbergs sceniska bagatell »När begreppen klarna». Fru Frida Stéenhoff har dessutom lovat hålla ett föredrag i rösträttsfrågan. Ett önskemål är att kunna anordna en kurs i kommunalpolitik för att därigenom väcka större intresse bland kvinnorna för stadsfullmäktigevalen.

Pressen har ställt sig nästan avog mot rösträttsrörelsen.

83. Oviken.

Bildad 17 april 1908. Medlemsantal 32.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Anna Viklund*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Ingeborg Vallmark*.

Föreningen bildades på initiativ av goodtemplarlogen »Borgens Vål» efter föredrag av fröken Anna Lindhagen från Stockholm.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden och 5 föreningsmöten. Föreningens medlemmar ha besökt valmöten samt spritt

valupprop. 3 riksdagsmannakandidater ha skriftligen interPELLERATS och samtliga förklarar sig vara anhängare av kvinnans rösträtt.

Till följd av socknens avskilda läge samt de långa avstånden har den socialpolitiska upplysningsverksamheten hittills bedrivits blott inom föreningen på så sätt, att för ändamålet passande lektyr anskaffats och förelästs vid mötena.

84. Piteå.

Bildad 10 juli 1907. Medlemsantal 67.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: hospitalsföreståndarinnan
fröken *Selma Jakobsson*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Hulda Åberg*.

Under året hava hållits 3 styrelsesammanträden och 3 föreningsmöten. Dessutom har 1 offentligt föredrag hållits av d:r Gulli Petrini om »Den kvinnliga rösträttsrörelsen». Efter föredraget var anordnat samkväm med supé.

Ett vandringsbibliotek har anskaffats, vilket dock icke anlitas så livligt som önskvärt varit.

6 »studieaftnar» ha avhållits, med uppläsning delvis av vandringsbibliotekets böcker, delvis av broschyrer behandlande samhällsfrågor.

Dessa »aftnar» ha varit ganska väl besökta.

1 aftonunderhållning var anordnad i maj månad för insamlande av agitationsmedel.

Ortens riksdagsman herr A. Bäckström i Håkansön har av ordföranden skriftligt interPELLERATS.

Något svar av herr Bäckström har icke inkommit.

85. Rogberga.

Bildad 28 november 1908. Medlemsantal 60.

Ordförande: fru *Hilma Andersson*.

Centralstyrelsemedlem: fröken *Gerda Planting-Gyllenbåga*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Helga Silverstolpe*.

Föreningen bildades på initiativ av fru Hilma Andersson och fröken Gerda Planting-Gyllenbåga, vid vilket tillfälle 56 medlemmar ingingo, däribland flere män.

Styrelsen har sammanträtt 2 gånger, varvid behandlats förslag till föreningens verksamhet under vintern 1909.

Genom utsändande av kallelsebrev och spridande av flygblad

har föreningen sökt väcka allmänhetens intresse för kvinnans politiska rösträtt. Av lokalpressen ha Jönköpingsposten och Smålands folkblad visat sin välvilja genom införande av notiser om föreningens uppkomst och verksamhet.

86. Ronneby.

Bildad 24 april 1903. Medlemsantal 130.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Augusta Tonning*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Karin Norrman*.

Styrelsen har sammanträtt 4 gånger och föreningen har haft 4 enskilda möten. Dessutom ha 5 samkväm med högläsning och diskussion anordnats.

På föreningens årsmöte redogjorde fru Augusta Tonning för mötet i Gävle. Hon har även för föreningen skildrat den Internationella Rösträttsalliansens kongress i Amsterdam.

Föreningen har dessutom anordnat 2 offentliga föreläsningar, med kapten Falk som föreläsare över ämnet: »Sparsamhet» och fru Anna Palme-Dutt över »De engelska kvinnornas rösträttskamp».

En kommitté på fem personer har insamlat 115 kr., vilka överlämnats till Landsföreningen.

Föreningens medlemmar ha ganska flitigt begagnat sig av vandringsbiblioteket.

Ordföranden fru Augusta Tonning har talat på förberedande valmöte i Ronneby för riksdagsmannen borgmästare Söderbergh, som själv var närvarande. På politiskt möte i Mörrum voro fru Augusta Tonning och d:r Fridtjuv Berg de enda talarna.

87. Rättvik.

Bildad 30 juni 1907. Medlemsantal 16.

Ordförande och Centralstyrelsemedlem: folkskolelärarinnan fröken *Elisabeth Forsslin*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Hanna Blomberg*.

Som några av styrelseledamöterna under större delen av året vistats utom Rättvik, hava ej några sammanträden kunnat hållas.

Intresset för föreningen har i Rättvik visat sig mycket litet. Allmogen tycks ej ännu ha fattat rösträttens betydelse för kvinnan, och till de ordinarie mötena hava mycket få av föreningens medlemmar infunnit sig.

Det har visat sig svårt att få styrelse, som har nog tid att ägna sig åt föreningen. Den nuvarande styrelsen har nog haft god vilja, men ej tillräcklig tid.

88. Sandviken.

Bildad 2 juni 1907. Medlemsantal 40.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Mia Ljungqvist*.
Centralstyrelsesuppleant: fru *Maria Pihl*.

89. Seffle.

Bildad 7 januari 1907. Medlemsantal 52.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Hanna Hesselbom*.
Centralstyrelsesuppleant: fru *Ida Johansson*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden och 4 enskilda föreningsmöten.

Offentliga möten ha anordnats 2 gånger, ena gången med fru Ruth Gustafsson och andra gången med fru Frigga Carlberg som talarinna. Tvänne samkväm, till vilka även utomstående haft tillträde, ha anordnats med tesupé, sång, deklamation och lekar.

Under julen hölls en större barnfest för omkring 100 barn, då utom kaffe och supé kläder utdelades till varje barn. En större del av dessa presenter har förfärdigats av föreningens medlemmar under de s. k. studiecirkelsaftnarna, och dessutom har en del penningar och andra gåvor utdelats till behövande familjer.

På initiativ av F. K. P. R. har en tuberkuloskommitté bildats, vilken insamlat nära 5,000 kr. Ett bibliotek är inköpt, och under hela vintern har föreningen samlats en gång i veckan för att läsa och diskutera.

90. Sigtuna.

Bildad 20 augusti 1907. Medlemsantal 29.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Kerstin Larson*.

Under år 1908 har styrelsen sammanträtt 4 gånger och föreningen 5 gånger, av vilka 1 var diskussionsmöte och 4 vanliga föreningsmöten.

Föreningen har arbetat för kamrer R. Hagbergs val till riksdagsman samt hitkallat honom som provkandidat. Det var första gången en frisinnad riksdagsmannakandidat varit hitkallad, och väckte det ett ganska allmänt intresse. Även högern infann sig talrikt vid mötet. Eljest har i regel förekommit diskussion och behandling av samhällsfrågor i allmänhet.

Styrelsen har trätt i författning om insamling till en lokal, enär det här möter stora svårigheter att erhålla sådan till offentligt möte.

Vidare har styrelsen träffat anstalter för att bilda kommittéer inom föreningen, dels emedan styrelsen anser att arbetet därigenom kan bedrivas kraftigare, dels emedan hänsyn bör tagas till de olika intressen och begåvningar, som alltid finnas inom en förening, och följaktligen tillfälle beredas för så många som möjligt av medlemmarne att aktivt deltaga i arbetet. Varje kommitté väljer sin egen styrelse och bedriver ett självständigt arbete. De kommittéer årsmötet beslöt tillsätta äro: En sportkommitté, en beklädnadskommitté, en kommitté för bildandet av en barnförening. Föreningen har förut beslutat att i den mån det är möjligt arbeta för de gamlas trevnad, vilka åtnjuta understöd av staden.

91. Simrishamn.

Bildad 8 december 1907. Medlemsantal 23.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Anna Lundgren*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Agnes Osterman*.

92. Skara.

Bildad 27 november 1903. Medlemsantal 49.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: seminarieadjunkten fru *Jenny Velander*.

Föreningen har under året sammanträtt 3 gånger och styrelsen 5 gånger.

Årsmötet i februari hade anordnats i samband med ett samkväm och var talrikt besökt även av kvinnor utom föreningen. 12 nya medlemmar läto anteckna sig. Ordföranden redogjorde för centralstyrelsemötet i Gävle, och tal, som hållits vid det stora opinionsmötet därstädes, upplästes.

Tvänne offentliga föredrag ha under året av föreningen anordnats, det ena av d:r Gulli Petrini om "Proportionella val" det andra av fru Anna Palme-Dutt om "Den kvinnliga rösträttsrörelsen i England".

Den 20 november hade föreningen anordnat en Selma Lagerlöfs-afton, varvid förekom en prolog författad för tillfället av fru Elisabeth Kylenstjerna-Venster, sång och uppläsning av en ej förut publicerad novell av Selma Lagerlöf. Festen var talrikt besökt och ett telegram avläts till den frejdade författarinnan.

Föreningens åtgärd med avseende å kvinnornas deltagande i stadsfullmäktigevalen har detta år inskränkt sig till införande av upprop i stadens tidningar.

93. Skellefteå.

Bildad 8 juli 1907. Medlemsantal 53.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Stenson*.

94. Skutskär.

Bildad 4 april 1906. Medlemsantal 60.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskolelärarinnan fröken *Adolfina Erikson*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskolelärarinnan fröken *Augusta Hammarström*.

3 styrelsesammanträden och 6 möten hava hållits. Av de sistnämnda hava 3 varit föreningsmöten, 1 diskussionsmöte och 2 samkväm, det ena "Selma Lagerlöfs-afton".

2 offentliga möten med föredrag ha dessutom anordnats. 17 maj höll fru Anna Palme-Dutt föredrag om "Den kvinnliga rösträttsrörelsen i England", och 5 september föreläste d:r Lydia Wahlström över ämnet: "Varför önska kvinnorna rösträtt?"

Den inom valkretsen uppsatta riksdagsmannakandidaten, som ock blev vald, har av ordföranden intervjuats angående sin ställning till kvinnlig politisk rösträtt. Bland föreningsmedlemmarna hava 12 prenumererat på "Dagny", och föreningen håller "Jus Suffragii". Genom listor hava frivilliga bidrag insamlats till agitationemedel.

95. Sollefteå.

Bildad 22 oktober 1906. Medlemsantal 81.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fil. kand. *Anna Åkerberg*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Agnes Westin*.

Styrelsen har sammanträtt 5 gånger och föreningen 3 gånger. Dessutom har fru Anna Palme-Dutt på styrelsens kallelse i maj hållit ett föredrag över ämnet: "De engelska rösträttskvinnorna och deras kamp". Vid föreningssammanträdena har bl. a. förekommit referat av Heckschers broschyr "Industrialismen" samt föredrag om socialismen. 2 föreningssammanträden ha varit anordnade som samkväm.

Vid ett valmöte i juli tilläts fru Agnes Westin att interpellera riksdagsmannakandidaterna, och vid ett senare möte, kort före valet,

höll fru Ellen Hagen ett med stort bifall mottaget anförande. Även skriftligt interPELLERADES riksdagsmannakandidaterna av styrelsen.

Den socialpolitiska upplysningsverksamheten har varit in-skränkt till en studiecirkel under vårterminen, och denna räknade 10 deltagare. Cirkeln sammanträdde varannan vecka, och därvid förekommo kortare föredrag och diskussion över följande ämnen: Mannens målsmanskap, Egnahemsrörelsen, Socialismens uppkomst och grundtankar, Jordfrågan i städerna, Svenska hemarbetsförhållanden, Kvinnans ställning till nykterhetsrörelsen.

Den 15 maj hade föreningen "försakelsedag", då 30 kronor insamlades till agitatorskassan.

96. Stockholm.

Bildad 4 juni 1902. Medlemsantal 2,073.

Ordförande: d:r *Lydia Wahlström*.

Centralstyrelsemedlemmar: skolföreståndarinnan fröken *Anna Whitlock*, bankkassören fröken *Signe Bergman* och d:r *Lydia Wahlström*.

Föreningen har under året sammanträtt 5 gånger, styrelsen 8 gånger; 1 offentligt möte har anordnats av styrelsen.

Vid sammanträdet den 14 februari redogjorde ordföranden för de motioner om kvinnors rösträtt, som väckts vid årets riksdag. Fröken Anna Whitlock lämnade en redogörelse för centralstyrelsemötet i Gävle. Därefter höll Mrs Coates-Hansen från England föredrag om de engelska kvinnornas rösträttskamp.

Å årsmötet den 27 mars höll fröken Annie Furuhjelm från Helsingfors föredrag om "De finska kvinnornas insats i lagstiftningsarbetet".

Vid sammanträdet den 13 maj lämnade fröken Anna Lindhagen en redogörelse för huvudpunkterna i Frisinnade landsföreningens, Allmänna valmansförbundets, Reformklubbens och det socialdemokratiska partiets program samt framhöll lämpligheten av de enskilda kvinnornas anslutning till de politiska partierna. Ordföranden framlade förslag om bildande av en krets av rösträttsföreningar inom Stockholms län, vilket ledde till besluts fattande om utfärdande av inbjudan till övriga föreningar inom länet till möte i Stockholm för dryftande av frågan.

Vid sammanträdet den 16 oktober redogjorde fröken Signe Bergman för kvinnornas deltagande i årets valrörelse samt för den efter valen uppkomna politiska situationen. Fröken Anna Klemann lämnade en redogörelse för Amsterdamkongressen.

Vid sammanträdet den 30 november höll d:r Gulli Petrini föredrag över ämnet "Mäns och kvinnors politiska mognad".

Strax före riksdagsmannavalet i Stockholm hölls ett talrikt besökt offentligt möte den 16 september å Runan, varvid trafikdirektör G. Welin såsom representant för Allmänna valmansförbundet, d:r Fridtjuv Berg för Frisinnade landsföreningen och herr Sven Persson för socialdemokratiska arbetarepartiet redogjorde för respektive partiers ställning till kvinnornas rösträttsfråga. Till detta möte voro Stockholms stads riksdagsmän, de politiska partiernas styrelser m. fl. särskilt inbjudna.

Samhällskurser, upptagande 7 föredrag över "Sveriges inre politiska historia efter 1809", hava under höstterminen anordnats av föreningen. Till dessa föredrag ha även personer utom föreningen, såväl män som kvinnor, haft tillträde.

Under valrörelsen har föreningen till alla riksdagsmannakandidater i Stockholm utsänt frågeformulär rörande deras ställning till kvinnornas rösträttsfråga. För agitationen vid valrörelsen har, förutom anordnandet av det ovannämnda mötet å Runan den 16 september, dels utsänts upprop för spridning inom nykterhetskretsar, dels har på möten och på annat sätt spritts 11,300 ex. av "Utdrag ur riksdagens protokoll den 2 maj 1908". Vid ett stort antal av i Stockholm hållna valmöten ha respektive kandidater interPELLERATS av närvarande kvinnor. På valmöten i Stockholms län ha av ett par medlemmar av föreningen anföranden hållits i Östhammar, Sigtuna, Sundbyberg, Svartsjölandet, Södertälje, Nykvarn och Sorunda.

Föreningen har utgivit flygbladet n:o 8: "Högerkvinnorna och den nuvarande situationen" av d:r Lydia Wahlström samt en ny upplaga av Minneslistan.

För att intressera kvinnorna för deltagande i de kommunala valen hava av föreningen tillsammans med Fredrika Bremerförbundet till alla kommunalt röstberättigade kvinnor utsänts uppmaningar att deltaga i de kommunala valen. Därjämte ha valbyråer upprättats.

För stärkande av föreningens kassa har kallelse utgått till ett stort antal personer att bliva "understödjande medlem" d. v. s. att erlægga en årsavgift av minst 10 kr. En försakelsedag har av föreningen anordnats. Sparbössor ha utlämnats för medels insamlande. Den 4 november hölls på National en av fru Ebba Sjögren under medverkan av fru Munthe-Sandberg anordnad soaré, varav behållningen tillföll föreningens kassa.

Såsom förslag till överläggningsämnen vid centralstyrelsemötet i januari 1909 beslöt styrelsen insända följande ämnen:

1:o Skall vid sidan av den statistiska utredning, som nu föreligger färdig, även en juridisk utredning i kvinnornas rösträttsfråga anses nödvändig och skall Landsföreningen i så fall ombestyra, att en sådan utredning kommer till stånd?

2:o Vad kunna kvinnorna göra för att inverka på valen till Första kammaren?

3:o Vad kan göras för att förmå Allmänna Valmansförbundet att upptaga kvinnans rösträtt på sitt program?

Föreningen har under året haft omkring 40 ombud inom olika kårer och föreningar, vilka haft till uppgift att skaffa nya medlemmar, insamla årsavgifterna, sprida broschyrer och väcka intresse för föreningens möten.

Föreningen har fortfarande egen lokal Lästmakaregatan 6.

97. Storvik.

Bildad 15 december 1907. Medlemsantal 24.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fotografen fröken *Edit Kindvall*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Eva Forsmark*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden och 6 möten. Av dessa ha 5 varit föreningsmöten och ett offentligt möte med föredrag över kvinnans politiska rösträtt av fru Anna Björck från Gävle.

Valkretsens riksdagsman herr Olof Olsson i See har interpellatorats såväl skriftligt som muntligt.

Inom föreningen har hållits föredrag av fröken Edit Kindvall om "Den finska kvinnan". Under mötena har lästs högt över ämnen, som beröra kvinnans politiska rösträtt. Föreningen har anskaffat en del litteratur såsom Höjers: Sveriges nyaste historia samt Grundlinjer till Sveriges Statskunskap.

Till följd av medlemmarnas starkt begränsade tid har föreningen icke kunnat bedriva det agitationsarbete, som den önskat.

98. Strängnäs.

Bildad 14 februari 1906. Medlemsantal 47.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Augusta Widebeck*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Ninni Hult*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten.

Ortens och stadens riksdagsmannakandidater hava interpellatorats, stadens på allmänt valmöte muntligen.

6 "studiecirklar" hava under året anordnats, till vilka medlemmar av Fredrika Bremer-Förbundskretsen även inbjödos att delta. Föreningens egna krafter hava härvid anlitas.

Ämnena hava varit: "Emigrationen", "Fattigvårdsfrågan", "De kommunala institutionerna", "Göteborgssystemet", "De svenska nykterhetsorganisationerna" samt uppläsning ur d:r Lydia Wahlströms "Nutidsfrågor". Litteratur i samhällsfrågor är inköpt och har cirkulerat.

En försakelsedag har anordnats till förmån för egen kassa.

99. Strömstad.

Bildad 16 februari 1906. Medlemsantal 32.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: skolföreståndarinnan
fröken *Maria Almén*.

3 styrelsesammanträden och 3 föreningsmöten hava hållits under året. 1 offentlig föreläsning har anordnats med fru Frigga Carlberg som föreläsare. På ett valmöte, som hållits, talade fru Augusta Widebeck, fröken Signe Wollter och assessor A. Åkerman. Såväl stadens som ortens riksdagsmannakandidater hava interPELLERATS.

Före stadsfullmäktigevalen i december utsändes valupprop jämte fullmakter till stadens röstberättigade kvinnor. Resultatet härav kan betecknas såsom ganska gott.

Stadsfullmäktiges sessionsrum har välvilligt upplåtits för föreningens sammanträden.

100. Sundbyberg.

Bildad 17 augusti 1907. Medlemsantal 26.

Ordförande: fröken *Agda Johansson*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Greta Ödman*.

101. Sundsvall.

Bildad 4 december 1903. Medlemsantal 180.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Elin Wahlqvist*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Anna Löfgren*.

Under året ha hållits 10 styrelsesammanträden och 5 möten. Av dessa senare ha 3 varit föreningsmöten i förening med diskussionsaftnar samt 2 studieaftnar.

Dessutom har föreningen firat en stor fest på teatern med anledning av sin femårsdag i december. Vid detta tillfälle utgavs även festskriften *Dag*.

En offentlig föreläsning har hållits av fru Anna Palme-Dutt över De engelska kvinnornas rösträttsrörelse. Efter föredraget var anordnat ett enkelt samkväm med sång, musik och deklamation, i vilket såväl herrar som damer deltog.

Valupprop ha genom tidningarna tillställts den kvinnliga allmänheten.

Slutligen har föreningen för att insamla agitationsmedel anordnat en särskild försakelsedag.

Från Folkbildningsförbundet ha under hösten förhyrts 2 vandringsbibliotek.

102. Söderhamn.

Bildad 9 december 1903. Medlemsantal 72.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: skolföreståndarinnan fröken *Maria Larsson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Ellen Sonesson*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden och 7 föreningsmöten. Vid ett av de senare höll fröken Ina Rogberg från Stockholm föredrag över ämnet: "Kvinnans fosterländska uppgift". Föreningen har under såväl vår- som höstterminen sammankommit på s. k. studiecirklar, som varit anordnade två gånger i månaden. Vid dessa hava förekommit: Förhör av läxan — Hildebrands Svensk stats- och samhällslära — samt omväxlande diskussion, uppläsning, unison sång, musik, samkväm med tesupé m. m.

Frågeformulär hava före valen utsänts till riksdagsmannakandidaterna, och dessa hava dessutom av föreningens ordförande muntligen interPELLERATS.

Lokalpressen ställer sig fortfarande tillmötesgående och välvillig mot föreningen.

103. Söderköping.

Bildad 30 november 1907. Medlemsantal 36.

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: samskolelärarinnan fröken *Annie Nyström*.

Centralstyrelsemedlem: fil. kand. *Julia Helander*.

Under året ha 9 styrelsesammanträden hållits och föreningen har haft 12 möten, varav 4 föreningsmöten och 8 samkväm.

Föreningen har strävat att väcka intresse för kvinnans politiska rösträtt genom utdelande av flygblad och genom att skrift-

ligen interpellera riksdagsmannakandidaterna inom Hammarkind-Skärkinds och Vikbolandets valkretsar.

Den 14 september höll d:r Gulli Petrini på föreningens begäran ett offentligt föredrag om Kvinnans politiska rösträtt.

En läsklubb i sociala ämnen med 14 medlemmar har bildats inom föreningen och sammanträder en gång i veckan hos någon föreningsmedlem.

Styrelsen har före stadsfullmäktigevalen skriftligt uppmanat röstberättigade kvinnor att delta i valen, och kvinnliga deltagare i valen ha betydligt ökats.

104. Södertälje.

Bildad 9 februari 1906. Medlemsantal 68.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: borgmästarinnan
Ebba Pettersson.

Att medlemsantalet under året ej ökats med större siffra beror till en del av att flera medlemmar avflyttat från orten.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden och 3 föreningsmöten. Vid ett av de senare föredrog en föreningsmedlem ett referat över fröken Mathilda Staël v. Holsteins skrift: "Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt".

Under året har föreningen på inbjudan av Stockholms F. K. P. R. sammanslutit sig med övriga föreningar inom Stockholms län samt sänt delegerade till sammanträde i Stockholm för att organisera sammanslutningen. Vid detta sammanträde beslöts hållande av ett opinionsmöte i Södertälje, vilket också ägde rum den 30 augusti. Därvid talade d:r Lydia Wahlström över ämnet: "Den kvinnliga rösträtten ur statsintressets synpunkt", riksdagsmannen borgmästare Jakob Pettersson över ämnet: "Är kvinnans plats uteslutande i hemmet?", fröken Anna Ljungberg över: "Frihet för kvinnans individuella utveckling", samt fru Agda Östlund över: "Arbetskvinnans plats i rösträttsrörelsen". Följande resolution antogs: "Kvinnor och män, samlade i Södertälje till offentligt opinionsmöte för kvinnans politiska rösträtt, uttala önskvärdheten av att ett förslag om rösträtt och valbarhet för kvinnor till riksdagen måtte antas vilande under den instundande riksdagsperioden".

Den 24 november anordnades av föreningen en offentlig Selma Lagerlöfs-afton med föredrag, uppläsning och musik, vartill föreningsmedlemmarna ägde fritt tillträde.

105. **Tidaholm.**

Bildad 15 maj 1906. Medlemsantal 22.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Emilia Nyman*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Brita Löf*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten och 3 offentliga föredrag: av d:r Gulli Petrini, fru Jenny Velandér samt skollärare Carling från Tidaholm.

106. **Tingsryd.**

Bildad 22 oktober 1907. Medlemsantal 35.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: industridkerskan fru *Ellen Macintosh*.

Centralstyrelsesuppleant: bankkassören fröken *Anna Donner*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten.

107. **Torpa.**

Bildad 22 maj 1908. Medlemsantal 20.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Hanna Öst*.

Föreningen bildades efter föredrag av fröken Signe Wollter från Trollhättan.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 1 ordinarie föreningsmöte och 3 offentliga möten.

108. **Trelleborg.**

Bildad 5 maj 1906. Medlemsantal 51.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Lida Lundgren*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Hilma Zwaitichin*.

109. **Trollhättan.**

Bildad 12 september 1907. Medlemsantal 103.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Signe Wollter*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Thekla Wassberg*.

Under året ha hållits 7 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten och 2 offentliga möten. Vid det offentliga möte, som hölls den 25 mars, föreläste d:r Gulli Petrini om "Proportionella

val." Ett opinionsmöte anordnades den 18 okt. Till detta hade samtliga F. K. P. R. i Älvsborgs län inbjudits. Föredrag hölls därvid av fru Jenny Velander från Skara. Dessutom förekom deklamation och musik. Vid samma dag hållet gemensamt sammanträde för styrelsemedlemmar från Borås, Vänersborgs, Lilla Edets och Trollhättans F. K. P. R. framlades förslag om bildandet av ett länsförbund. De närvarande beslöto vidtagna förberedande åtgärder för bildande av ett sådant.

Dessutom ha 4 samkväm hållits. Vid ett av dessa var fru Anna Palme-Dutt närvarande och höll föredrag om kvinnliga rösträttsrörelsen i England.

Kvinnorna deltog i sommarens valrörelse genom utsändande av valupprop och genom att besöka valmötena. Riksdagsmannakandidaterna ha muntligen interPELLERATS.

Föreningen har genom Folkbildningsförbundet i Stockholm rekviderat att vandringsbibliotek innehållande böcker om Kooperationen, Arbetarefrågan och Fredsfrågan. 4 diskussionsaftnar ha anordnats. Därvid ha följande frågor behandlats: Mannens målsmanskap, Kooperationen, Fredsfrågan och Fattigvårdsfrågan. I dessa diskussionsaftnar ha deltagit omkring 35 personer.

Den 15 maj anslogs till s. k. offerdag för insamlande av agitationsmedel och lämnade ett ganska gott resultat, huvudsakligen genom en enskild föreningsmedlems offervillighet.

Föreningen utsände före höstens kommunala val uppmaning till var och en av samhällets kommunalt röstberättigade kvinnor att deltaga i de kommunala valen.

Föreningens ordförande har under året bildat föreningar i Öxnered, Torpa och Lilla Edet.

110. Uddevalla.

Bildad 10 februari 1905. Medlemsantal 107.

Ordförande: fru *Gertrud Zachau*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Tyra Berghman*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskolelärarinnan fröken *Mimmi Jakobson*.

Under året ha hållits 10 styrelsesammanträden och 3 föreningsmöten. Två av de senare ha varit förenade med samkväm.

Fyra föreläsningar ha anordnats under året, nämligen i mars av dr Gulli Petrini om "Proportionella val", i april af fru Anna Palme-Dutt från Cambridge om "De engelska kvinnornas rösträttskamp och deltagande i det politiska livet", i oktober av fru Jenny Velander om "Några drag av vår tids sociala verksamhet"

och i november av fröken Signe Wollter om "Frances Willard." Ett föredrag är nu förberett av fröken Clara Wahlström, och genom Uddevalla-F. K. P. R:s bemedling skall hon då samtidigt föreläsa i Trollhättan, Vänersborg, Strömstad och Gräbbestad.

Under valrörelsen utsändes skriftliga interpellationer till riksdagsmannakandidaterna i Uddevalla stad, Inland, Orust och Tjörn, Norrviken, Lane och Stångenäs samt Tunge, Sörbygden och Sotenäs härader. I de flesta fall blevo dessa skrivelser obesvarade.

Under hela föregående året pågingo av F. K. P. R. anordnade läsecirklar. Även cirkulerar nu ett vandringsbibliotek. Antalet deltagare i de förra har varit omkring 20; i det senare deltog ett 40-tal.

Föreningen har utdelat ett antal sparbössor för insamling av agitationsmedel.

111. Ulricehamn.

Bildad 1 oktober 1908. Medlemsantal 44.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: telegrafkommissarien fröken *Hedvig Siedberg*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *A. Stenman*.

Föreningen bildades på initiativ av fru Frigga Carlberg från Göteborg efter ett av henne hållet föredrag.

1 föreningsmöte och 2 styrelsesammanträden ha hållits.

Ordföranden har spritt rösträttslitteratur.

Vid senaste stadsfullmäktigeval var deltagandet från kvinnornas sida ovanligt stort.

112. Umeå.

Bildad 24 november 1903. Medlemsantal 154.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: telegrafisten fröken *Ingeborg Öqvist*.

Centralstyrelsesuppleant: seminarieadjunkten fröken *Anna Grönfeldt*.

Föreningen har sammanträtt 3 gånger och styrelsen 5 gånger. Dessutom ha 5 samkväm hållits. Vid samkvämen har bjudits på sång och musik samt föredrag över följande ämnen: "Den engelska flickskoleundervisningen", "Den kvinnliga rösträttsrörelsen i England", "Geijer som politiker", "Kvinnorna och årets riksdagsmannaval", "Reaktion och renässans i den svenska kvinno-

frågan" — referat över d:r Lydia Wahlström broschyr. — Dessa föredrag hava hållits av skolföreståndarinnan fröken Jenny Hamrin, fröken Elin Sundelius, fröken Ester Middelsten och fröken Anna Grönfeldt. En kurs i samhällslära pågår, varvid föreläsningar ha hållits över följande ämnen: "Kommunalförvaltningen", "Regeringsmakten" (2 föredrag), "Riksdagen" (2 föredrag). Kursen kommer att fortgå även 1909 och föreläsarna äro: fröknarna Sundelius, Åstrand och Grönfeldt. Åhörarna ha i medeltal uppgått till ungefär 50 vid varje föreläsning. Till alla riksdagsmannakandidater i länet hava frågoformulär avsänts angående deras ställning till den kvinnliga rösträttsfrågan.

Agitationsmedel hava insamlats och insänts till V. U.

Föreningen har haft förmånen att få mottaga d:r Gulli Petrini, som här höll tvänne talrikt besökta föredrag om den kvinnliga rösträtten och om de proportionella valen.

Av platstidningarna äro tvänne för kvinnornas rösträtts sak och tvänne avgjorda motståndare.

113. Uppsala.

Bildad 21 mars 1903. Medlemsantal 151.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Ellen Hagen*.

Centralstyrelsesuppleant: samskolelärarinnan fröken *Elisabet von Post*.

Styrelsen har sammanträtt 4 gånger och föreningen har haft 4 möten, därav 2 offentliga. Vid dessa senare talade ena gången fru Anna Wicksell om "Kommunal rösträtt för gift kvinna", andra gången fru Anna Palme-Dutt om "De engelska kvinnornas rösträttskamp". Vid årsmötet höll d:r Gulli Petrini föredrag om "Den proportionella valmetoden".

På Selma Lagerlöfs 50-årsdag den 20 november anordnade föreningen en offentlig hyllningsfest, som fick storartad anslutning. Programmet upptog: föredrag om Selma Lagerlöf av fil. kand. Emilia Fogelklou, läsning ur Gösta Berlings saga och Antikrists mirakler av fröken Alma Sjöman samt tablåer efter G. Paulis teckningar till Gösta Berlings saga utförda av studenter och studentskor, de senare medlemmar av F. K. P. R. På ordförandens förslag avsändes telegram till Selma Lagerlöf.

I årets valrörelse har föreningen livligt deltagit. 5,000 ex. valupprop, flygblad o. d. ha dels genom föreningsmedlemmar, dels genom härvarande nykterhetsorganisationer spritts över hela länet. En styrelsemedlem, fil. kand. Alice Thunberg, inter-

pellierade på allmänt valmöte i Uppsala högerns riksdagsmannakandidat om dennes ställning till kvinnans politiska rösträtt och valbarhet. Vänsterns kandidat uttalade sig i frågan utan interpellation. Till andra riksdagsmannakandidater inom länet ställdes skriftlig förfrågan. Ordföranden och sekreteraren, fröken v. Post, besökte valmötet i Dannemora. Fru Hagen talade dessutom på av Frisinnade landsföreningen anordnade politiska möten i Kristianstad och Sollefteå.

En för året planerad kurs i samhällskunskap har på grund av mellankommande hinder måst uppskjutas till 1909.

Föreningen prenumererar på Dagny och Jus Suffragii.

114. Ursviken.

Bildad 9 juli 1907. Medlemsantal 32.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Selma Landström*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Anna Lundgren*.

Styrelsen har haft 4 möten och föreningen 3, därav ett med offentligt föredrag av d:r Gulli Petrini, därvid ett stort antal åhörare infunnit sig, som mottogo det charmanta föredraget med applåder.

Föreningen har anordnat ett samkvämsmöte samt genom ströskrifter försökt driva propaganda utåt för kvinnans rösträtts sak.

Bland lokalpressen har Skellefteå Nya Tidning intagit en moderat ståndpunkt, ehuru ej helt för vår sak. Skellefteåbladet, vars redaktör är riksdagsmannen P. Zimdahl, har totalt tagit avstånd.

115. Vadstena.

Bildad 21 mars 1904. Medlemsantal 20.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Ebba de Laval*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Anna Björck*.

Enär föreningens huvudsakliga verksamhet och intresse övergått till uppehållandet av en Arbetsstuga och denna, då det visat sig omöjligt anskaffa lokal för densamma — till följd av de här rådande svåra bostadsförhållandena — måst upphöra, så för föreningen numera en tynande tillvaro. Förslag har väckts om att föreningen skulle uppgå i någon av grannstädernas rösträttsföreningar.

116. Valdemarsvik.

Bildad 8 augusti 1908. Medlemsantal 35.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Evelyn Forsberg*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Agnes Pettersson*.

Föreningen bildades på initiativ av fröken Thorhild Malmberg från Stockholm.

117. Varberg.

Bildad 20 april 1903. Medlemsantal 82.

Ordförande: skolföreståndarinnan fröken *Ingeborg Hamberg*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Elin Linder*.

Centralstyrelsesuppleant: redaktören fröken *Astrid Nyberg*.

Under året ha 3 föreningsmöten och 6 styrelsesammanträden hållits.

Ett par av de sistnämnda ha efterföljts av samkväm med uppläsning, föredrag, sång m. m.

På föranstaltande av föreningen har fru Frigga Carlberg från Göteborg hållit ett talrikt besökt föredrag härstädes.

Under den politiska valrörelsen har en medlem av styrelsen med intresse deltagit i valkampanjen samt medverkat till att på förberedande valmöten inom olika valkretsar kvinnorösträttsfrågan kommit under debatt.

Under åtskilliga av dessa möten riktade flera valmän inom olika kretsar till riksdagsmannakandidaterna en uppmaning att vid riksdagen arbeta för kvinnorösträttsfrågan. Även interPELLERADE medlemmar av styrelsen muntligen och skriftligen riksdagsmannakandidater inom olika valkretsar angående deras ställning till sagda fråga. Föreningens ordförande har under året ett par gånger igångsatt insamling av agitationsmedel. Sparbössor för insamling av penningbidrag till föreningen ha anskaffats.

Föreningen har prenumererat på tidskrifterna *Jus Suffragii* och *Dagny*.

Under året har å rådstuga endast politiskt val ägt rum, om man undantager ett fyllnadsval till stadsfullmäktige och ett par andra val, vilka i regel litet beaktas av såväl män som kvinnor.

Kyrkostämmorna härstädes, som under sistförflutna året haft att besluta angående flera viktiga skolfrågor m. m., ha varit talrikt besökta av kvinnor, särskilt av sådana, vilka tillhöra härvarande kvinnorösträttsförening.

Ortspresen har visat sig mycket tillmötesgående mot föreningen och gynnat densamma på flera sätt.

118. Vaxholm.

Bildad 26 november 1905. Medlemsantal 50.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: överstinnan
Axeline Virgin.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Alma Lénström.*

Under året hava hållits 7 styrelsesammanträden och 4 föreningsmöten.

På föreningens initiativ hava 3 föredrag hållits: av fru Anna Palme-Dutt om "De engelska kvinnornas rösträttsrörelse", av fröken Ina Rogberg om "Gustaf II Adolf" och av fröken Anna Kleman om "En resa i Holland".

119. Vimmerby.

Bildad 7 mars 1908. Medlemsantal 18.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: samskolelärarinnan
fröken *Ester Boman.*

Centralstyrelsesuppleant: folkskolelärarinnan fröken *Gertrud Fröberg.*

Föreningen bildades efter föredrag av d:r Lydia Wahlström. Styrelsen har varit samlad 4 gånger och föreningen i sin helhet 3.

På de två första sammanträdena diskuterades skolköksfrågan ganska livligt. Åtskilliga försök att för saken intressera de styrande inom samhället gjordes även. Nu har föreningen till sin glädje erfarit, att skolrådet tagit frågan om hand och fört den till en lycklig lösning.

Vid det sista föreningsmötet redogjorde en av medlemmarna för rösträttskongressen i Amsterdam.

Styrelsen har anordnat ett offentligt möte, varvid fru Anna Palme-Dutt höll föredrag om "De engelska kvinnornas rösträttsstrid".

I början av december anordnades ett av omkring 200 personer besökt samkväm, varvid ordföranden höll ett kort föredrag om "Kvinnornas ansvar såsom samhällsmedlemmar". Sång, musik, uppläsning och téserving förekommo dessutom.

Riksdagsmannakandidaterna i valkretsen ha skriftligen interpellrats.

Av ströskriften "Till medlemmar av Sveriges nykterhetsorganisationer" ha hundratals ex. utdelats i samhället och närgränsande socknar.

Ungefär 1 gång i månaden ha studieaftnar anordnats. Föredrag i fattigvårds- och andra kommunala och sociala frågor ha därvid hållits eller upplästs av medlemmar.

Vid höstens stadsfullmäktigeval sökte styrelsen förmå de röstberättigade kvinnorna inom samhället att mera allmänt använda sin kommunala rösträtt.

Föreningen prenumererar på Dagny.

Lokaltidningarna ha ställt sig ganska välvilliga till föreningens verksamhet och mål.

120. Visby.

Bildad 17 september 1906. Medlemsantal 95.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Kerstin Wall*.

Centralstyrelsesuppleant: konstnärinnan fru *Carolina Benedicks-Bruce*.

Under året ha hållits 12 styrelsesammanträden och 4 föreningsmöten. Vid ett av dessa förekom diskussion över ämnet: "Lika lön för lika arbete eller avlöning enligt behovsprincipen", inledare fru C. Benedicks-Bruce och fröken Jenny Hallin; mötet avslutades med en enkel supé. Ett annat av mötena hade helt och hållet formen av samkväm, varvid ordföranden höll ett kort föredrag över Anna Maria Roos och hennes författarskap och stycken på prosa och vers av samma författarinna upplästes; berättelser på gutamål avslutade underhållningen.

Den 18 januari höll d:r Lydia Wahlström å Högre allmänna läroverkets högtidssal en till trängsel besökt offentlig föreläsning över "Kvinnans politiska rösträtt". Efter föredragets slut var ett samkväm, tillgängligt för även utom föreningen stående personer anordnat, vid vilket landshövding Wall talade för hedersgästen.

Under mars månad höll lektorn vid Visby Högre allmänna läroverk, d:r Hj. Jansson på uppdrag av föreningen en serie av fem föreläsningar över Sveriges inre historia efter 1809. Till föreläsningarna, som ej voro annonserade, voro omkring 100 personer antecknade som åhörare; avgiften utgjorde för hela serien 1 kr. 50 öre. Under hösten höllos på föreningens initiativ två offentliga föreläsningar, den ena av borgmästaren C. Een om "Det vilande rösträttsförslaget", den andra av biskop K. H. G. von Schéele om "Fredsrörelsen och frisocialismen".

En inom föreningen länge närd önskan har under året förverkligats, i det att föreningen från 1 oktober förfogar över en egen, välbelägen och trevlig lokal, bestående av ett stort och ljusst rum, till vilket vid behov även ett par mindre rum kunna

läggas. I lokalen, som avgiftsfritt är tillgänglig för F. K. P. R:s medlemmar vardagar 11—2 och 5—8 och söndagar 2—5, finnas en del tidskrifter och böcker, som av åtskilliga personer ställts till föreningens förfogande. Varje måndagsafton 6—8 samlas föreningen i sin lokal, då ett kortare föredrag hålles eller något läses högt, varefter ofta en stunds diskussion förekommer.

De av V. U. utsända frågeformulären tillställdes genom styrelsen alla riksdagsmannakandidater inom Gotlands län och blevo av dessa beredvilligt besvarade.

Före höstens riksdagsmannaval förekom på Gotland knappast någon valrörelse annat än inom norra häradet, där ett större valmöte hölls i Tingstäde den 30 augusti. Vid detta möte voro åtskilliga av Visby F. K. P. R:s medlemmar närvarande och vice ordföranden fröken Jenny Hallin tilläts att interpellera kandidaterna angående deras ställning till kvinnornas rösträttsfråga.

Ett 50-tal flygblad "Utdrag ur riksdagens protokoll den 2 maj 1908", utdelades.

121. Vänersborg.

Bildad 6 december 1904. Medlemsantal 32.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: rektorskan *Anna Lindskog*.

Föreningen har under året haft 3 föreningsmöten samt tvåanne samkväm med uppläsning och servering av té.

Tillsammans med Frisinnade föreningen hade F. K. P. R. den 23 februari anordnat ett politiskt möte uti läroverkets aula, då ett sakrikt och intressant föredrag hölls av fru Frigga Carlberg från Göteborg, varpå följde en livlig diskussion.

För att få en livligare tillslutning till de kommunala valen höll fru Elisabeth Anrep-Nordin, på eget initiativ, ett offentligt föredrag, däri alla kvinnor på det varmaste uppmanades att bruka den rösträtt de äga. Några dagar före senaste stadsfullmäktigevalet anordnades ett valmöte, som var mycket talrikt besökt. Deltagandet i valet blev också mycket livligt.

Riksdagsmannakandidaterna interPELLERADES skriftligen, och kom det svar ifrån alla.

122. Västervik.

Bildad 28 november 1904. Medlemsantal 51.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Gerda Assarsson*.

Centralstyrelsesuppleant: handelsidkerskan fru *Anna Öhman*.

Under året ha 10 styrelsesammanträden och 8 möten ägt rum; av dessa ha 5 varit föreningsmöten och 3 offentliga möten.

Dessutom ha 2 diskussionsmöten och 2 samkväm varit anordnade.

Alla länets riksdagsmannakandidater ha interPELLERATS skriftligt.

Å de offentliga mötena har socialpolitisk litteratur blivit uppläst av någon medlem med diskussion över det lästa efteråt.

123. Västerås.

Bildad 13 oktober 1906. Medlemsantal 120.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Maja Strandberg*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Rut Randau-Edström*.

Föreningen har under året haft 4 möten, av vilka 2 varit offentliga. 2 av mötena ha varit förenade med samkväm. Styrelsen har sammanträtt 5 gånger. Vid ett av de offentliga mötena förekom diskussion över ämnet: "Uppfostran i skola och hem." Inledningsföredraget hölls av fröken Anna Löfgren. Vid det andra höll fru Ellen Hagen föredrag över ämnet: "Kvinnans rätt — samhällets väl." På ett enskilt möte diskuterades frågan: "Kunna kvinnor ur olika samhällsklasser hava gemensamma intressen?" Inledare fru Agnes Söderqvist. Vid första mötet på hösten skildrade fru Rut Edström Amsterdamskongressen 1908. Diskussionerna ha varit livliga och de offentliga mötena talrikt besökta.

I början av året anordnade föreningen en musikalisk soaré för insamlande av medel till socialt upplysningsarbete. Behållningen av soarén blev 152 kronor.

Vid vänsterföreningens möte i maj, då förre statsminister K. Staaff höll politiskt föredrag, talade fröken Anna Whitlock om kvinnans politiska rösträtt, därtill anmodad av vänsterföreningen.

Under valrörelsen besöktes vänstermötet av ett 40-tal kvinnor, högermötet av 6. Vänsterns kandidat förklarade sig för saken utan att interpellation förekom. Vid högermötet interPELLERADES av föreningens ordförande, men frågan upptogs icke av mötet till besvarande.

Socialpolitisk upplysning har bedrivits dels genom inköp av böcker, dels genom cirkulation av vandringsbibliotek. D:r C. Idar har på föreningens initiativ hållit en offentlig föreläsning om "Barnavård".

På första mötet för året beslöts, att medlemmarna skulle avstå en dags arbetsförtjänst eller skänka efter råd och lägenhet till agitationsarbetet. 199 kronor insamlades på detta sätt; därav erhöLL Landsföreningen 75 procent.

Vid stadsfullmäktigevalet utsändes till alla kommunalt röstberättigade kvinnor uppmaning att deltaga i valet. Fullmaktsformulär bifogades. Föreningen har under året ökat med 26 medlemmar; 6 ha avflyttat från staden.

Till den frisinnade pressen på platsen uttalar föreningen sitt tack för visat tillmötesgående.

124. Växjö.

Bildad 23 mars 1903. Medlemsantal 72.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: d:r *Gulli Petrini*.

Centralstyrelsesuppleant: stadsbarnmorskan fröken *Stina Åkersten*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden och 3 föreningsmöten, vid vilka föredrag, diskussion och samkväm förekommit. Därjämte har hållits ett offentligt föredrag av fröken Sigrid Kruse från Karlskrona i nykterhetsfrågan.

Vid sitt sista sammanträde beslöt föreningen införandet av s. k. studieaftnar, varvid sociala frågor skulle föredragas och diskuteras.

Stadens riksdagsmannakandidater ha interPELLERATS med avseende å deras ställning till kvinnans rösträttsfråga å offentligt möte. Landsföreningens nykterhetsuppprop ha utsänts. Vandringsbibliotek ankom hit strax före jul.

125. Ystad.

Bildad 7 december 1907. Medlemsantal 32.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Maria Munthe*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Judit Winther*.

126. Åmål.

Bildad 5 oktober 1906. Medlemsantal 29.

Ordförande: skolföreståndarinnan fröken *Louise Heurlin*.

Centralstyrelsemedlem: skriftställarinnan fröken *Lilly Georgi*.

Centralstyrelsesuppleant, telegrafkommissarien, fröken *Hulda Jordell*.

3 föreningsmöten hava hållits.

127. **Åtvidaberg.**

Bildad 18 oktober 1908. Medlemsantal 13.

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: fru *Anna Haggström*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Hulda Haldin*.

Föreningen bildades på initiativ av d:r Gulli Petrini.

Under året har hållits 2 styrelsesammanträden, 2 möten, varav 1 föreningsmöte, och 1 offentligt möte med föredrag av fröken Jenny Wallerstedt. Till det senare mötet var allmänheten inbjuden.

128. **Över-Selö.**

Bildad 12 augusti 1908. Medlemsantal 20.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskolelärarinnan fröken *Elsa Abraham*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Lena Karlsson*.

Föreningen bildades på initiativ av fru Ann Margret Holmgren.

129. **Örebro.**

Bildad 13 maj 1903. Medlemsantal 154.

Ordförande: lärarinnan fröken *Anna Borgström*.

Centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Vienna Mesterton*.

Centralstyrelsesuppleant: hotellägarinnan fru *Siri Forsell*.

Under året ha hållits 10 styrelsesammanträden och 10 föreningsmöten. Av de senare har 1 varit offentligt. Vid detta höll redaktör E. Ljunggren föredrag över ämnet: "Några egenomligheter i svensk rusdryckslagstiftning."

Föreningen har sökt verka för social upplysning genom anordnandet av en kurs i samhällslära, till vilken även allmänheten haft tillträde. Häradshövding M. Vedberg redogjorde i 4 föreläsningar för Sverges statsskick, och kandidat C. Sjövall behandlade i 2 föreläsningar ämnet: "Samhällets daning." I denna kurs ingick även ett föredrag av fröken Ottilia Fernander över ämnet: "Alkoholfria restauranter." Dessutom har för allmänheten anordnats en aftonunderhållning i stadens kyrka med musik och sång samt föredrag av kandidat Liedgren över ämnet: "Några drag ur svenskt frihetsliv på 15- och 1600-talet". Vidare har en afton ägnats åt minnet av Thorild såsom den första, vilken häv-

dade kvinnans ställning som medborgare i samhället. Fröken Anna Borgström redogjorde för hans levnadsbana och föredrog valda stycken av hans litterära alster. 5 maj höll fru Anna Palme-Dutt från Cambridge föredrag om den kvinnliga rösträttsrörelsen i England samt de engelska kvinnornas deltagande i det politiska livet.

Lokalpressen har icke heller i år visat något större intresse för föreningens syftemål, men villigt mottagit de referat, som efter varje möte tillställts densamma.

130. Öregrund.

Bildad 12 augusti 1907. Medlemsantal 88.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskolelärarinnan fröken *Elna Nilsson*.

Under året hava hållits 4 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten.

Vid föreningens möten ha korta föredrag hållits av ordföranden.

Föreningen har anslutit sig till Stockholms länsförbund. På initiativ av länsförbundet höll dess ordförande, fröken Anna Lindhagen från Stockholm, föredrag därstädes den 24 augusti.

F. K. P. R.:s ordförande anordnade ett möte för frisinnade valmän å rådhuset den 25 juni och tjänstgjorde som sekreterare på mötet.

De av roslagsstäderna uppställda kandidaterna hade samtliga kvinnans rösträtt på sitt program. I fattigvårdsstyrelsen har under flera år funnits kvinnlig ledamöt och i barnavårdsnämnden hava 2 kvinnor under året blivit invalda.

131. Örnsköldsvik.

Bildad 30 november 1907. Medlemsantal 22.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Karin Unge*.

Föreningsmöten hava hållits 2 gånger under året.

Ett offentligt föredrag har hållits i oktober månad av d:r Lydia Wahlström. Valupprop hava utsänts till röstberättigade kvinnor.

En del av föreningens medlemmar har anskaffat sparbössor för insamlande av agitationsmedel, men har detta skett så nyligen, att ingenting nämnvärt ännu influat.

132. Östersund.

Bildad 14 december 1903. Medlemsantal 75.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: friherrinnan *Dina Leijonhufvud*.
Centralstyrelsesuppleant: fröken *Eva Ekberg*.

Styrelsen har haft 8 sammanträden och föreningen 4 möten, därav ett offentligt opinions- och diskussionsmöte den 12 april, besökt av cirka 800 personer. Föredrag hölls av riksdagsman Sehlin, Östersund, och fröken Anna Lindhagen, Stockholm. Mötet antog enhälligt en resolution om den kvinnliga rösträttsfrågans lösning under 1909 års riksdag och avslutades med fosterländska sånger.

På föreningsmötena hava upplästs utdrag ur d:r Lydia Wahlströms "Nutidsfrågor" samt artiklar ur "Dagny".

På styrelsens initiativ hava föreningar bildats i Bräcke och Oviken. Tidningsnotiser, interpellationer och flygblad hava varit de medel, som använts under sommarens valkampanj för att inverka på valen till riksdagens Andra kammare. D:r Gulli Petrini höll — på Landsföreningens initiativ och bekostnad — föredrag på Frisinnade landsföreningens länsmöte å Frösön den 12 juli.

I och för höstens stadsfullmäktigeval hava upprop och fullmakter utdelats och en rätt kraftig agitation bedrivits. 54 proc. av de valberättigade kvinnorna deltog i valen.

Med till buds stående medel har en lugn agitation för stärkande av intresset för kvinnornas rösträttsfråga bedrivits och också något påverkat såväl press som allmänhet.

133. Östhammar.

Bildad 1 februari 1908. Medlemsantal 52.

Ordförande: bankkamrerskan *Hildegard Deland*.
Centralstyrelsemedlem: fru *Lotten Törnquist*.

Föreningen har under året haft 4 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten och 2 samkväm, varav 1 i hyrd lokal med sång, musik och uppläsning, även för utomstående.

Lokalpressens ståndpunkt är välvillig.

134. Öxnered.

Bildad 5 april 1908. Medlemsantal 16.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Ida Larsson*.
Centralstyrelsesuppleant: fru *Hanna Johansson*.

Länsförbundens årsberättelser.

Stockholms länsförbund.

För bildande av ett Stockholms länsförbund kallades på uppdrag av Stockholmsföreningens styrelse genom fröken Anna Lindhagen ombud för samtliga föreningar inom Stockholms län att sammanträda den 9 juni i Stockholm. Vid detta sammanträde bildades Stockholms länsförbund för kvinnans politiska rösträtt. I förbundet ingingo föreningarna: Liljeholmen, Stockholm, Södertälje, Vaxholm, Östhammar och Öregrund. En kommitté tillsattes för skötande av förbundets angelägenheter, och utsågs till ordförande fröken Anna Lindhagen; övriga kommittéerade blevo: fröken Anna Ljungberg, Stockholm, fru M. Dehn och fröken M. Hällström, Södertälje, fröken Selma Jacobsson, Östhammar och fröken Elna Nilsson, Öregrund. Genom denna kommitté anordnades i augusti månad i Östhammar och Öregrund föredrag av fröken Anna Lindhagen samt i samma månad ett offentligt opinionsmöte i Södertälje med d:r Lydia Wahlström, fröken Anna Ljungberg, fru Agda Östlund och riksdagsmannen borgmästare Jakob Pettersson som talare. Tryck spriddes under valrörelsen. Kostnaderna för länsförbundets verksamhet ha bestritts av Stockholmsföreningen.

Skåneförbundet.

På inbjudan av fru Langenheim i Hörby samlades i Lund den 26 jan. 1908 ett 60-tal styrelsemedlemmar från 13 F. K. P. R. i Skåne till ett gemensamt möte.

Mötet öppnades av fru Langenheim. Till ordförande utsågs seminarieadjunkten Gunhild Linder, Landskrona. De frågor, som behandlades, voro: 1) Organisation av samarbetet inom Skåneföreningarna. 2) Hur skola vi på bästa sätt kunna hos kvinnorna utveckla förmågan att uttrycka sig offentligt? 3) Förslag att mötet

ingår till bestyrelsen för 1908 års sommarkurser med begäran om föreläsningar i samhällslära vid sommarkurserna. 4) Förslag att inbjuda till centralstyrelsemöte i Skåne 1910.

Mötet beslöt i enlighet med d:r Malin Wester-Hallbergs förslag att F. K. P. R. inom Skåne skulle sammansluta sig till ett förbund, Skåneförbundet, som skulle ledas av en kommitté om tre personer jämte en suppleant, utsedda på årsmötet för ett år i sänder. Kommitténs uppgift skulle vara: 1) att ombesörja gemensamma föreläsare, 2) att genom sekreteraren giva föreningarna begärda upplysningar, 3) att förmedla och förberedande behandla inkommande förslag, 4) att i samråd med styrelsen för F. K. P. R. på platsen ombesörja de praktiska anordningarna för årsmötet. Till porto skulle varje förening betala 2 à 3 kr., beroende på om medlemsantalet var över eller under 50. Till kommitterade för 1908 utsågos: doktor Malin Wester-Hallberg, Malmö, adjunkt Gunhild Linder, Landskrona och fröken Nanny Palmkvist, Hälsingborg, samt till suppleant fru Sofi Lindstedt, Engelholm. Till förbundet anslöto sig föreningarna i Engelholm, Eslöv, Hälsingborg, Hessleholm, Hörby, Kristianstad, Landskrona, Lund, Malmö, Simrishamn, Sösdala, Trelleborg och Ystad.

Sösdalaföreningen har den 11 december uppgått i Hessleholmföreningen.

Enligt uppdrag inlämnade kommittén till bestyrelsen för sommarkurserna mötets begäran om föreläsningar i samhällslära. Ordföranden i bestyrelsen, professor Ribbing, lovade att så vitt möjligt gå denna önskan till mötes. Följande föreläsningar i samhällslära förekommo vid sommarkurserna: Den moderna folkrepresentationen, d:r S. Wallengren, 6 föreläsningar; Samfundsutvecklingen och socialismen, prof. H. Westergaard, 6 föreläsningar; Livets gång i statistisk belysning, prof. H. Westergaard, 4 föreläsningar.

Föredrag ha genom kommitténs försorg anordnats av följande föreläsare i föreningar, som begärt föredrag: av doktor M. Wester-Hallberg: i Hälsingborg 7 maj, Hörby 10 maj, Sösdala 23 maj, Landskrona 21 november — ämnen: "Kvinnohygien" och "Några ord i ett par brännande kvinnofrågor" — av fru Frigga Carlberg: i Engelholm 31 mars, Malmö 1 april, Landskrona 2 april, Hälsingborg 3 april, Ystad 4 april och Kristianstad 5 april — ämnen: "Kvinnan och fattigvårdsarbetet", samt "Angå politik och lagstiftning kvinnan?" — av fru Sofi Lindstedt i Simrishamn 22 april — ämne: "Vår fattigvårdslagstiftning" — av fröken Gunhild Linder i Landskrona 15 oktober — ämne: "Vad samhället gör för barnen" — av fröken Naëmi Uddenberg i Kristianstad 12 december — ämne: "Sveriges ungdom — Sveriges framtid!"

Av kommittén väcktes förslag om anordnande av gemensamt opinionsmöte i Röstånga i juni. Ehuru en del föreningar uttalade betänkligheter om nyttan av ett sådant möte i förhållande till omkostnaderna, var dock majoriteten för förslaget. Men det strandade på omöjligheten att vid ifrågavarande tid anskaffa lämpliga talare.

Vidare har kommittén till föreningarna utsänt uppmaning att anskaffa interpellanter till valmötena samt uppgjort fördelning av valkretsarna på de olika föreningarna.

Slutligen har fru Sofi Lindstedt bildat en ny F. K. P. R. i Klippan.

Örebro länsförbund.

Förbundet bildades den 22 april 1908, då ett sammanträde hölls å Grand Hotel i Örebro. Till förbundet anslöto sig föreningarna i Kopparberg, Nora och Kumla samt Örebro. Till ordförande valdes fröken Vienna Mesterton, till vice ordförande fröken Anna Borgström och till sekreterare fru Siri Forssell.

En föreläsningsturné av fru Anna Palme-Dutt med föredrag i de respektive föreningarna anordnades under maj 1908.

Vid nykterhetsorganisationernas möten inom länet under våren och försommaren spreds ett upprop innehållande uppmaning till nykterhetsvännerna att stödja kvinnornas rösträttssträvanden.

Under sommarens valrörelse utdelades också ett valupprop, vari påpekades vikten av kvinnornas rösträttsfråga och hänvisades till litteratur i frågan. Uppropet spreds i 10,000 exemplar.

Tabell

öfver mäns och kvinnors deltagande i de kommunala valen under 1908,
utarbetad med stöd av uppgifter från 56 F. K. P. R.

Stad eller kommun	Deltagande i valet: % av röstberättigade		Avgivet röstetal: % av röstetal för		Medeltal röster för person, som ägdes av	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
* Arvika	—	8,5	—	17,7	röster 15,9	röster 6,3
Borås	25,8	6,0	53,8	16,0	13,1	5,1
* Elmhult	—	10,7	—	—	—	4,3
Engelholm	21,0	17,7	49,8	38,2	10,9	6,8
* Eskilstuna	54,7	37,1	—	—	—	—
Falun	19,5	15,8	36,2	27,7	16,8	8,4
Gävle	32,2	9,8	47,3	21,7	15,7	6,2
Gränna	53,4	40,7	72,0	73,1	10,4	6,0
Göteborg	10,4	10,1	33,0	26,6	13,4	10,1
Halmstad	16,0	4,5	35,8	14,5	15,1	8,4
Haparanda	19,0	2,4	28,2	15,8	21,9	3,2
* Hedemora	—	23,6	—	50,8	11,3	5,6
Hjo	46,9	33,8	77,6	73,0	11,8	6,0
Hudiksvall	11,5	2,8	35,2	11,5	12,0	7,7
Hörby	36,8	44,4	59,2	75,9	13,3	6,7
Jönköping	22,3	19,1	47,5	34,1	13,4	8,9
Kalmar	8,1	1,6	26,1	7,8	14,1	8,8
Karlshamn	42,4	38,5	74,6	69,7	13,6	8,3
* Karlskrona	—	7,1	—	—	—	6,8
Karlstad	9,7	5,7	28,9	12,7	13,4	8,7
Landskrona	33,3	11,4	46,5	38,2	18,6	6,2
Lidköping	11,5	0,8	36,0	5,4	10,7	4,9
Linköping	45,1	12,8	67,8	39,5	15,8	8,7
Luleå	19,8	31,2	44,0	37,2	11,7	7,2
Malmö	18,4	5,2	40,2	18,2	14,9	6,3
Marstrand	16,8	16,0	41,1	37,4	12,2	8,0
Norrköping	13,3	2,0	33,1	11,1	12,0	6,0
* Norrtälje	—	14,8	—	34,7	—	5,4
Nyköping	33,3	6,7	50,7	13,0	12,7	5,5
* Piteå	—	—	—	—	15,6	8,7
Ronneby	35,1	18,2	59,2	43,1	11,3	6,4
* Sigtuna	—	—	—	—	6,6	6,6
* Skara	—	10,9	—	32,7	—	6,1
* Stockholm ¹	18,4	6,8	—	—	—	—
* Strängnäs	21,9	22,5	—	—	17,0	8,5

¹ Uppgifterna avse 1907 års stadsfullmäktigeval.

Stad eller kommun	Deltagande i valet: % av röstberättigade		Avgivet röstetal: % av röstetal för		Medeltal röster för person, som ägdes av	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Strömstad ...	% 31,9	% 26,4	% 70,2	% 44,9	röster 9,7	röster 6,2
* Sundsvall ...	—	4,7	—	—	—	—
Söderhamn ...	14,3	7,3	37,7	41,4	8,1	5,6
Söderköping ...	34,4	32,3	55,6	62,0	12,5	6,0
Södertälje ...	30,6	7,0	51,5	6,9	10,8	10,6
Uddevalla ...	24,0	15,6	53,7	32,3	10,8	6,5
Ulricehamn ...	45,8	44,7	66,7	77,3	12,9	6,1
Umeå	15,2	9,2	37,6	21,2	15,4	6,4
Uppsala	21,6	5,8	42,6	18,5	15,4	9,0
Vadstena	35,6	4,6	61,9	6,0	12,0	3,8
* Varberg	—	—	—	—	11,8	6,3
Vaxholm	19,8	15,9	40,4	29,9	12,3	4,4
Vimmerby ...	27,5	28,6	68,9	42,4	8,4	5,4
Visby	9,9	8,7	35,9	33,0	12,8	4,5
Västervik.....	20,9	4,2	44,1	9,8	8,5	4,6
Västerås	24,5	11,8	47,3	26,0	11,4	6,5
Växjö	22,4	2,9	44,0	6,4	13,9	8,6
Ämål.....	36,3	22,0	54,2	63,8	11,5	4,7
Örebro	17,9	6,2	44,9	20,0	12,4	5,9
Örnsköldsvik	21,0	20,3	39,9	40,6	15,3	7,6
Östersund ...	36,8	21,8	66,1	52,2	17,6	6,6
I medeltal ...	25,4	15,2	48,5	32,5	13,0	6,7

Kommuner med ofullständiga uppgifter ingå ej i medeltalsberäkningen. De äro betecknade med *.

* * *

Kvinnorna hava i % av röstberättigade kvinnor deltagit mindre än männen, men de ha, i likhet med männen, avgivit en till sitt antal större % av röstetalet, varav framgår att såväl bland män som kvinnor, de som ägt högre röstetal företrädesvis begagnat sig av sin rösträtt.

Det bör således ej förvåna, att så många kvinnor underlåtit att begagna sin rösträtt, då kvinnorna i medeltal ägt 6,7 röster per person, under det att männen i medeltal ägt 13 röster per person.

Centralstyrelsens medlemmar 1909.

Ständiga medlemmar:

Stockholm Fru Ann Margret Holmgren.
» Fröken Anna Whitlock.

Alvesta	Fröken Carolina Bondeson. ¹
»	Fröken Edith Andersson. ²
Arboga	Fröken Carolina Falk. ³
»	Fröken Lovisa Pettersson. ²
Arvidsjaur	Fröken Anna Lindström. ¹
»	Fru Signe Tjäder. ²
Arvika	Fru Anna Wretman-Lindström. ¹
»	Fru Ida Nordström. ²
Avesta	Fru Gerda Grill. ¹
»	Fru Lagergren. ²
Boden	Fru Anna Geijer. ¹
»	Fru Ellen Tirén. ²
Bomhus	Fröken Hanna Westlund. ¹
Borgholm	Fru Cecilia Jansson. ¹
»	Fru Thérèse Johansson. ²
Borås	Fru Leonore Odencrantz. ¹
»	Fröken Signe Cederquist. ²
Bräcke	Fru Nancy Svanberg. ¹
»	Fru Emma Almer. ²
Edsvalla	Fru Anna Lindström. ¹
»	Fru Hanna Sjöberg. ²
Eksjö	Fröken Hilda Löfgren. ¹
»	Fröken Emma Lambère. ²
Elmhult	Fru Agda Wiberg-Söderberg. ³
Engelholm	Fru Sofi Lindstedt. ¹
»	Fröken Ellen Wester. ²
Enköping	Fröken Berlia Ericsson. ¹
Eskilstuna	Fru Emma Robbert. ¹
»	Fru Alma Johansson. ²
Eslöf	Fröken Emilia Lindquist. ¹
»	Fröken Tyra Lundblad. ²
Falkenberg	Fru Eliza Björck. ³
Falköping	Fröken A. Lokrantz. ¹
»	Fru Estrid Nilson. ²
Falun	Fröken Valborg Olander. ¹
»	Fröken Gerda Martin. ²

¹ Även föreningsordförande.

² Suppleant.

³ Ordförande se sid. 94.

Filipstad	Fröken Ottilia Marin. ¹
»	Fröken Alma Rundberg. ²
Flen	Interimsstyrelse.
Gellivare	Fru Anna Hellborn. ¹
»	Fru Hilma Borin. ²
Gislaved	Fröken Sofie Johnsson. ¹
»	Fru Elin Strandberg. ²
Glommerstråsk	Fru Vendla Lindgren. ³
»	Fröken Vendla Berggren. ²
Gnesta	Fröken Elin Pålman. ¹
»	Fru Hedvig Lindau. ²
Gräbbestad	Fröken Annie Busck. ¹
»	Fröken Elise Hansson. ²
Gränna	Fru Berta Bergin. ¹
»	Fru Jeanie Lundegård. ²
Grängesberg	Fru Emma Giliusson. ¹
Gudmundrå	Fru Helga Westin. ¹
»	Fröken Karin Eriksson. ²
Gäffe	Fru Anna Björk.
»	Fru Klara Lindh. ^{1 2}
Göteborg	Fru Frigga Carlberg. ¹
»	Fröken Hildur Öijer. ²
Halmstad	Fröken Anna Ljungberg. ¹
»	Fröken Frida Billing. ²
Haparanda	Fru Angelika Forsberg.
»	Fröken Mia Grape. ^{1 2}
Hedemora	Fru Zelma Göranson. ³
»	Fröken Mina Lemke. ²
Helgum	Fröken Sara Abrahamsson. ¹
Hessleholm	Fröken Maria Follin. ¹
»	Fröken Ida Bondesson. ²
Hjo	Fröken Else Törnmarck. ¹
»	Fröken Adi Östlin. ²
Hudiksvall	Fröken Alma Persson. ¹
»	Fru Stina Rodenstam. ²
Hvetlanda	Fru Elin Sundell. ¹
»	Fru Anna Nylén. ²
Hälsingborg	Fru Kristina Borg. ¹
»	Fröken Nanny Palmkvist. ²
Härnösand	Fru Linnéa Bücht. ¹
»	Fröken Augusta Olson. ²
Hörby	Fröken Ellen Stenborg. ³
»	Fru Elna Persson. ²
Jönköping	Fru Ragnhild Spånberg. ¹
»	Fröken Adèle Wetterlind. ²
Kalmar	Fru Hilma Runbäck. ¹
»	Fröken Anna Danielsson. ²
Karlshamn	Fröken Thekla Schmidt.
»	Fröken Olga Tengström. ^{1 2}
Karlskoga	Fru Helena Larsson. ¹

¹ Även föreningsordförande.

² Suppleant.

³ Ordförande se sid. 94.

Karlskoga	Fru Elin Stark. ²
Karlskrona	Fröken Sigrid Kruse. ¹
»	Fru Valborg Falk. ²
Karlstad	Fru Gerda Hellberg. ¹
»	Fru Greta Gullström. ²
Kil	Fru Adèle Melén. ¹
»	Fröken Alma Blom. ²
Kiruna	Fröken Ester Kriström. ¹
Kisa	Fröken Ingeborg Sjögren. ¹
Klippan	Fröken Hilma Ramberg. ¹
»	Fröken A. Charlier. ²
Kopparberg	Fröken Maja Forsslund. ¹
»	Fröken Maria Fogelqvist. ²
Kristianstad	Fru Ella Billing. ¹
»	Fröken Anna Wenster. ²
Kumla	Fröken Kerstin Andersson. ³
»	Fröken Elisabet Nilsson. ²
Köping	Fröken Maria Lybeck. ¹
»	Fröken Amelie Salén. ²
Landskrona	Fröken Gunhild Linder. ³
»	Fröken Ester Nennes. ²
Leksand	Fru Hilda Ros. ¹
»	Fru Anna Jakobsson. ²
Lidköping	Fröken Maria Eriksson. ¹
»	Fröken Nannie Wendt. ²
Lilla Edet	Fröken Hanna Gerdtzon. ¹
»	Fröken Alma Carlsson. ²
Lindesberg	Fru Anna Österlund. ¹
Linköping	Fröken Jenny Wallerstedt. ¹
»	Fru Willy Sjödin. ²
Ljungby	Fru Signild Johansson. ¹
»	Fröken Sigrid Hjelmqvist. ²
Ljusdal	Fru Anna Thunborg. ¹
»	Fru Maria Hagander. ²
Ludvika	Fru Fejan Forsslund. ¹
Luleå	Fröken Märta Bucht. ¹
»	Fru Hulda Uddenberg. ²
Lund	Fröken Hilma Borelius. ³
»	Fröken Anna Rönström. ²
Lyceby	Fröken Hildegard Larsson. ¹
»	Fröken Adèle Wiebe. ²
Lysekil	Fröken Helga Sundborg. ¹
»	Fru Ester Malm. ²
Malmö	Doktor Sofia Holmgren. ³
»	Fröken Naëmi Uddenberg. ²
Mariefred	Fröken A. Indebetou. ¹
»	Fröken S. Ericsson. ²
Mariestad	Fru Andriette Florén. ¹
»	Fru J. Lindberger. ²
Markaryd	Fru Rina Frick. ¹

¹ Även föreningsordförande.

² Suppleant.

³ Ordförande se sid. 94.

Markaryd	Fru Anna Holmgren. ²
Marstrand	Fru Annie Olán. ¹
»	Fröken Eugenie Timaeus. ²
Mjellby	Fröken Elsa Kosack. ¹
»	Fru Anna Olsson. ²
Mora	Fru Ellen Nordensson. ¹
»	Fru Lennart. ¹
Mölbo	Fröken Mina Lundberg. ¹
Neder-Kalix	Fröken Ester Taube. ¹
Nora	Fru Anna Pettersson. ¹
»	Fru Anna Holmberg. ²
Norrahammar	Fru Alma Andersson. ¹
»	Fru Anna Svan. ²
Norrköping	Fru Frida Danielsson. ¹
»	Fröken Aurore Pihl. ²
Norrtälje	Fru Anna Humble. ¹
»	Fröken Helga Andersson. ²
Nyköping	Fröken Ingrid Örström. ³
»	Fröken Ada Gustavson. ²
Oskarshamn	Fröken Eva Linnell. ¹
»	Fru Henrika Juréen. ²
Oviken	Fröken Anna Viklund. ¹
»	Fröken Jenny Vallmark. ²
Piteå	Fröken Selma Jacobson. ¹
»	Fröken Hulda Åberg. ²
Rogberga	Fröken Gerda Planting-Gyllenbåga. ³
»	Fru Helga Silfverstolpe. ²
Ronneby	Fru Augusta Tonning. ¹
»	Fröken Ella Grönvall. ²
Rättvik	Fröken Elisabeth Forsslin. ¹
Sandviken	Fröken Mia Ljungkvist. ¹
»	Fru Maria Pihl. ²
Seffle	Fru Hanna Hesselbom. ¹
»	Fru Ida Johansson. ²
Sigtuna	Fröken Kerstin Larsson. ¹
Simrishamn	Fröken Anna Lundgren. ¹
»	Fru Agnes Osterman. ²
Skara	Fru Jenny Velander. ³
»	Fru E. Stenbeck. ²
Skellefteå	Fru Anna Stenson. ¹
Skutskär	Fröken Adolfina Erikson. ¹
»	Fröken Augusta Hammarström. ²
Sollefteå	Fröken Anna Åkerberg. ¹
»	Fröken Ruth Næslund. ²
Stockholm	Doktor Lydia Wahlström. ¹
»	Fröken Signe Bergman.
»	Fröken Axianne Thorstenson.
»	Friherrinnan Ebba Palmstierna. ²
»	Fru Ezaline Boheman. ²
Storvik	Fröken Edit Kindvall. ¹

¹ Även föreningsordförande.

² Suppleant.

³ Ordförande se sid. 94.

Storvik	Fröken Alma Stålnacke. ²
Strängnäs	Fru Augusta Widebeck. ¹
»	Fröken N. Huldt. ²
Strömstad	Fröken Ingrid Nilsson. ¹
Sundbyberg	Fru Ingrid Holmgren-Dalsjö.
»	Fröken Agda Johansson. ^{1, 2}
Sundsvall	Fröken Elin Wahlqvist. ¹
»	Fröken Anna Lörgren. ²
Söderhamn	Fröken Maria Larsson. ¹
»	Fru Ellen Sonesson. ²
Söderköping	Fru Julia Helander.
»	Fröken Annie Nyström. ^{1 2}
Södertälje	Fru Ebba Pettersson. ¹
»	Fru Anna Olsén. ²
Tidaholm	Fru Emilia Nyman. ¹
»	Fröken E. Ahlbom. ²
Tingsryd	Fru Ellen Macintosh. ¹
»	Fröken Anna Donnér. ²
Torpa	Fru Hanna Öst. ¹
Trelleborg	Fröken Karna Sjunnesson ¹
»	Fru Hilma Swaitichin. ²
Trollhättan	Fröken Signe Wollter. ¹
»	Fru Tekla Wassberg. ²
Uddevalla	Fru Tyra Berghman. ³
»	Fröken Mimmi Jakobson. ²
Ulricehamn	Fröken Hedvig Siedberg. ¹
»	Fru A. Stenman. ²
Umeå	Fröken Ingeborg Öquist. ³
»	Fröken Anna Grönfeldt. ²
Uppsala	Fru Ellen Hagen. ¹
»	Fröken Elisabet von Post. ²
Ursviken	Fru Selma Landström. ¹
»	Fru Anna Lundgren. ²
Vadstena	Fru Anna Björck. ³
Valdemarsvik	Fru Evelyn Forssberg. ³
»	Fröken Agnes Pettersson. ²
Varberg	Fru Elin Linder. ³
»	Fröken Olivia Andersson ²
Vaxholm	Fru Axeline Virgin. ¹
»	Fru Alma Lénström. ²
Vimmerby	Fröken Esther Boman. ¹
Visby	Fröken Kerstin Wall. ¹
»	Fru C. Benedicks-Bruce. ²
Vänersborg	Fru Anna Lindskog. ¹
Västervik	Fru Gerda Assarsson. ¹
»	Fröken N. Vigren. ²
Västerås	Fru Maja Strandberg. ¹
»	Fru Ruth Edström. ²
Växjö	Dr Gulli Petrini. ¹
»	Fröken Stina Åkerstén. ²

¹ Även föreningsordförande.

² Suppleant.

³ Ordförande se sid. 94.

Ystad	Fröken Maria Munthe. ¹
»	Fru Judith Winther. ²
Åmål	Fröken Emma Beckman. ³
»	Fröken Hulda Jordell. ²
Åtvidaberg	Fru Hulda Haldin. ¹
»	Fru Anna Häggström. ²
Över-Selö	Fröken Elsa Abraham. ¹
»	Fröken Lena Karlsson. ²
Örebro	Fröken Anna Borgström. ¹
»	Fru Tekla Larson. ²
Öregrund	Fröken Elna Nilsson. ¹
Örnsköldsvik	Fru Karin Unge. ²
Östersund	Friherrinnan Dina Leijonhufvud. ¹
»	Fröken Anna Hultqvist. ²
Östhammar	Fru Hildegard Deland. ³
»	Fru Lotten Törnqvist. ²
Öxnered	Fröken Ida Larsson. ¹
»	Fru Hanna Johansson. ²

Arboga,	ordförande: Fru S. Gyllander.
Elmhult,	» Fru Sofia Österberg.
Falkenberg,	» Fru Jisca Jakobsson.
Glommersträsk,	» Fru Mina Lindström.
Hedemora,	» Fru Maria Bergendal.
Hörby,	» Fru Carolina Hallqvist.
Kristianstad,	» Fröken Anna Möller.
Kumla,	» Fröken Vienna Mesterton.
Landskrona,	» Fröken Anna Linder.
Malmö,	» Doktor Malin Wester-Hallberg
Nyköping,	» Fru Elna Cullberg.
Rogberga,	» Fru Hilma Andersson.
Skara,	» Fröken Clara Wallmark.
Uddevalla,	» Fru Gertrud Zachau.
Vadstena,	» Fru Carolina Zotterman.
Valdemarsvik,	» Fröken Hedvig Pettersson.
Varberg,	» Fröken Ingeborg Hamberg.
Åmål,	» Fru Elisabeth Palmertz.
Östhammar,	» Fröken Signe Jacobson.

¹ Även föreningsordförande.

² Suppleant.

³ Ordförande se nedan.

Rösträttslitteratur.

Skrifter utgivna av:

Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o	I, Till Regeringen från svenska kvinnor ingivna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906	0: 50
»	II, Gustaf A. Aldén: Vilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.)	6: —
»	III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt	0: 50
»	IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor	0: 10
»	V, Lydia Wahlström: Statsintresset och kvinnans rösträtt	0: 40
»	VI, Partiuttalanden i kvinnornas rösträttsfråga	0: 25
»	VII, K. A. Sheppard: Kvinnorösträtten på Nya Zeeland	0: 40
Ann	Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn...	0: 10

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm:

N:o	1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt	0: 05
»	2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?	0: 10
»	3, Hilma Borelius: Varför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigat?	0: 10
»	4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt	0: 10
»	5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten? (utgången)	0: 05
»	6, Lydia Wahlström: Lärdomar av den kvinnliga rösträttsrörelsen	0: 10
»	7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan	0: 15
»	8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen	0: 05
Minneslista		0: 05

Ovanstående flygblad och broschyrer kunna rekvideras från F. K. P. R:s i Stockholm expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen varje dag kl. 3—5 e. m. samt dessutom onsdagar kl. 7—8 e. m.

Vid rekvisition av minst 100 ex. av flygbladen n:ris 1—8 lämnas 25 % rabatt.

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Göteborg:

- N:o 1 och 2 (slutsålda).
 » 3, Helen Sjöstedt: Kvinnornas frihetsvädjan ... 0: 05
 » 4, Frigga Carlberg: Varför fru Håkansson gick in i
 rösträttsföreningen 0: 05
 » 5, Helen Sjöstedt: Den fängslade modern 0: 25
 » 6, Frigga Carlberg: När begreppen klarna. Dramatisk
 bagatell i 2 scener 0: 25

Vid rekvisition av minst 100 ex. av n:ris 3 och 4 och vid rekvisition av minst 10 ex. av n:ris 5 och 6 lämnas 20 % rabatt.

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Linköping:

- N:o 1, Villy Sjödin: Några intryck från kvinnosaksmötet i
 Kristiania 0: 06
 » 2, Emy Wenström: Ett ord till kristligt intresserade
 kvinnor 0: 05
 » 3, Jenny Wallerstedt: Några ord med anledning av
 kvinnornas masspetition 0: 06

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Gävle:

- N:o 1, Anna Björck: Föredrag vid årsmötet den 31 januari
 1906
 » 2, Klara Lindh: Kvinnan i det politiska och kom-
 munala

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Landskrona:

- Anna Linder: Varför vi begära rösträtt 0: 10

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Sundsvall:

- Dag, utgiven med anledning af föreningens femårsfest i
 december 1908 0: 50

1001847621

